

Smer

VIII.
5-6.
48.

*mesačník
pro duchovní
život*

S M E R, mesačník pre záujmy duchovného života.

Vydávajú slovenskí dominikáni. Rediguje P. Aquinas M. Gabura, OP.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. svätej Anny 15.
Predplatné na rok 80 Kčs, pre študentov 40 Kčs.
Šekové číslo Smeru 6181. — Číslo telefonu 2416.

O B S A H :

Cesty duchovosti:

Náš nadprirodzený život 193. — Činnosť Ducha, Tvorcu 201. — „Moja“ svätá omša 208. — Láska k Panne Márii neuškodí záujmom Pána Ježiša 218. — Ježiš Kristus, najveľkolepejší paradox dejín 221. — Myšlienky na rozjímanie 229.

Duchovosť vo svätých:

Modlitba panny Jeanne d'Arc vo väzení 249. — Svätý Augustín v posudku odborníkov 250. — Boh v bližnom 256. — Veľká dôvera 257. — Život živý 257.

Duchovosť v živote:

Kresťanstvo 270. — Náboženstvo — ľudský vynález 270. — Zažiarenie Krista v ľudskom utrpení 274. — Odpúšťame vinníkom? 274. — Učeň 275. — Farbenie a duchovosť 275. — Z našej drobnej práce KA 277. — Nehovorme mnoho 284.

Poznámky o knihách 287.

Vydávame dvojčíslo máj-jún, aby hlavne vysokoškoláci, ktorí odídu zo svojich študentských stredísk, dostali aj júnové číslo. Kto zmení adresu od septembra, nech nám láskavo zavčas napíše. Cez veľké prázdniny Smer nevychádza.

Maturantkám a iným dievčatám do pozornosti! Túžime po pokoji, ale Boh nám ho dá iba za cenu obiet. Chcete sa obetovať v reholi svätého Otca Dominika pre blaho nesmrteľných duší? Prihláste sa osobne alebo písomne v Konvente Panny Márie Ružencovej v Košiciach, Moyzesova okr. 10.

Maturantom, ktorí majú záujem o dominikánsku reholu, zadarmo pošleme knižku Apoštol pravdy, ktorá načrta dominikánsku životnú myšlienku, a obrázkovú informačnú brošúrku „Čo je to dominikán“. Obráťte sa na Dominikánsky kláštor, Trenčín, Nám. sv. Anny alebo Košice, Mäsiarska 6.

Cesty duchovosti.

„Ja som cesta, pravda a život. Ja som svetlo sveta.“
Vhlbil som sa do Kristových, večne sviežich slov
osobnej aj svetovej záchrany?

Pláš nadprirodzený život.

Dr. Štefan Náhalka.

Pomer prírody a nadprírody.

Príroda a nadpríroda sú v kladnom pomere. Príroda vie prijať nadprirodzené dary božie ako niečo vhodného. Nadprirodzené dary predpokladajú prírodu, zdokonaľujú ju, povznášajú na vyššiu bytostnú úroveň.

Pravdivosť týchto tvrdení sa môže zdať otáznou, keď sa zahľadíme do denného ľudského života. Do očí nám bije predovšetkým boj, ktorý treba viesť proti zlu. Útoky dorážajú zvonku — z nášho prostredia, ale i z vnútra — z našich zlých náklonností. O nadprirodzené dary treba viesť zápas, a to o ich dosiahnutie práve tak, ako o ich udržanie. Skúsenosťou máme potvrdené, že sú v nás aj také sily, ktoré bočia od priateľstva s Bohom. Medzi našimi silami je rozpoltenosť. Jedny tiahnu k Bohu, iné sa tomu priečia. Nesúlad, trhlina je v nás. Nemali by sme radšej hovoriť o protiklade prírody a nadprírody? Nejde tu o skutočnosti, ktoré nemožno spojiť, lebo jedna zapiera druhú?

Knihy, ktoré dávajú pokyny pre praktický duchovný život, potvrdzujú oprávnenosť uvedených otázok. Azda najrozšírenejšou asketickou knižkou je dielo T. Kempenského: Štvoro kníh o nasledovaní Krista. V 54. kapitole tretej knihy sa hovorí, že inakšie sa prejavuje prirodzenosť a inakšie milosť. Na konkrétnych prípadoch sa ukazuje, že prirodzenosť si počína celkom opačne ako milosť. Proti výrokom ne-

možno nič namietaf, sú dobre odpozorované zo skutočného života. Ďalšia (55.) kapitola tej istej knihy podáva obraz „skazenej prirodzenosti“, rozoberá zlé sklony človeka a význam milosti pre dobré skutky človeka.

Aj svätý Pavol vo svojom Liste Rímanom zisťuje rozpor v človeku: „Podľa vnútorného presvedčenia rád súhlasím s božím zákonom, ale vo svojich údoch vidím iný zákon, ktorý bojuje proti zákonu môjho rozumu a podrobuje ma zákonu hriechu, ktorý je v mojich údoch.“¹ Celkom vyhranene sa tu spomína odbojná sila v človeku, ktorá láka k zlu. Ale naznačuje sa aj riešenie fažkosti: nie všetko v človeku je zlé. Proti zákonu rozumu stavia Apoštol zákon údov, zákon tela. Výslovne to spomína: „Viem, že vo mne, to je v mojom tele, nie je dobré.“²

Ako sa teda vec vlastne má? Aký je pomer medzi nadprirodzenými darmi a konkrétnou ľudskou prírodou, ktorá sa uplatňuje v našom dennom živote? Ako treba chápať tvrdenie o kladnom vzťahu medzi prírodou a nadprirodou?

Presná odpoveď si vyžaduje podrobnejšiu úvahu o ľudskej prírode, zvlášť o jej terajšom stave.

Ľudská príroda má svoje dejiny. Zjavenie nám hovorí o ideálnom stave človeka v raji, ale aj o jeho biednom položení po páde do hriechu. Ako skutočnosť poznáme aj ľudskú prírodu po Kristovom vykúpení, obohatenú nadprirodzenými darmi. Pri vymedzovaní pomeru medzi prírodou a nadprirodou si teológia pomáha predpokladom jestvovania čistej prírody. Ľudskú prírodu možno teda pozorovať v rozličných okolnostiach, inými slovami — možno hovoriť o rozličných stavoch ľudskej prírody.³

¹ Rim. 7, 22—23.

² Rim. 7, 18.

³ R. Garrigou-Lagrange: *De gratia, commentarius in Summam theologicam s. Thomae I—II*, q. 109—114, Torino 1947, s. 18.

Stav čistej prírody bol by životným poľom človeka, ktorý by nepoznal nadprirodzenú oblasť ako svoj domov. Človek, rozumný živočích, pozostávajúci z duše a z tela, vykonával by svoju činnosť duševnými i telesnými schopnosťami podľa prirodzeného zákona a s prispením prirodzeného hýbania božieho mohol by dosiahnuť svoj prirodzený cieľ: poznanie Boha zo stvorenstva a lásku, zodpovednú tomuto poznaniu. V tomto stave bol by človek vystavený bolesti, nakoľko ľudské telo by mohlo trpieť zvonku, ba aj vnútorná súhra jeho složíek by mohla byť porušená. Smrť by tiež patrila k zákonom čistej ľudskej prírody. Nevedomosť i zlá žiadostivosť by tiež ohrožovali človeka ako možný nesúlad medzi smyslovou a duševnou stránkou človeka. Tento stav ľudskej prírody v skutočnosti nejestvoval. Pre poznanie prínosu, ktorý znamenajú nadprirodzené dary, treba však poznať aj to, ako by bol vyzeral ľudský život na rovine čisto prirodzenej. V našej úvahe sme predpokladali tento stav, keď bola reč o prirodzenom poriadku.

Stav neporušenej prírody (*naturae integrae*) bol výsadou prvých ľudí, pravda, nie jedinou. Zjavenie nám hovorí, že smrť prišla skrze hriech.⁴ Spomína sa aj to, že Adam a Eva, hoci boli nahí, nepocitovali hanbu.⁵ To znamená, že nebolo v nich nezriadenej žiadostivosti. Raj bol ďalej miestom radosti a poznanie človeka bolo v ňom dokonalé. Slovom, naši prarodičia boli oslobodení od spomenutých nedostatkov, ktoré sú prirodzené pre ľudskú bytosť: nevedomosť, zlá žiadostivosť, bolesť a smrť. Boly to mimoprirodzené dary božie. Týmito darmi sa človek ešte nestal dieťaťom božím, nebol pozdvihnutý do nadprirodzeného poriadku. Neišlo o výsady povahy nadprirodzenej, aj keď išlo o skutočné výsady a nie o niečo, čo vyplýva zo samej ľud-

⁴ Rim. 5, 12.

⁵ Gen. 2, 25.

skej prírody. V skutočnosti sa tieto mimoprirodzené dary spájaly s nadprirodzenými darmi, ale bolo možné aj stvorenie človeka aj s neporušenou prírodou, bez nadprirodzenej milosti, preto hovoríme o stave neporušenej prírody zvlášť. Je to stav, ktorý skutočne jestvoval, lenže nie samostatne, ale iba ako súčiastka privilegovaného postavenia, aké mal človek pred pádom do prvotného hriechu.

Šťastlivé postavenie prvých ľudí pred hriechom voláme *stavom prvotnej spravodlivosti*. K darom, ktoré patrily k stavu neporušenosti, pristupovali najväčšie prejavy štedrosti božej — dary nadprirodzené, a to milosť posväcujúca, vliate čnosti, dary Ducha svätého a pomocné milosti. Bol to vznešený stav súladu v človeku a súladu človeka s Bohom. Telo bolo poslušné duši, smyslová žiadostivosť bola podriadená rozumu a rozum milosťou a láskou bol celkom podriadený Bohu. Zjavenie nám dosvedčuje, že to bol skutočný stav, darovaný prvým ľuďom a v nich celému ľudskému pokoleniu ako dôkaz priateľstva a lásky božej.

Stav prvotnej spravodlivosti netrval dlho. Pyšná neposlušnosť prvých rodičov bola skutočným pádom nielen pre nich, ale pre celé ľudské pokolenie. Pôvodný privilegovaný stav bol vystriedaný *stavom padlej prírody*. Z priateľov božích sa stali ľudia „množstvom zavrnutia“, ako po svätom Augustínovi hovorí koncil v Karisiaku.⁶ Stratili „svätosť a spravodlivosť“,⁷ to znamená nadprirodzené dary. Neostaly im ani dary mimoprirodzené, ktoré robily ľudskú prírodu neporušenou. Bolesť sa stala verným sprievodcom ľudského života.⁸ Ľudia sa dostali pod zákon smrti a „so smrťou do zajatia vlády toho, ktorý potom mal moc nad smrťou (Žid.

⁶ DB 316.

⁷ DB 788.

⁸ Gen. 3, 16—19.

2, 14), totiž diabla“.⁹ Nakoľko človek „podľa tela i duše sa zmenil na horšieho“,¹⁰ ľudská príroda po dedičnom hriechu nesie na sebe trvalé rany. Lež aj tento biedny stav človeka treba posudzovať trpezlivo. Lutherovo stanovisko, podľa ktorého je človek dedičným hriechom skazený po posledné základy, vo svojej podstate, sa svojim pesimizmom zásadne líši od stanoviska katolíckeho. Jasnú náuku s presnými rozlíšeniami o následkoch dedičného hriechu podáva Anjelský učiteľ: „...dobrom ľudskej prírody sa môže nazvať troje: po prvé samy prvky (princípy) prírody, z ktorých sama príroda pozostáva, a vlastnosti, z týchto pochádzajúce, ako mohutnosti duše a iné tohto druhu. Po druhé, pretože človek má od prírody náklonnosť k čnosti... Sama náklonnosť k čnosti je však akési dobro prírody. Po tretie dobrom prírody sa môže nazvať dar prvotnej spravodlivosti, ktorý bol v prvom človeku udelený celej ľudskej prírode. Teda prvé dobro prírody sa hriechom ani neodníma ani neumenšuje. Lež tretie dobro sa hriechom prvého rodiča celkom odňalo. Ale prostredné (druhé) dobro prírody, totiž sama prirodzená náklonnosť k čnosti, sa hriechom znižuje.“¹¹ Podrobný rozbor diagnózy ranenej ľudskej prírody je tiež priliehavý: „... prvotnou spravodlivosťou rozum dokonale ovládal nižšie sily duše; a sám rozum bol zdokonaľovaný Bohom, keďže mu bol podriadený. Lež táto prvotná spravodlivosť bola odňatá hriechom prvého rodiča... A preto všetky sily duše ostávajú akosi zbavené vlastného poriadku, ktorým sú od prírody usmerňované k čnosti; a toto pozbavenie sa volá poranením prírody. Sú však štyri mohutnosti duše, ktoré môžu byť nositeľom čnosti..., totiž rozum, v ktorom je múdrosť; vôľa, v ktorej je spravodlivosť; vzniet-

⁹ DB 788.

¹⁰ DB 174, 788.

¹¹ S. t. I—II, 85, 1.

livosť (vznetlivá snahová schopnosť), v ktorej je statočnosť; žiadostivosť (žiadostivá snahová schopnosť), v ktorej je miernosť. Nakoľko teda rozum je zbavený svojho poriadku k pravde (k tomu, čo je pravdivé), je rana nevedomosti; nakoľko je však vôľa zbavená poriadku k dobru, ide o ranu zloby; nakoľko je však vznetlivosť zbavená svojho poriadku k ťažkému, je rana slabosti; nakoľko je však žiadostivosť zbavená poriadku k potešujúcemu, miernenému rozumom, ide o ranu žiadostivosti. Tak teda sú tieto štyri rany zasadené celej ľudskej prírode z hriechu prvého rodiča.¹² Podľa náhľadu teológov tomistickej školy človek v stave ranenej prírody, kým táto nie je uzdravená, má menej síl k mravnému dobru, ako by bol mal v stave čistej ľudskej prírody.

Také bolo dedičstvo, ktoré prijalo ľudské pokolenie po prvých rodičoch. Už nie priateľstvo s Bohom na základe nadprirodzených darov, veď ľudia boli „od prírody deti hnevu“.¹³ Nie príroda s výsadami neporušenosti, ale ranená príroda, život bolesti, ktorý sa mal skončiť nielen „prvou smrťou“, oddelením duše od tela, ale — čo bolo najhoršie — aj „druhou smrťou“, večným zatratením.

Prelom z tohto smutného stavu urobil Kristus, Vykupiteľ a Spasiteľ. Dal Bohu svrchované zadostučinenie za hriech prvých rodičov i za všetky hriechy ľudí. Premohol hriech a moc diabla, vykúpil nás z nevyhnutnosti večného zatratenia a otvoril nám nebo. Umožnil ľuďom cestu k Bohu. Postaral sa aj o prostriedky (sviatosti), ktorými si ľudia môžu privlastniť ovocie jeho vykúpenia. Stav ľudstva sa podstatne zlepšil. Možno hovoriť o *stave napravenej prírody*. Nejde však o návrat ľudskej prírody do stavu prvotnej spravodlivosti. Cesta

¹² S. t. I—II, 85, 3.

¹³ Ef. 2, 3.

nadprirodzených darov k človeku je otvorená, ale mimoprirodzené dary, ktoré robily ľudskú prírodu neporušenou, normálne človek nedostáva. Ľudská príroda ostáva ranená spomenutými ranami a podlieha zákonu bolesti i smrti. Lež vo svojej podstate nie je príroda skazená, ako vyplýva z textu svätého Tomáša, uvedeneho vyššie.

Vykúpená ľudská príroda, ale ranená, to je naša konkrétna životná skutočnosť. Ide nám o to, v akom pomere je táto konkrétna príroda k nadprírode, k nadprirodzeným darom.

Podľa svojho pochopu príroda je vnútorným zdrojom činnosti. Jej sila i slabosť, zdravie i poranenie sa odráža aj na jej činnosti.

Keďže ľudská príroda nie je následkom hriechu podstatne skazená, jej činnosť nie je nevyhnutne zlá. Sama zo svojich síl je schopná aj určitej dobrej činnosti. Ale i poranenie ľudskej prírody má v činnosti svoj odraz.

V shode so svedectvom dejín ľudského pokolenia i s náukou Cirkvi možno stanoviť medze činnosti poranenej ľudskej prírody. Ľudský rozum bez milosti nadprirodzenej môže poznať niektoré prirodzené pravdy.¹⁴ Ale všetky pravdy prirodzeného poriadku vhodne, bez omylu a isto ľudský rozum nezvládne; k takému výkonu potrebuje ťž nadprirodzenú pomoc.¹⁵ Podobne sa vec má aj s činnosťou ľudskej vôle. Jednotlivé dobré skutky môže vykonať aj človek so svojimi čisto prirodzenými silami; preto neobstoí tvrdenie, že všetky skutky človeka bez milosti sú hriešne.¹⁶ Lež človek nemôže zachovať celý prirodzený zákon trvale bez milosti.¹⁷ I keď teda rozum a vôľa sú schopné vykonávať svoju činnosť, nemajú dost mravnej

¹⁴ DB 1022, 1391, 1806.

¹⁵ DB 1786.

¹⁶ DB 817.

¹⁷ DB 103, 105.

sily, aby ju vykonávaly dokonále. Tento nedostatok môže odstrániť nadprirodzená pomoc božia, milosť, ktorá v takom prípade nemá len úlohu pozdvihovať ľudskú činnosť na nadprirodzenú úroveň, ale aj úlohu uzdravovať prírodu. Podľa toho aj meno: milosť uzdravujúca (gratia sanans).

Na základe rozboru terajšieho stavu našej prírody možno vyvodíť dôsledky aj pre pomer našej ranenej prírody k nadprírode. Keďže ľudská príroda ostáva i po páde vo svojej podstate neskazená, jej vzťah k nadprírode je v podstate taký, ako sme ho vymedzili, keď bola reč o ľudskej prírode vo všeobecnosti. Je to teda vzťah pozitívny — príroda je schopná prijať milosť; milosť prírodu predpokladá a zdokonaľuje, — ale pasívny — príroda nie je schopná svojimi silami dosiahnuť nadprirodzené dary. Poranenie ľudskej prírody, ktoré sa prejavuje spomenutou morálnou slabosťou pri dosahovaní pravdy i pri uskutočňovaní dobra a sklonom, zvlášť u žiadostivosti, k zlu, neostáva tiež bez vplyvu na pomer k nadprírode. No tento vplyv nie je taký, že by podstatne pozmenil pomer, o ktorom je reč. Boj človeka o dobro je popri zlých sklonoch dramatickejší. Aj príprava človeka na prijatie milosti vyžaduje preto väčšieho úsilia. A udržanie milosti si žiada väčšiu bedlivosť. V tom smysle možno hovoriť o ťažkostiach, ktoré sa stavajú nadprírode so strany prírody. Prekonanie zlých sklonov nebýva ľahké. Premôženie „starého človeka“ človekom novým deje sa sústredeným bojom, o ktorom poučuje asketika. Treba však mať na zreteli, že slabosť prírody sa zlepšuje tým, že pôsobnosť milosti, nadprirodzenej pomoci je v istom smysle širšia, ako by bola pri neporušenej prírode. Pomáha ľudskej prírode už aj v tom, aby prekonala zlé sklony, aby sa uzdravila zo slabosti. A túto pomoc dáva Boh každému v dostačujúcej miere.

Činnosť Ducha, Tvorca.

T. K. P.

„Príď, Duch, Stvoriteľ-Veni Creator Spiritus“, ozýva sa v celej Cirkvi ako príprava na sviatky Ducha svätého. A to plným právom. Duch svätý príde. On vždy nanovo príde každý raz. Aj v tom je svojráz sviatku Ducha svätého, Turíc, voči ostatným sviatkom. Ostatné sú spomienkou a meditativným prehlbovaním tajomstva, ktoré sa už stalo; tento sviatok je vždy nový príchod a nové prijímanie Ducha svätého, jeho darov a jeho sily.

Preto je to jeden z ústredných sviatkov v liturgickom roku, ako je Duch svätý jednou ústrednou skutočnosťou nášho vnútorného života, hlavným princípom vtelenia do Krista, princípom života nás ako údov tajomného Kristovho tela.

V tejto životnej súvislosti musíme vždy viac a viac poznávať Ducha svätého, jeho úlohu v živote Cirkvi a človečenstva, aby nebol pre nás ako pre Efezanov „neznámy boh“, ale sladký hosť našej duše, „živý prameň, oheň, láska a duchovné pomazanie“ (liturgia).

Dejiny Ducha svätého nezačínajú sviatkom Turíc. Duch svätý je od večnosti. On je večný Boh, tretia božská osoba; je tá vnútorná božia láska, ktorou večný Otec, vidiac seba vo svojej Mysli, vo svojom Slove, vo svojom Synovi, ktorého od večnosti rodí, poznáva seba ako plnosť dobra a preto sa dáva v úplnej láske Synovi a Syn sa v tej istej láske dáva Otcovi. Preto tá vnútorná vzájomná Láska — Duch svätý — pochádza od Otca i Syna.

Celé stvorenie je prejav božej lásky navonok. Preto, že Duch svätý je vnútorná božia láska, je zrejmé, že sa aj jeho zvláštnou činnosťou uskutočňuje prejav tej lásky navonok — stvorenie. Otec, prvý prameň a princíp všetkého

bytia, v Slove ako prototype, v pramodeli vidí všetko stvorenie. „Na začiatku bolo Slovo... Všetko sa stalo skrze neho...“, a silou Ducha svätého, dynamikou tej vnútornej božej Lásky, všetko utvára: „Veni Creator Spiritus. Prid', Tvorca, Duch svätý!“

Boh tak miloval svet, že sa celkom, osobne chcel dať svet, človeku. On sám sa chcel stať človekom, aby človek mohol sa stať účastným na jeho prirodzenosti, nositeľom jeho božského života. Zrejme, že vo vtelení, vo vykúpení, v tom najväčšom, ľudsky nepochopiteľnom prejave božej lásky navonok, bude zvláštnym spôsobom zúčastnená činnosť Ducha svätého.

Vteluje sa Syn, podľa ktorého a v ktorom je ako v pramodeli všetko utvorené. Osobne prichádza na svet, stáva sa človekom, aby osobne reštauroval, vykúpil svet, človeka, ktorý je podľa neho stvorený a ktorý hriechom Adama a svojimi osobnými hriechmi zradil základnú božiu ideu o svete a o človeku, ako je vyjadrená v Synovi. Preto je vtelený Syn, Obnoviteľ všetkého, nový Adam. Preto ním začína nový človek, nové stvorenie, nový kozmos v onej novosti a sviežosti a vo večnej mladosti, v akej ju Boh vo svojom Slove počal.

Silou Ducha svätého uskutočnené bolo vtenenie Kristovo v Panne Márii: „A sila Najvyššieho Ťa zatieni.“ Ten istý Duch svätý, ktorý uskutočnil vtenenie, vždy inšpiroval a viedol Krista ako človeka v celej jeho učiteľskej a apoštolskej činnosti: „... a vedený bol Duchom na púšť“. To, čo Marek zdôrazňuje na tomto mieste, nie je výnimka, ale riadna skutočnosť v Kristovom živote. Duch svätý inšpiruje horúce Kristove modlitby, jeho vrúcne zývania Otca, jeho dlhé nočné meditácie v tichosti hory a v kráse morského hukotu.

Duch svätý inšpiruje učiteľskú a rečnícku činnosť Kristovu, dáva jej zvláštne pomazanie (spiritualis unctio), ktoré preniká do najskry-

tejších záhybov duší a srdc. Dáva jej podmaňujúcu silu, ktorej sa nikto nemôže ľahostajne vyhnúť: „Nikto ešte tak nehovoril ako tento... Blahoslavený život, ktorý ňa nosil, blahoslavené prsia, ktoré si požíval.“

Duch svätý, tá podstatná božia Láska a preto zvláštny uskutočňovateľ božieho milosrdenstva, božieho odpustenia, tohto najobdivuhodnejšieho prejavu božej lásky, tento Duch, ktorého preto Cirkev volá „remissio peccatorum, odpustenie hriechov“, vedie Krista k hriešnikom, približuje ho k nim tak blízko a tak často, že sa mnohí pseudospravodliví pohoršujú: „Tento chodí a večeriava s hriešnikmi a mýtnikmi.“

Duch svätý inšpiruje takú silnú, takú jemnú a takú teplú kňazskú modlitbu pri poslednej večeri. V nej Kristus ako hlava nového človečenstva, ako hlava Cirkvi upozorňuje svojich na ťažkosti, ktoré ich čakajú: „Budete plakať a žiaľiť, a svet sa bude radovať. Budete smútiť... Keď mňa prenasledovali, aj vás budú prenasledovať.“ No dodáva hneď: „Neopustím vás ako siroty... Bude vám to osožiť, keď odidem, lebo ak neodidem, nepríde k vám Obranca; keď však odidem, pošlem vám ho.“

On bude božie potešenie, božia sila medzi apoštolmi: „A budem prosiť Otca, a dá vám iného Obranca, aby bol naveky s vami.“ On ich vovedie do Kristovej pravdy, do celej hĺbky tajomstva Kristovho zjavenia: „Keď však príde on, Duch pravdy, naučí vás všetkej pravde... Obranca, Duch svätý, ktorého Otec pošle v mojom mene, ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som hovoril.“

Duch svätý ich naplní vnútornou silou a oni, kedysi takí bojazliví, budú až k hrdinstvu, mučeniu verní svedkovia Krista, opusteného na kríži: „Keď však príde Obranca, ktorého vám pošlem od Otca, — Duch pravdy, ktorý vychádza z Otca, — ten bude svedčiť o mne, a aj vy budete svedčiť, keďže ste od počiatku so mnou.“

Duch svätý, božia Láska, inšpiroval a viedol Krista v tom najzáračnejšom a ľudom najnepochopiteľnejšom prejave božej lásky k nám: v ustanovení svätej Eucharistie. Kristus, inšpirovaný Duchom svätým, božou láskou, uskutočňuje prvú svätú omšu, prvé zázračné premenenie nášho chleba na svoje božské telo, nášho vína na svoju vykupiteľskú krv: „Toto je telo moje, toto je krv moja.“ Vedený touto láskou ustanovuje sviatosť svätého kňazstva: „Toto robte na moju pamiatku.“

Vo chvíli kňazského vysvätenia Kristus, prvý kňaz, soslala silu Ducha svätého na mladých levitov a robí ich schopnými premeňovať chlieb na jeho telo, vždy znova skutočne opakovať jeho eucharistickú obeť, božskou stravou krmí jeho tajomné údy. Duch svätý ako božia láska inšpiroval a viedol Krista k jeho úplnej obete „pre spásu našu a celého sveta“ (liturgia) na dreve kríža. Smrťou na kríži umožnené je vykúpenie, úplné odpustenie, a preto plod tej smrti a vzkriesenia je opäť v Duchu svätom, v Duchu pokoja, odpúšťania: „Pokoj vám. Prijmite Ducha svätého; ktorým odpustíte hriechy, budú im odpustené, ktorým zadržíte, budú zadržané.“

Silou Ducha svätého uskutočnené je vtelenie osobného Krista. Sila a činnosť toho istého Ducha prevedie aj uskutočnenie pokračovaného, tajomného Krista-Cirkvi: „Prikázal im, aby neodchádzali z Jeruzalema, ale aby očakávali prislúbenie Otcovo . . . ; lebo Ján krstil vodou, vás však pokrstí Duch svätý po nemnohých dňoch... Keď sostúpi na vás Duch svätý, dostanete silu a budete mi svedkami až po kraj sveta . . . Títo všetci zotrúvali jednomyselne na modlitbách spolu so ženami i s Máriou, matkou Ježišovou, a s jeho bratmi.“ „A keď nadišiel sviatok päťdesiateho dňa po Veľkej noci, všetci boli shromaždení na tom mieste. Tu zrazu zaznel s neba hukot, ako by sa hnal prudký vietor, a naplnil

celý dom, v ktorom boli...; všetkých naplnil Duch svätý, a začali hovoriť cudzími jazykmi tak, ako im ten Duch vnukol ozvať sa."

Za inšpirácie a vedenia Ducha svätého hneď na prvý deň Turíc, na prvý deň zrodenia Cirkvi, ako ich svätý Augustín volá, ohlásí sa hlavný nositeľ cirkevnej autority, viditeľný zástupca neviditeľného Krista, prvý pápež Peter: „a vstal Peter a prehovoril“; a od tej chvíle cez dve tisícročia po skončení časov ten istý Duch svätý, Duch Turíc, bude bedliť nad každým pápežom, nositeľom Kristovej autority.

Každého pápeža od Petra až po posledného námestníka Kristovho pred súdnym dňom bude Duch svätý riadiť, aby sa nikdy neomýlil, nikdy nezaviedol Cirkev a človečenstvo v určení a vysvetľovaní Kristovej náuky, v uplatňovaní Kristovho zjavenia na konkrétny život ľudský, v určení kresťanskej mravnosti. Silou a svetlom Ducha svätého pápežstvo bude tou skalou, ktorá ostane aj vtedy, keď sa všetko zrúti, aj dynastia aj režimy aj štáty aj ríše aj národy a civilizácie; kvas, ktorý sa bude vnútornou energiou dvíhať, aj keď všetko bude v beztvárnej smrteľnej stagnácii; soľ, ktorá bude chrániť zdravé jadro a sviežosť, aj keď všetko bude hnišať; svetlo, ktoré bude svietiť, aj keď všetko až po najďalšie obzory bude zahalené tmou lži, sofizmov a neúprimností; láskou, ktorá bude milovať a učiť milovať, i keď všetci budú vyzývať k nenávisti a besne oddávať sa ničeniu.

Ten istý Duch svätý, ktorý vedie a riadi hlavnú autoritu Cirkvi, inšpiruje a vedie každého veriaceho, aby sa v láske tohto Ducha otvoril tej autorite, dal sa ňou poučiť a viesť.

Ten istý Duch svätý, ktorý riadi a vedie hlavnú autoritu Cirkvi a celú hierarchiu, uskutocňuje tiež Cirkev ako živé ústrojenstvo, ako tajomné Kristovo telo, ako „communio sanctorum — obcovanie svätých“. Činnosťou Ducha svätého včleňujeme sa do tajomného Kristovho

tela, stávame sa jeho údmi: Cez vliatie tohoto Ducha Kristov božský život prichádza do našich duší: „Láska božia je rozliata vo vašich srdciach skrze Ducha svätého.“ Duch svätý uskutočňuje, robí z nás druhého Krista, Kristove údy. Cez neho máme ten istý Kristov božský život v sebe, zúčastňujeme sa na božej prirodzenosti. Cez Ducha svätého máme ako Kristus ten istý vzťah na Otca, môžeme ho volať: „Abba! Otče! A ten istý Duch spolu s našim dosvedčuje, že sme deťmi božími.“ Ako Kristus je podľa svojej božskej prirodzenosti jedno s Otcom a Duchom svätým, tak i my cez milosť Kristovu, cez slúbeného a v nás prítomného Ducha budeme jedno s Otcom, Synom a Duchom svätým, s celou najsvätejšou Trojicou: „V ten deň poznáte, že ja som v Otcovi svojom, vy vo mne a ja vo vás... Ak ma niekto miluje..., môj Otec ho bude tiež milovať. Prídeme k nemu a budeme u neho prebývať... Aby aj oni v nás jedno boli... Ja som v nich a ty vo mne, aby boli dokonale jedno.“ Cez prítomnosť tohto Ducha podľa silnej a hlbokej Pavlovej reči, stali sme sa vo svätom krste príbytkom Ducha svätého, chrámom božím.

Ten istý Duch, ktorý na Turíce za hukotu vetra a za svetla a teploty ohňa sišiel na prvú Cirkev a rozplamenil v nej plameň apoštolátu, ten istý Duch vylial sa zvláštnym spôsobom do nás vo sviatosti birmovania a svojimi osobitnými milosťami, darmi určil nás pre apoštolát, na rozmnoženie Kristovho božského života vo svete, na uskutočnenie a šírenie Kristovho kráľovstva vo svete, aby sme aj my boli Kristovými svedkami. Ten istý Duch nás učí, ako vo svojej najvnútornejšej intímnosti budeme spojení s prítomným Bohom. A preto ho Cirkev zvlášť volá sladkým hosťom našej duše; on nás povedie v meditácii a štúdiu teologických disciplín k chápaniu Kristovej náuky a jej oslobodzujúcej pravdy; on nás pri intenzívnom, sústavnom a

organickom, hlbokom štúdiu filozofie, medicíny, dejín, literatúry, práva, techniky, fyziky, biológie, geológie, astronomie vovedie do svätého a veľkého tajomstva človeka, do významu jeho Kristom zbožstenej osobnosti, do sily, bujnosti a hĺbky a ohromného významu všetkých ľudských vzťahov, do nevyčerpatelnej komplexnosti a podivnej jednoduchosti a harmónie všetkých zákonov organickej a anorganickej prírody. Duch svätý, to svetlo a tá láska, tá rada povedie nás v našich vzťahoch ku každému človeku, údu tajomného Kristovho tela. On bude tou šírkou, ktorou budeme chápať, rozumieť kresťanskú jemnosť a vedieť sa prispôbiť tiež tým, ktorí sú opačného temperamentu, iného smýšľania; on, inšpirátor každého apoštolátu, ukáže nám, ako nájsť cestu tiež k dušiam, ktoré sú zatvorené a možno ďaleko, veľmi ďaleko od Krista; on ukáže snúbencom celý hlboký božský a ľudský význam lásky; lásku ako odraz božej lásky; on povedie manželov ku vždy hlbšiemu chápaniu veľkého tajomstva manželstva, ktoré je odraz Kristovej lásky k Cirkvi, ktoré je svätý prameň, ktorým sa vždy omladzuje a rozmnožuje tajomné Kristovo telo vo svete; on poučí vychovávateľov od rodičov cez učiteľa ľudovej školy a gymnaziálneho profesora až po univerzitného profesora ako pokračovať v Kristovej učiteľskej úlohe vo svete, ako v mladých dušiach formovať človeka, plného človeka, plného Krista; on bude inšpirovať lekára, ako sa má s teplotou a porozumením stretnúť nielen s človekom, ale s údom Kristovým, ktorý pokračuje v utrpení Kristovom a hromadí ohromný duchovný vykupiteľský kapitál vo svete; inšpiruje právnik, ako zachrániť dôstojnosť a právo ľudskej osoby; on inšpiruje technikov a robotníkov ako spolupracovať s Bohom-Stvoriteľom a Kristom-Robotníkom, ako pokračovať vo stvoriteľskom diele organizačným dielom, ako uskutočniť Kristovu lásku slúžiac človeku; inšpiruje

úradníka, ako celou svojou prácou pokračovať v Kristovej láske, v Kristovej službe: „Neprišiel som, aby mi slúžili, ale aby som slúžil.“

Preto sa budeme v dňoch Turíc, ale aj potom s intenzívnou dôverou modliť s celou Cirkvou: Veni Creator Spiritus. — Príď, Duch-Stvoriteľ!

„Moja“ svätá omša.

Charles Grimaud.

Osoh, ktorý mám zo „svojej“ svätej omše: 3. odpustenie hriechov.

Naša svätá omša odpúšťa nám hriechy! Aká radosť pre veriaceho, obetujúceho s Kristom, keď vie, že táto obeta, ktorú prináša, má sama sebou *moc odpúšťať všetky hriechy, aj smrteľné!*

Veď svätá omša je kríž. Na Kalvárii najvyšší Kňaz dal svojmu Otcovi nekonečné výkupné za všetky hriechy sveta. Teda svätá omša, ktorá je ustanovená, ako sme to videli na začiatku tejto kapitoly, na to, aby všade a všetkým rozdávala účinky vykúpenia, prináša každému údu tajomného tela odpustenie jeho hriechov.

Mimo toho Kristus, „tento božský Baránok, ktorý sníma všetky hriechy sveta“, urobil náležité opatrenie, aby nám to povedal, a posvätná liturgia, aby nám to opakovala. Kňaz naozaj vyslovuje pri svätej omši každé ráno samé slová Kristove: „Toto je kalich mojej krvi..., ktorá bude vyliata na odpustenie hriechov.“

Kristovo slovo nie je daromné. Priam tak naliehanie Cirkvi, aby sme mu tak rozumeli. Teda omšová obeta má ako účinok odpúšťať hriechy, všetky, bez rozdielu veľkosti alebo zloby. *Moja* svätá omša je určená na to, aby zmažovala najsamprv *moje* hriechy. Nech teda každý veriaci opakuje každé ráno s obetujúcim kňazom vo chvíli obetovania: „Prijmi, svätý

Otče, túto nepoškvrnenú obeť, ktorú ti obetujem... za mnohé „svoje“ hriechy, urážky a nedbalosti... aby mi bola na spasenie pre večný život.“

*Ako mi „moja“ svätá omša
zmazáva hriechy?*

No jednako nemyslíme si, že svätá omša zastáva úlohu sviatosti pokánia a ju ruší, odstraňujúc z našej duše hriechy bez inej formality, totižto oslobodzujúc nás od povinnosti vyspovedať sa.

Pripomeňme si, že sviatosť pokánia, ktorú prijímame alebo aspoň po nej túžime, je *vonkoncom nevyhnutná* na odpustenie smrteľných hriechov. Hriešnik, ktorý sa úkonom dokonalej ľútosti smieri mimo sviatosti pokánia, dostáva milosť iba vtedy, keď má úmysel — aspoň zahrnutý — ísť podrobiť svoje hriechy moci sviatostného súdu. Preto svätá omša, hoci nepochybne odpúšťa všetky hriechy, nemôže nahradiť sviatosť pokánia a *nezastupuje ju*.

Akože teda získava *isté* odpustenie všetkých našich hriechov?

Tvoriac zázračné účinky: najprv utišuje Boha a nekonečnou poctou, ktorú mu obstaráva, mení jeho spravodlivý hnev na milosrdenstvo; potom mocným orodovaním obetujúcej sa Hlavy, ktorá prosí za svoje údy, získava hriešnikovi naliehavé milosti ľútosti.

Toto potvrdzuje posvätný tridentský snem, keď vraví: „Pán, utišený podávaním svätej obety, udeľuje milosť a dar ľútosti a odpúšťa aj najväčšie zločiny a hriechy.“¹

Nech hriešnik neodmieta tento dar ozajstnej ľútosti, ktorú mu zaisťuje nekonečná obeť, ale nech povolí tejto milosti ľútosti a ide s istotou, že dosiahne odpustenie, ku kňazovi, ktorý rozhrešením mu definitívne prisvojí ovocie *jeho*

¹ XII, 2.

svätej omše, totižto očistu od smrteľného hriechu, dôsledok to milosti zavrhnutia zla, získaných svätou omšou.

Z týchto právd vyplývajú vážne dôsledky:

1. *Treba dosiahnuť od hriešnikov, aby sa zúčastňovali na svätej omši.*

To je najlepší, jediný ozaj *nepochybný* prostriedok na obrátenie ich srdca.

Ale akú účasť na svätej obete môžeme dosiahnuť u nich?

Doista čisto hmotná prítomnosť, napríklad len preto, aby človek „urobil radosť“ alebo „aby mal pokoj“, pravdepodobne by nepatrne zaúčinkovala, keďže taká prítomnosť nie je vo vlastnom smysle „účasť“ na obetovaní. Jednako len. — keď hľadáme na nekonečnú príhovornú moc, ktorú má obetujúci sa Kristus pri srdci Boha, — táto svätá omša mohla by privábiť na hriešnika niekoľko nadprirodzených dotykov a znamenať začiatok prípravy na zpiatočnú cestu. Táto prítomnosť je teda „minimum“, ktoré pousilujeme sa dosiahnuť. Napríklad kresťanská manželka nemá malomyseľnieť, ale každú nedelu privádzať na svätú omšu manžela, ktorý tvrdí, že už neverí.

Keď je raz dosiahnutá táto zhovievavosť čisto ľudskej láskavosti, pokúsime sa pretvoriť ju na nábožnú obvyklosť, privádzajúc hriešnika na to, aby sa zúčastňoval na svätej obete s *úmyslom splniť úkon nábožnosti*. Tento súhlas, čo aj hmlistý a nejasný, stačí na to, aby umožnil účasť na obetovaní. Táto svätá omša stáva sa pre hriešnika pomaly *jeho* omšou. Vzhľadom na tajomné telo, ktoré obetuje, je ako mŕtvy úd, ale predsa pripútaný ku kmeňu vierou. Ak stav hriešnika je ešte nedostatočný na to, aby mu pritiahol bezprostredne milosť úprimnej ľútosti, takto počúvaná svätá omša ho pripraví raz na prijatie tohto daru.

Ak sa nám podarí dosiahnuť, že hriešnik,

čo aj pre svoje hriechy odlúčený od tajomného tela, má *výslovnú vôľu zúčastňovať sa na svätej omši*, nakoľko to môže, úmyselne obetujúc s Kristom, vtedy svätá omša v lehotách, určených božou Múdrostou, nepochybne podnieti hriešnu dušu, aby hľadala milosť rozhrešenia. Na túto úprimnú a účinnú účasť má mieriť starostlivosť tých, ktorí túžia po tom, aby sa ku Kristovi vrátili jeho zblúdené údy.

2. *Treba dať slúžiť svätej omše za obrátenie hriešnikov*. Ak nemôžeme dosiahnuť to, aby sa zúčastňovali na svätej obete, máme sa pokúsiť iným prostriedkom umožniť im účasť na moci, ktorú má Kristova žertva nad odpúšťaním *všetkých* hriechov. Tento účinok dosiahneme, keď dáme slúžiť svätej omše za nich. Veď neskôr uvidíme, že *zvláštny ošoh* je vyhradený pre tých, za ktorých svätá obeta je slúžená. Keď údy v smrteľnom stave dostávajú tento úžitok, zakúšajú dobrodenia odpúšťajúcej moci, ktorú majú Kristove zásluhy: asi prv či neskôr ich zafatosť povolí úpenlivým prosbám o obrátenie.

Preto neváhajme dávať slúžiť svätú obeť za svojich hriešnikov. Toto je najlepší zo všetkých skutkov milosrdenstva, ktorý im môžeme preukázať. Prečo údy tajomného tela, ktoré prosia pre milované osoby milosť návratu k Bohu, veľmi často zabúdajú, že v Kristovom obetovaní majú samo odpustenie všetkých hriechov? Títo veriaci bez toho, aby zanedbávali úkony oddanosti a umŕtvovania, modlitby, statočného cvičenia sa v ctnostiach v spojení s Kristom, len múdro by robili, keby zväčšovali účinnosť svojich úsilí tým, že by často dávali obetovať oltárnu žertvu za svojich hriešnikov.

Ošoh, ktorý mám zo „svojej“ svätej omše: 4. zadosťučinenie za moje hriechy.

Keď je raz hriech odpustený, jednako treba zaň odpykať následky. Keď otec odpúšťa svoj-

mu márnotravnému synovi a znova ho uvádza do domu, syn musí sa ťažko namáhať, aby smieril krivdy. Priam tak hriešnik rozhrešený má dlh pred Bohom. Ktože ho splatí? Svätá omša... Kto splatí zvlášť môj dlh? *Moja svätá omša.*

Križ podal Bohu a svätá omša mu znova podáva všetky zásluhy a zadosťučinenia nekonečného Kňaza. Odovzdáva do rúk božskej Velebnosti to, čo treba zaplatiť, a nad dlhy, nahromadené všetkými hriechmi sveta; tvorí dokonalú a úplnú *náhradu* pocty, ktorá patrí Bohu; obnovuje to, čo zloba hriešnika opovážila sa narušiť, totižto božskú úctu.

Ale aby svätá omša, ktorá môže zaplatiť všetky nedoplatky, vyrovnala *moje*, musí sa stať *mojou* svätou omšou. Veď hoci Ježiš Kristus uložil do lona svojho Otca to, čo je potrebné na zaokrytie jeho dlhujúcich údov, jednako božská Velebnosť žiada, aby „prenos“ zo spoločného základného kapitálu do nášho osobného imania urobil si každý z nás. Teda aby hriešnik vyťažil z Kristovho zadosťučinenia, musí sa usilovať prisvojiť si ich. Veru, bolo by veľmi ľahké, keby vinník bezstarostne zdriemol, vraviac si: „Nemusím sa hýbať, veď Spasiteľ zaplatil.“ To by znamenalo vpadnúť do protestantského bludu, ktorý tvrdí, že keď Kristus zaplatil viacej, ako je potrebné za všetky možné hriechy, môžeme obrázať Boha, koľko chceme, len keď pevne veríme v nekonečnosť vykúpenia!

My zasa tak budeme vyrovnávať dlžnícky účet, ktorý nám ostáva po rozhrešení, že *sami* budeme skrze *našu* svätú omšu čerpať z prehojného Kristovho zadosťučinenia. Keď hodne obetujeme, to jest v prežívaní vnútornej jednoty a dokonalej lásky so svojou Hlavou, očistcové tresty sú zahladené a my nič nie sme dlžní najvyššiemu Sudcovi.

*Osoh, ktorý mám zo „svojej“
svätej omše: 5. vypočutie mo-
jich prosieb.*

Videli sme, že Kristus-Hlava, obetujúc sa, vysiela k Bohu naliehavé a neomylné vypočuté prosby, ktoré sú vyjadrené v *Pater*. Prosi za božiu slávu, božie kráľovstvo a božiu vôľu, potom za všetky potreby tajomného tela: za jeho duchovné a hmotné životné potreby, lásku k Bohu, vospolnú lásku údov, za stále ich prilipnutie k Hlave.

Keďže údy a Hlava tvoria iba jedno v obetovaní svätej omše, v ktorej tajomný Kristus je naraz kňaz a obetný dar, preto prosby, čo údy vyjadrujú pri svätom oltári v spojení s prosbami svojej Hlavy, *božská Velebnosť láskavo prijíma a istotne vypočúva*. Táto istota o výsledku našich príhovorov nie je jedným z najmenších výsad *našej svätej omše*.

Dôvod tejto moci *našho* obetovania je zrejmy. Kristus svojou obetou získal právo orodovať za tých, ktorých si pribral ako údy, vykúpiac ich. Preto ako Hlava má moc prosiť za nás. A s druhého stanoviska zasa tento Kristus-Hlava, ktorý prosí za svoje údy, je spolu Boh, ktorý vypočúva. Keď prosí, je *istý*, že dosiahne, bo vie, aká je božia vôľa vzhľadom na nás.

Preto každá prosba, ktorú Kristov úd vysiela pri *svojej* svätej omši, je nepochybne vypočutá, *len keď prechádza cez Kristove ústa*.

Ale ako máme upraviť svoje prosby?

V tom je práve samo tajomstvo; aby údy boly vypočuté, svoje prosby musia upravovať v duchu svojej Hlavy. Tu — ako všade — potrebné je spojenie údu a Hlavy; keď veriaci a Kristus spolu prosia, Boh nemôže odoprieť. Keď sa Kristova prosba líši od prosby údu,

jasné je, že prosba Hlavy má prevahu, lebo táto vždy je v smysle božej vôle.

Cirkev vo svojej liturgii nám často pripomína tieto veľké zásady pravej modlitby tajomného tela „skrže Krista, v Kristovi a s Kristom“. Napríklad v modlitbe deviatej nedele po Duchu svätom káže sa nám modliť: „*Pane, aby si prianiam žiadajúcich mohol splniť, udeľ, aby si žiadali, čo sa tebe páči.*“

Ale akože poznáme, že to, čo žiadame, páči sa Bohu?

Keď pozorujeme, ako naša Hlava prosí, a keď ju napodobňujeme. „Vy teda takto sa modlite“, vraví ... a hneď káže nám prosiť za božie kráľovstvo, božiu slávu a vôľu. Teda aby každá modlitba pri *našej* svätej omši prechádzala cez Kristove ústa, musí ju ovládať starosť o božie záujmy. Také je poradie: „Hľadajte najprv kráľovstvo božie.“² Svätá omša, ako sme videli, má za prvý cieľ oslavu Boha dokonalým klaňaním, úplným ďakovaním, celým zadostučinením. *Moja* svätá omša len vtedy sa stane *mojim* úkonom dokonalej nábožnosti, keď ju budem obetovať so svojou Hlavou v úmysle zadovážiť predovšetkým slávu božiu.

Teda božia sláva, zadostučinenie jeho cti, odpustenie hriechov sú tie naše túžby, čo sa mu *istotne* páčia a čo vystupujú od údu k Hlave, budú vypočuté.

No toto kráľovstvo môže byť získané Bohu len triumfom tajomného Krista, to jest svätej Cirkvi, spojenej so svojou Hlavou. Preto — ako nám to naznačuje druhá časť Otčenáša — máme s Kristom, v Kristovi a skrže Krista prosiť Boha za Kristove údy, ktorými sme my. Naš duchovný a hmotný chlieb, naša láska k Bohu, naše spojenie s našou Hlavou a jej ostatnými údmi, to sú tiež *túžby, ktoré sa mu páčia* a ktoré božská Velebnosť vypočuje.

² Mat. 6. 33.

Preto usilujme sa „takto modliť“, aby sama naša Hlava cez našu svätú omšu odnášala naše prosby, upravované v Kristovom duchu, pred trón najsvätejšej Trojice.

Môžem pri „svojej“ svätej omši vyjadrovať zvláštne duchovné alebo časné prosby?

Každý Kristov úd má mimo týchto obecných úmyslov svoje vlastné a celkom zvláštne, čo mu veľmi ležia na srdci; ktože by netúžil po dajakej duchovnej milosti pre seba, napríklad: ukončenie úzkostlivosti, odvaha proti istým návykom, získanie daktorej ctnosti?... alebo pre iných, napríklad: dobré správanie pre mladíka, obrátenie rodičov alebo priateľov, domáci pokoj?... no ešte častejšie, musíme to priznať, veriaci sú zaujatí tým, aby dosiahli časné dobrá, napríklad: zdravie, skvelé postavenie, bohaté manželstvo, úspech v skúške, blahobyť...

Či môžeme vyjadrovať tieto prosby pri „svojej“ svätej omši? Podávať Krista Bohu práve pre tieto ciele, po ktorých túžime? Doista môžeme, lebo vždy je dovolené prosiť od Boha zákonité dobrá, a poctí to Boha, keď jeho stvorenie — zobrajúc od neho — uznáva jeho svrchované bohatstvo a jeho nekonečnú dobrotu.

Tieto prosby budú nepochybne vypočuté? Hej, keď patria medzi tie, „čo sa Bohu páčia“. Ak nie, tak dostaneme inú vec, lepšiu pre nás, keďže Boh nepohrda nijakou modlitbou a vie dobrodeniami, múdro rozdeľovanými, napraviť naše chybné žiadosti.

No akože máme urobiť svoje prosby takými, aby sa čo najviacej „páčily Bohu“? Keď použijeme pri ich vysielaní „spoľahlivý spôsob“, ten, ktorý je ozaj nezištný, lebo sebecká modlitba sotva nachádza cestu k srdcu.

Keďže *moja svätá omša je predovšetkým určená na to, aby obstarávala božiu slávu a*

triumf tajomného Krista, veľmi by som pochybil, keby som ju odvrátil od jej cieľa a pretvoril na jednoduchý nástroj mojich malých túžob. Môžem obetovať *svoju* svätú omšu za svoje osobné potreby, je to chváľitebné a hodné odporúčania; ale táto žiadosť má ostať druhotná. Byť prítomný na svätej omši *jedine* pre uzdravenie, pre nájdenie manžela alebo úspech pri skúške tvorí veľmi nedokonalú účasť na nekonečnej pocte a spolu veľkú neschopnosť v prosebnom umení; Boh je istotne málo dojatý, keď vidí, že ho milujeme a prosíme len pre také úbohé záujmy v porovnaní s jeho záujmami.

Úd tajomného tela nech sa zbaví sebestva a zabúda na seba a nech *svoju* svätú omšu, i keď obetovanú na dosiahnutie osobného dobra, prináša *s Kristom na Kristove ciele*: dokonalú chválu, úplné zadosťučinenie, nekonečné ďakovanie, dosiahnutie milostí a dobier, určených na to, aby každý úd tajomného tela a najmä nás zdokonalily a urobily Bohu milšími. Tieto ciele majú nadovšetko ovládať každého veriaceho, spoluúčinkujúceho so svojou Hlavou pri oltári. Keď budeme Boha — nekonečne uspokojeného svätou omšou, ktorá je mu obetovaná — prosiť pre neho samého, ako to zasluhuje, a pre veľké Kristove záujmy, on dá na tento úd jednorodeného Syna spočinúť svojmu „otcovskému zaľúbeniu“ a štedrejšie udelí mu to, o čo prosí.

Vtedy tento veriaci bude mať väčšiu nádej, že bude vypočutý, ako si to želá, ba ešte nad očakávanie. Veď akože by Boh odmietol vytúžené duchovné alebo časné dobré, ktoré jeho Všemohúcnosť môže tak ľahko udeliť, tomu Kristovmu údu, ktorý mu v spojení so svojou Hlavou vzdáva *nekonečnú velebu*?

Preto božská Dobrota zahŕňa duchovným aj časným dobrom tých, ktorí pre Boha zabúdajú na seba a dobre slúžia *svoju* svätú omšu.

Veriaci, ktorí sú takto odpútaní od seba v pocte najsvätejšej Trojici, majú tým viac dô-

vodov, že ona ich vypočuje, bo ich starosť „Boh nadovšetko“ má za cieľ *ich osobné túžby urobiť múdrymi* a ich prosby uviesť do súladu s prozreteľným božím riadením. Keď cítia, že voľačo ich núti naliehavo prosiť, to vyplýva z toho, že už majú nadprirodzený pocit, že ich prosba páči sa svrchovanej Múdrosti. Túto zásadu môžeme tiež vyjadriť, „že čím viacej duši záleží na Bohu, tým viacej je osvietená o vhodnosti svojich prosieb“. Tak chápeme istotu Panny Márie, prosiacej svojho Syna v Káne, a istotu svätých, ktorí na jednoduché volanie dosiahli vynikajúce milosti.

„Prosme, a bude nám dané.“ Skúsme to. Vždy sa to uskutoční. Ale ak sa tu máme správne zachovať, ťažkosť spočíva v *náležitom zabudnutí na seba a myslení na Boha*. Pravda, takéto správanie môže byť len výsledkom úsilia vytrvalej lásky. No koľkí veriaci, keby mali na to odvalu, rýchle by dosiahli to, že by obetovali *svoju* svätú omšu a modlili by sa pri nej s nezištnou oddanosťou! Prečože si myslia, že keď zabudnú na seba, Boh nemá lepšie vedieť, čo im treba?... „Maloverní!“³ *Svoju* svätú omšu pretvorujú na naliehavé dovodzovanie, aby dokázali Bohu, že napríklad ich túžby sa núkajú a jeho sláva od nich závisí!, zatiaľ čo by mali Bohu vyložiť svoje potreby, za ktoré je im dovolené prosiť, a potom hlboko sa pohrúžiť do viery a tak klaňať sa, ako sa patri, pri obete božskej Velebnosti.

Sväté Písmo nás pouča o pravom prostriedku, ako môžeme všetko dosiahnuť: „Radosť maj v Pánovi, a on ti dá žiadosť tvojho srdca.“⁴ Náš Pán opakuje túto myšlienku, keď vraví: „Hľadajte najprv kráľovstvo božie, a toto všetko sa vám pridá.“⁵ Božie slová nikdy nesklamú;

³ Mat. 14, 31.

⁴ Žalm 36, 4.

⁵ Mat. 6, 33.

- uskutočnime podmienky, ktoré kladú, a dosiahneme účinky, ktoré sľubujú. Nakoľko my myslíme na Boha, natoľko on myslí na nás. To je zákon duchovného života, ktorého denné uplatňovanie, ak chceme, môžeme aj zisťovať dokonalým obetovaním *svojej* svätej omše.

Láska k Panne Márii neuškodí záujmom Pána Ježiša.

F. W. Faber.

Ľudia by často radi videli, až pokiaľ majú uctievať blahoslavenú Pannu a kde by sa mala ich láska k nej zastaviť. Neuspokojí ich, keď im povieme, že nikdy nemôžu mať k nej priveľa pobožnosti. Domnievajú sa, že je to akési nábožné preháňanie. Ale ťažko by mohli niečo namietat, keby sme im povedali: „Máte milovať Pannu Máriu tak, ako ju Pán Ježiš miloval, a máte k nej mať takú veľkú pobožnosť, ako si to Pán Ježiš želá; a nijako sa nemusíte znepokojovať, keď sa k Ježišovi modlíte o túto pobožnosť podľa jeho vôle.“ Nemôžeme poznať Ježiša, a tým menej ho milovať, keď nemáme pobožnosti k jeho prebľazenej Matke. A nevieme si predstaviť dajakú pobožnosť k nej, ktorá by istejšie pohla Ježišovo srdce, aby vypočul naše modlitby, ako keď mu obetujeme tie milosti, čo on sám jej daroval, tú lásku, ktorou tri osoby najsvätejšej Trojice ju ozdobily ako svoje najvýznačnejšie dielo, a tajomstvo jej spolupôsobenia s milosťou, ktorým si získala nevýslovné zásluhy. Je toľme spojená s božou slávou, že každý úkon úcty k nej je zrejmý úkon lásky k Bohu. Ježiš Kristus ju tak nesmierne miluje, že nemá iného záujmu na svete, ktorý by sme mohli prirovnať k obrane a rozšíreniu jej úcty. Lebo keď sa jeho najsvätejšie srdce, plné milosrdenstva, skláňa k dušiam, aby ich spasilo, vy-

volil Máriu za útočisko hriešnikov a za zastan-
kyňu duší. Keď ho všetky božie diela vebia
a keď bol pri pohľade na zem, ktorú stvoril,
pohnutý k tomu, aby ju požehnal a vyhlásil ju
za veľmi dobrú, keď hviezdy ráno pospolu spie-
valy a anjeli jasali radosťou, o koľko viacej
jeho vlastné dielo a dary v Panne Márii ho
jednostaj oslavujú a sú nekonečným podnetom
pre spev anjelov aj ľudí! Z lásky k Ježišovi
musíme sa usilovať, aby v nás pribúdalo lásky
k Panne Márii. Nechže je táto úcta u nás po-
božnosťou rastúcou ako milosť, stále viacej mo-
hutnejúcou ako čnosťný návyk a stále horli-
vejšou a vrúcnejšou až po chvíľu, kedy príde,
aby nám pomohla dobre umrieť a bezpečne
prejsť nebezpečenstvom súdu.

Myslievame na to dostatočne, že pobožnosť
k Panne Márii nie je dačo, čo — ako keď máme
knihu alebo ruženec — máme raz navždy, úplne
a celkom? Nemôžem povedať, že keď sme od
Boha dostali dar pokory, že máme jednoducho
pevne držať, čo sme dostali, a nikdy nesnívať
o tom, že by sme jej mohli dostať viacej; a
priam tak nemôžem povedať, že pobožnosť
k Panne Márii je vec, ktorá nemôže rásť. Opa-
kujem: má rásť ako čnosť a mohutnieť ako zvyk,
inak nestojí za nič, ba ešte menej ako za nič.
Len máličko premýšľajte a uvidíte! Láska
k Panne Márii je len iný spôsob, a to Bohom
požadovaný, lásky k Ježišovi; a preto ak má
rásť láska k nemu, musí rásť aj láska k nej.
Keby dakto povedal: „Nesmiete miešať modlit-
bu k Panne Márii s modlitbou k Ježišovi“, uká-
zal by, že nemá správny názor o tejto pobož-
nosti a že je na samom okraji nebezpečného
bludu. No ľudia niekedy bezmyšlienkovite ho-
voria, ako keby pobožnosť k Matke bola troška,
dovolené odštipnutá z pobožnosti k Synovi; že
je to voľačo, čo Ježiš prenechal Márii; že Ježiš
je jedna vec a Mária druhá a pobožnosť k obom
že by sa mala rozdeliť úmerne k ich dôstojnosti.

skoro všetko jemu a zvyšok jej. Keby si veru také osoby uvedomily dosah toho, čo vravia, cítili by, že hovoria bezbožnosť. Láska k Márii je vnútorná složka lásky k Ježišovi, a myslieť si, že záujmy oboch môžu stáť proti sebe, znamená, že nerozumieme Ježišovi alebo pobožnosti, aká mu patrí. Ak pobožnosť k Panne Márii nie je už sama v sebe pobožnosťou k Ježišovi, potom keď konáme pobožnosť k nej, odnímame voľačo jemu a tak naozaj olupujeme Boha, čo je svätokrádež. Keď nám teda vravievajú, aby sme ostávali v medziach, aby sme sa miernili vo svojej pobožnosti a nezachádzali ďaleko alebo príliš neoslavovali Pannu Máriu, nezabezpečujú, ako si nahovárajú, oprávnenú poctu Ježišovi, ale sami robia hrozné vyznanie, že odnímajú dačo Pánu Ježišovi, aby to dali Panne Márii, hoci úzkostlivo dbajú, aby toho nebolo priveľa. Strašne to zneje, keď to jasne vyslovíme. Pobožnosť k Panne Márii môže byť nesprávna, nakoľko ide o *spôsob*; nemôže blúdiť, nakoľko ide o *stupeň*. Ak láska k Márii nie je láskou k Ježišovi, ak pobožnosť k Márii nie je jednou z jeho vlastných nariadených pobožností k nemu samému, ba jednou z hlavných, potom moja teológia aj moje srdce mi vravia, že pre Máriu vôbec nemám miesta, lebo moje srdce nemôže milovať Ježiša tak, ako by malo. Predrahá Matka, ako málo by som ťa poznal, keby som o tebe tak neúctivo smýšľal! Aký úbohý, nízky pochop by som mal o Bohu samom! Ako milosť ma nezdržuje od Boha, sviatosti ma neposväcujú bez Ježiša, priam tak ty nerobíš nič iného, ako že skvelo rozmnožuješ jeho lásku ku mne a zázračne posilňuješ moju lásku k nemu.

Škoda každého svätého prijímania, na ktoré môžem ísť a nejdem! Dobrotivo ponúka sa mi najväčšia Hodnota, „jedno Najpotrebnejšie“. A ja o to nestojím! Škoda, preveľká škoda! Presvätá Eucharistia, kedyže ťa aspoň trošička podľa pravdy začnem chápať?

Ježiš Kristus, najvelkolepejší paradox dejín.

Giuseppe Ricciotti.

Ježišov problém je najvelkolepejší paradox, aký dejiny poznajú.

Ježiš sa zjavuje v odľahlej zemi rímskej ríše v národe, ktorý vtedajší vládcovia radi volávali „najohavnejší zo všetkých“ (Tacitus) a „zhubou ostatných“ (Quintilián) a pokladali ho za „odpornú rotu otrokov“ (Tacitus). Z tohto svojho národa po celý život nikdy neodíde a nikdy neprejaví túžbu po poznaní sveta učencov, umelcov, štátnikov a dobyvateľov, ktorí vtedy ovládali ľudskú spoločnosť. V tejto vlasti prežíva takmer deväť desiatín života v zapadnutej dedine, príslovne povestnej svojou úbohosťou. Nechodí tam do škôl, nezaoberá sa učnými pergamenmi, nenadväzuje styky so vzdialenými múdrymi mužmi svojho národa; je len tesárom. Tridsať rokov ho nikto nepozná mimo dvoch alebo troch osôb, ktoré mlčia ako on.

Po tridsiatich rokoch vystupuje naraz na verejnosť a začína pôsobiť. Ľudských prostriedkov nemá: ani zbraní, ani peňazí, ani múdrosti škôl, ani umeleckej moci, ani politických dôvodov. Pohybuje sa temer ustavične medzi chudobou, rybármi a vidiečanmi; zvlášť starostlivo vyhľadáva mýtnikov, nevestky a iných vývrhelov dobrej spoločnosti. Medzi týmto ľudom robí mnohé zázraky rozličnej povahy. Pripúta si skupinu rybárov, ktorí ho stále nasledujú ako jeho zvláštni učenici. Tak pôsobí temer tri roky.

Jeho činnosť spočíva v tom, že káže náuku, ktorá nie je ani filozofická, ani politická, ale výlučne náboženská a mravná. Jeho učenie je také, že nič podobného nebolo na svete hlásané. Vidí sa, že je to učenie, utvorené z odpadkov, ktoré svorne odmietali všetky filozofické školy,

zo všetkého, čo celý svet vždy a všade zavrhol. Čo je pre svet zlo, je pre Ježiša dobrom; čo je pre svet dobro, je pre Ježiša zlom. Chudoba, pokora, podriadenosť, tiché znášanie krívd, ustupovanie iným znamenajú najväčšie zlo pre svet, ale najväčšie dobro pre Ježiša. A naopak bohatstvá, pocty, panovanie nad inými a všetko, čo svet pokladá za šťastie, je pre Ježiša stratou alebo aspoň veľkým nebezpečenstvom. Ježiš je protiklad sveta.

Svet totižto vidí len to, čo možno poznať smyslami; no Ježiš tvrdí, že vidí aj to, čo smysly nepoznávajú. Svet vidí výlučne len zem, a to len zdola. No Ježiš zrie na prvom mieste nebo a odtiaľ hľadá na zem. Zem sama osve nemá pre Ježiša smysel, je bolestným a prechodným obdobím, ktoré samo osve nedáva konečné riešenie; pre neho otázka sveta bude plne vyriešená v nebi a dostáva smysel len z neba. Prítomný život má význam potiaľ, pokiaľ je prípravou na budúci život. Je to trudný a nestály pobyt, ale má cenu ako oporný bod, z ktorého môžeme sa povzniesť do radostného a trvalého príbytku. Obyvatelia nestáleho príbytku, ktorí do neho kladú všetky nádeje a nechcú sa od neho odtrhnúť, tvoria kráľovstvo sveta. No ľudia, ktorí v ňom ostávajú len z odovzdanosti, ale pritom túžia po stálom príbytku a pripravujú sa na vzlet za ním, tvoria božie kráľovstvo.

Medzi oboma kráľovstvami je nesmieriteľný boj, teraz aj v budúcnosti. Ani jedno z nich neprestane bojovať, kým nezdolá druhého. Sila oboch kráľovstiev spočíva vo dvoch láskach k dvom rôznym veciam. Poddaní kráľovstva sveta milujú len seba samých alebo to, čo je pre nich osožné a príjemné. K ostatným veciam na nebi aj na zemi cítia ozajstnú nenávisť alebo chladnú ľahostajnosť. Služobníci božieho kráľovstva milujú predovšetkým Boha, od neho sostupujú stále hlbšie podľa stupnice bytostí a

majú zvláštnu lásku k hriešnym a neužitočným ľuďom, usilujú sa preukázať dobro tomu, kto pácha zlo alebo nevie konať dobro. Pre nich dávať znamená zisk, a preto nepoznajú nenávisť, ktorá je vrcholom lakomstva. Ježiš je hlásateľom božieho kráľovstva, ktoré má svoju silu v láske k Bohu a k ľuďom. Božie kráľovstvo predpovedali dávni proroci izraelskí a jeho hlásateľom má byť Mesiáš, slúbený vyvolenému národu. Ježiš hlásajúc protisvetské učenie si je povedomý, že koná ako Mesiáš. No nevyhlasuje sa za neho hneď od počiatku, bo chce vyhnúť tomu, aby ho zástupy ľudu, celkom preniknuté nádejami národne politickými, nevyhlásily za vodcu národa a nevykladaly si jeho učenie ako politický program. Preto je jeho poslanie nesmierne ťažké. Ježiš má poučovať zástupy o veciach, ktoré budú iste zle chápať; keď prehovorí o víťazstve nad zlom, zástupy si to budú vykladať ako kráľovstvo Izraelovo. A jednako musí hovoriť o tých veciach a používať tieto presné výrazy, lebo sú už presne vyjadrené v Písme svätom: Ježiš ako Mesiáš prišiel naplniť Písmo a nie ho rušiť, prišiel stavať, nie boriť. Jeho poslanie smeruje priamo len k vyvolenému národu, ktorý je strážcom dávnych božích prislúbení. No len čo sa prislúbenia splnia, účinky jeho poslanca vylejú sa na všetky národy zeme.

Preto zakladá stálu spoločnosť, Cirkev.

Ale väčšina jeho vyvoleného národa neprijíma jeho hlásanie a jeho najurputnejšími odporcami stávajú sa práve vodcovia ľudu, totižto veľkňazi a farizeji zo synagóg. Keďže jeho činnosť v Galilei prináša nepatrné ovocie, opúšťa ju a odchádza do Judei a do hlavného mesta Jeruzalema. Ani tu plody nie sú bohatšie, no zato je oveľa väčšie nepriateľstvo, s ktorým sa stretáva. Veľkňazi a farizeji sú presvedčení o jeho divotvornej moci a súhlasili by tiež s mnohými bodmi jeho náuky. Ale nemôžu mu

odpustiť otvorenosť, s akou vyčíta pokrytectvo vedúcim vrstvám, a pevnosť, s akou odsudzuje prázdnu vonkajškovosť, čo vysúša náboženský život. Istý čas to s ťažkým srdcom snášajú, ale potom sa ho zmocnia zradou, odsúdia ho pred súdom národa z náboženských dôvodov a spôsobia jeho odsúdenie pred tribunálom zástupcov Ríma z občianskych dôvodov.

Ježiš umrie na kríži.

Po troch dňoch sudcovia sú presvedčení, že vstal z mŕtvych. Učeníci zpočiatku neveria; ale neskôr sa o tom presvedčia, keď ho niekoľko ráz vidia, dotýkajú sa ho rukami a hovoria s ním ako prv, než umrel.

*

Paradox Ježiš pokračuje aj po jeho smrti. Ako bol za svojho života protikladom sveta, tak i spoločnosť, ktorú založil, bude najneuveriteľnejším zaprením sveta.

Nenašiel ohlas vo vysokých kruhoch vtedajšej spoločnosti. V celej rímskej ríši ho dejepisci nepoznajú, vzdelaní nevedia o jeho učení, vládnuci ľudia poznačili nanajvýš v listinách jeho smrť ako smrť vzbúreného otroka a viacej na neho nemysleli; aj náčelníci jeho národa sú ochotní v radosť nad jeho zmiznutím celkom na neho zabudnúť. Zdá sa, že spoločnosť, ktorú založil, umiera ako on, keď visel na kríži. Proti Ježišovej spoločnosti stojí svet, pozoruje víťazne jej smrteľný zápas, ako veľkňazi víťazne stáli pri päte jeho kríža.

A zatiaľ táto umierajúca spoločnosť celkom neočakávane vstáva a do náručia tisne celý svet. Pravda, uplynú tri storočia prenasledovania a krvipreliačia, kedy sa zdá, že agónia kríža sa predlžuje o tristo rokov alebo že sa opakujú znova tri dni Ježišovho pobytu v hrobe; ale po týchto troch storočiach svet sa stáva verejne Ježišovým stúpencom.

No tým dosiaľ nie je kráľovstvo sveta prekonané a boj pokračuje v trocha zmenených formách, ale priam tak tvrdošijne, ako prv.

Ježiš — čiže dielo, ktoré založil — stáva sa v dejinách ľudskej vzdelanosti vždy viacej „znamením, ktorému budú odporovať“. Jeho paradoxné a veľmi prísne učenie prijímajú nespočetní ľudia a zachovávajú ho s nesmiernou láskou, schopnou najvyšších obiet. No nesmierne počet iných ho zavrhuje s neoblomnou urputnosťou a nenávidí so zúrivým odporom. Povedali by sme, že sa okolo tohto znamenia, ktorému budú odporovať, soslúpilo všetko úsilie najvzdelanejšej vrstvy ľudského pokolenia, prví, aby ho povýšili, druhí, aby ho pošliapali.

V zúrivom boji nechýbajú ani nástrahy ani prekážky. Často zjavujú sa davy so zástavami, podobnými „znameniu, ktorému budú odporovať“, a hukotne odvolávajú sa na Ježišove príkazy o bratstve a láske, ktoré sú poddaným sveta celkom neznáme. Ale úskok sa dlho neudrží a pretváрка sa prezradí cudzím hlasom aj prízvukom.

Je isté, že Ježiš dneska žije medzi ľuďmi viacej ako inokedy. Všetci ho potrebujú, buď aby ho milovali alebo aby sa mu rúhali. Ale nevšimáť si ho nemôžu. Mnohí ľudia v minulých dobách dosiahli veľkú lásku. Sokrates u svojich žiakov, Július Caesar u svojich legionárov, Napoleon u svojich vojakov. Dneska títo ľudia nenávratne zmizli, nijaké srdce pre nich nebije, nijaký človek by za nich neobetoval život, ba ani majetok, aj keď ich ideály niektorí ešte hája. Ak sa dakto stavia proti ich ideálom, nikomu ani na um nesíde rúhať sa Sokratovi alebo Júliovi Caesarovi alebo Napoleonovi, lebo ich osoby stratily vplyv a sú prekonané. No Ježiš nie; Ježiš je dosiaľ milovaný a podnes sa mu rúhajú; dosiaľ sa ľudia zriekajú bohatstva, ba aj života, buď z lásky k nemu alebo z nenávisťi proti nemu.

Nikto zo živých nežije tak skutočne ako Ježiš.

Ježiš je „znamením, ktorému budú odporovať“, aj ako historickej udalosti. Veľkí dejepisci vtedajšieho vysokého sveta ho naozaj nepoznajú. Nie div, lebo boli oslepení leskom Augustovho Ríma a nemali bystrý postrech ani dejinné doklady, aby mohli opísať akéhosi barbara z „odpornej roty otrokov“. No tým nie je povedané, že by Ježišova postava bola historicky menej dosvedčená a zaistená ako Augustus alebo jeho slávni súčasníci. Bolo by doista dneska vrúcnu túžbou vedieť o ňom oveľa viacej, ako je nám známe; aj keď je toho, čo sa nám zachovalo, menej, ako si želáme, majú spisovatelia, ktorí to zaznamenali, veľkú vážnosť. Z týchto štyroch spisovateľov dvaja sú očití svedkovia, ktorí žili vedľa Ježiša takmer po celý jeho verejný život; druhí dvaja sa o tom dozvedeli celkovými dopytmi u svedkov. Všetci štyria píšu so vzácnou jednoduchosťou, prostotou a akosi bez účasti na udalostiach príjemných aj bolestných, ktorá síce nevylučuje prílipnutie, ale vie sa nad ne povzniesť. Niet pochyby, že všetci štyria sledujú cieľ šíriť čo najviacej známosť o Ježišovej osobe a rozsiať všade vieru v neho. Ale priam preto treba bolo ísť cestou nestrannosti a pravdy, lebo mohlo povstať tisíc zúčastnených svedkov a vyvrátiť vyprávanie, ktoré by bolo vymyslené a tendenčné. Historickej záruke, ktorú máme pre Ježišove skutky a náuku, nevyrovnávajú sa doklady o Augustovi a jeho najslávnejších vrstovníkoch.

Ale aj tu, ako všade inde, kladú sa prekážky tomu „znameniu, ktorému budú odporovať“. Ježiš, ako nám ho opísali štyria dejepisci, nie je pravý a nemôže byť pravý, lebo je nadprirodzený; jeho postavu, ktorú evanjelisti nakreslili, treba uviesť rozumne na prirodzenú mieru a zbaviť ju všetkého zázračného; to je cieľ racionalistickej kritiky.

Začiatok urobil Reimarus, ktorý tvrdí, že evanjelisti sú obyčajní podvodníci a luhári. — Nasleduje Paulus, ktorý berie evanjelistov do ochrany. Sú vraj celkom hodnoverní a spoľahliví, lenže sú príliš nadšení a neskúsení, takže správne nechápu, čo vidia. — Pokračuje Strauss: evanjelisti nemienia písať pravé dejiny, ale vykladajú mýty a abstraktné pochopy v rúchu historických udalostí. — Bauer sa díva na vec s iného stanoviska: vyprávanie evanjelistov je výslednicou rozporov v sociálnom živote Cirkvi a obsahuje veľmi málo historického. — Čoskoro potom Bauer dodáva, že Evanjeliá neobsahujú vôbec nič dejinného, že Ježiš nikdy nejestvoval, ale že je mýtickým výmyslom. — Potom prichádza liberálna škola, pre ktorú je Ježiš akýmsi protestantským pastorom, kazateľom, rozplývajúci sa súcitom k ľudstvu a náboženským citom k Bohu. — Potom predstupuje eschatologická škola a tvrdí, že Ježiš je výstredný blúznivec, ktorý vidí blízky koniec sveta, a preto káže svoje nesmyselné učenie odriekania a sebazáporu. — Naostatok sa títo racionalisti vracajú k Bauerovej myšlienke a vyhlasujú, že Ježiš je bytosť mýtická, ktorá nikdy nežila na tvári zeme.

Všetky tieto výklady sú nevyhnutným výsledkom vzájomnej reakcie a neskorší výklad celkom zapiera, čo predošlý povedal. V jednom sa však všetky shodujú: totižto súhlasne tvrdia, že Evanjeliá odporujú historickej skutočnosti a že teda Ježiš, ako ho tradícia líči, nie je pravý.

Z toho vyplýva veľmi výrečný dôsledok. Ak nie je Ježiš, ako ho tradícia líči, pravý, a ak sa na druhej strane dosiaľ nenašiel dôkaz, ako a v akej miere nie je pravý, z toho vyplýva, že je vonkoncom vylúčené písať vedecký život Ježišov. A to sa skutočne deje. Veľké životopisy Ježišove, na ktoré bola zvlášť bohatá liberálna škola, sa dneska už nezjavujú a nanajvýš sa povrchno kreslia veľmi kusé obrisy Ježišo-

vej postavy, pričom sa bezpečne historické črty temer strácajú. Historický Ježiš, miznúci a nepostrehnuteľný, je prakticky veľmi podobný celkom mýtickému Ježišovi; toto je posledné slovo racionalistickej kritiky o Evanjeliách.

No to všetko je len epizóda v tisícročnom boji Ježiša so svetom. Povedali sme, že tento zápas neprestane, kým jeden z oboch protivníkov celkom nezdolá druhého. Preto svet bojuje proti Ježišovi na poli dejín, aby z nich nakolko možno čo najviac vytriel jeho postavu.

Táto taktika je stará. Už farizeji pokúšali sa zničiť po Ježišovi všetko, skutky, učenie, ustanovenia; ba i pred jeho chladným telom cítili taký strach, že ho zabezpečili v hrobe a postavili k nemu stráž. Po farizejoch bol Ježiš tisíc ráz odstraňovaný s povrchu zeme a zapečatený v hrobe a podľa časových pomerov boli k jeho hrobu postavení ako stráž Štát alebo Náboženstvo, Filozofia alebo veda, Aristokracia alebo Národ...

Ale čo sa stalo v minulosti? A čo sa stane v budúcnosti?

Evanjeliá vyprávajú, že Ježiš vstal z hrobu, ktorý farizeji zapečatili. Dejiny rozprávajú, že sa tisíc ráz usmrtený Ježiš ukázal vždy v plnšom živote ako predtým. Keďže ide o rovnakú taktiku, môžeme plne veriť, že sa to isté stane s Ježišom, ukrižovaným historickou kritikou.

Títo kritici nemajú totiž nijakej pôvodnosti. Nerobia nič iného, ako že opakujú stále tú istú taktiku, napodobňujú tie isté metódy. Priučili sa metóde farizejov, priučili sa aj od diabla.

Keď Renan vylíčil Ježišovu smrť, napísal: „Odpočívaj vo svojej sláve, vznešený zakladateľ! Tvoje dielo je dokonané, tvoje Božstvo je založené. Neobávaj sa už, že sa pre nejakú chybu zrúti stavba, ktorú si vybudoval; odteraz zbavený ľudskej krehkosti budeš vidieť s vý-

sosti božského mieru nekonečné dôsledky svojich činov... Po tisíce rokov svet bude poslúchať teba: budeš zástavou nášho odporu, znamením, pod ktorým bude uskutočnený najkruťejší boj. Majúc tisíc ráz viacej života, tisíc ráz viacej lásky po svojej smrti ako vo dňoch svojej životnej púte, staneš sa uhlovým kameňom ľudstva, a vytrhnúť z neho tvoje meno znamenalo by otriasť jeho základy. Nebude sa rozlišovať medzi tebou a Bohom..."

Hľa, toto sú len frázy; je to planá chválo-reč, ktorá nie je ani úprimná ani ozajstná. A ešte voľačo horšieho: celá tiráda je literárna krádež, a bola ukradnutá práve diablove. Lukáš (4, 11) vypráva, že na Ježišov rozkaz „z mnohých vychádzali zlí duchovia s krikom: Ty si Syn Boží"! Keď sa toto stručné a celé vyhlásenie diablove rozriedi na niekoľko viet rozkydanej prózy, bude z toho Renanovo rečenie.

Medzi tými dvoma treba dať v našom prípade prednosť diablove. „Otec lži“ je oveľa povolanejší a predovšetkým pravdovravnější.

A zápas okolo „znamenia, ktorému budú odporovať“, bude pokračovať, dokiaľ budú na tomto svete žiť synovia človeka.

Mlyšlienky na rozjímanie.

Dr. Jozef Ligoš.

Turice.

Introit: „Spiritus Domini replevit orbem terrarum — Duch Pánov naplňuje celú zem.“ Stačí sa zamyslieť len nad týmto začiatkom dnešnej svätej omše.

Dejiny Ducha svätého sú teda nielen dejinami Turíc. Začiatok jeho i jeho činnosti je omnoho skorší, ako bolo turické ráno.

1. *Je od večnosti.* On je vnútorná Láska božia. Ňou večný Otec vidíac seba vo svojej Mysli, vo svojom Slove, Synovi, ktorého rodí od večnosti, poznáva seba ako

plnosť Dobra a preto sa dáva v úplnej láske Synovi a Syn zas Otcovi.

2. *Celé tvorstvo* je manifestáciou božej lásky navonok. Duch svätý je vnútorná božia Láska. Preto i prejav tejto lásky navonok: stvorenie, muselo sa uskutočniť zvláštnou činnosťou Ducha svätého.

3. *Vykúpenie*. Toto je najväčší, ľudsky nepochopiteľný prejav božej lásky navonok. Preto zvlášť tu bude badateľná činnosť Ducha svätého. Silou tohto Ducha bolo uskutočnené vtelenie Kristovo v Matke jeho: „Duch svätý zostúpí na teba.“¹ Ten istý Duch, ktorý uskutočnil vtelenie, vždy viedol a inšpiroval Krista ako človeka pri všetkej jeho učiteľskej a apoštolskej činnosti: „Vtedy Duch vyviedol Ježiša na púšť.“² To, čo svätý Matúš zdôraznil na tomto mieste, je nielen výnimka, ale pravidelná skutočnosť v Kristovom živote. On inšpiroval jeho vrúcne modlitby, jeho hlboké a nočné meditácie v tichosti hôr a krásy morských vln.

4. *Cirkev*. Silou Ducha svätého bolo uskutočnené vtelenie osobného Krista. Sila a činnosť tohože Ducha musela previesť aj uskutočnenie pokračovaného, mystického Krista: Cirkvi. Za inšpirácie tohto Ducha hneď v prvý deň zrodzenia Cirkvi (Turíc) ohlásil sa hlavný nositeľ cirkevnej autority Peter, prvý pápež, a odvtedy cez 2000 rokov až po skončenie časov ten istý Duch, Duch Turíc, bude bedliť nad každým pápežom.

5. *Jednotlivé údy*. Ten istý Duch, ktorý v prvé Turíce pri hukote vetra a svetla a teploty ohňa sišiel na prvú Cirkev a rozplamenil v nej plameň apoštolátu, zvláštnym spôsobom vylial sa aj na mňa vo sviatosti birmovania a svojou milosťou ma posvätil na apoštola. Každého: Manžela, snúbenca, aby čistou láskou manželskou bol imitáciou lásky Kristovej k Cirkvi. Vychovávateľa, učiteľa, profesora, aby bol pokračovateľom učiteľskej a otcovskej úlohy Kristovej vo svete. Lekára, aby sa v pacientovi nestretal len s človekom, ale s údom Kristovým, ktorý pokračuje, roznáša utrpenie Spasiteľovo do všetkých vekov a miest a tak hromadí ohromný

¹ Luk. 1, 35.

² Mat. 4, 1.

duchovný kapitál pre ľudstvo. Technika a robotníka, aby bol spolupracovníkom Boha-Stvoriteľa, Krista-Robotníka. Úradníka, služobníka, aby bol pokračovateľom služby Kristovej, ktorý neprišiel, aby sa mu slúžilo, ale aby slúžil. Ale zvlášť kňaza, aby bol druhým Kristom. Kým iní sú len imitáciou určitej, čiastočnej činnosti Kristovej, kňaz je alebo má byť imitáciou celého Krista.

Zamyslím sa nad touto zázračnou činnosťou Ducha svätého, ktorý „replevit orbem terrarum“. No najmä nad jeho činnosťou v mojom živote. Dám sa týmto ohňom zapáliť, aby som jeho oheň širil v celom svojom okolí.

Turičný pondelok.

Cirkev veľmi výstižne a obrazne znázorňuje turičný zázrak a to nielen u apoštola, ale v každej ľudskej duši zvlášť v turičnom hymne: *Veni Creator Spiritus*. Zamyslím sa nad týmito obrazmi.

1. *Bez milosti Ducha svätého som len mŕtvou.* Som v smysle duchovnom len Adamom pred vdýchnutím duše. Aby som mal život, musí prísť *Creator Spiritus*. Preto začínam túto turičnú modlitbu: *Príďže, tvorivý Duch, k nám a navštív mysle veriacich, naplňaj hrud', čo stvoril si, nebeskou svojou milosťou.*

2. *Bez milosti Ducha svätého som prameňom, schopným vodu prijať, ale doteraz len prameňom vyschnutým.* Preto musí byť privedená voda zo živého prameňa. Musí prísť: *Fons vivus — Zdroj živý.*

3. Som obetou, ktorá je položená na oltár, ale je nezapálená. Som stravou, ale surovou. Stráviteľnou ju môže urobiť len: *Ignis, Caritas — Oheň, Lásky van.*

4. Som drsnou surovinou. Nespratníkom. Preto všetku hrubosť môže odstrániť len: *Spiritualis Unctio — Pomazanie duchovné.*

5. Mám ústa, ale sú nemé. Mám ústroje na vydávanie hlasu (tie mi získal Kristus svojou smrťou), ale je potrebná reč. Tú môže dať: *Digitus Paternae Dexteræ, sermone ditans guttura — Prst pravice Otcovej, čo perám dáva výrečnosť.*

6. Som slepcom. Mám oči, nič im nechýba, ale je tma. Čo mám vtedy z očí? Musí prísť Svetlo: *Accende Lumen sensibus! — Príď Svetlo v duši zapáliť!*

7. Mám srdce. Jeho formu, jeho orgány. Ale v skutočnosti je to ľad, ľadové srdce. Niet v ňom teplej krvi lásky. Musí prísť preto Duch lásky: *Infunde Amorem cordibus — Vlej Lásku vrelú do srdca!*

8. Mám telo, ale je slabé. Ako mucha na jar. Nie je v ňom krv, ale voda, cmár. Musí prísť Posila: *Infirmi nostri corporis virtute firmans perpeti — Príď tela nášho slabosti upevniť stálou milosťou!*

9. Mám, čo je potrebné. Ale to je všetko bez ľadu a skladu. Bez harmónie. Musí prísť Duch svätý a dať to všetko do poriadku. Napred zharmonizovať moje vlastné srdce, potom širšiu spoločnosť, ba celý svet dať dokopy, dať mu súlad. To znamená dať mu pokoj: *Pacemque dones protinus — Naďalej daj pravý mier!*

10. Som pocestným. Cestu poznám. Ukázal a ukazuje mi ju názorne Kristus. Cesta je otvorená. Ježiš rozbúral priehradu, hranice, medzi nebom a zemou. Čo však z toho, keď zastanem na každom kroku a nevládzem. To je nad moje sily. Len on musí dať silu: *Ductore sic te praeviso vitemus omne noxium — Nech s tebou, Vodcom, možno nám vyhnúť sa všetkým nehodám!*

To verný stav môjho duchovného života. Mám vôľu. Mordujem sa a akosi to nejde. Stále som na jednom mieste. Ba padám. Kde je tu príčina? Táto: Ešte som neprežil svoje Turíce. Ešte neprišiel so svojimi siedmimi darmi *Creator Spiritus — Tvorivý Duch.*

A prečo nie? Nesplnil som jednu podmienku tohto príchodu: Nerozlúčil som sa s každým dobrovoľným hriechom, dobrovoľnou nedokonalosťou. A potom som sa celkom neodovzdal Bohu. To je *conditio sine qua non*: totálne odtrhnutie sa od zeme a totálne prilipnutie na Boha. Bez tohto Duch svätý so svojimi darmi sa nezjaví v mojom živote. Tohto však nedosahujem. Podmienka je ťažká. Teoreticky vari áno, ale prakticky? Nie jedným, ale možno s tisícimi sväzkami som ešte spiaty so zemou. I keď by to byly len malé nitky. Len sa zamyslieť, koľko ich je v mojom živote!

Najsvätejšia Trojica.

Po veľkých tajomstvách a milostiach, dávaných nám cez čas vianočný, veľkonočný a turíčný, Cirkev chce

zajtrajším sviatkom vzdať hold Pôvodcovi všetkých týchto milostí: Najsvätejšej Trojici. Preto formulár zajtrašnej svätej omše nie je ničím iným ako jediným veľkým: *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto* — *Sláva Otcu i Synu i Duchu svätému*. Je to teda omša vďaka. Za čo? Príčina tohto chválospevu je uvedená:

1. V *epištole*: „Veď z neho, skrze neho a v ňom je všetko.“ Trojjediný Boh je pre celé tvorstvo a najmä pre človeka (*causa exemplaris*) vzorová príčina (z neho), (*causa efficiens*) účinná príčina (skrze neho), (*causa finalis*) cieľová príčina (*in ipso*). Som teda od neho celkom závislý. Ako takému patrí chvála. Tak je to už v poriadku prirodzenom. Až len v takom poriadku ma nenechal. Povýšil ma do sveta nadprirodzeného. Skoro ma postavil na svoju úroveň. Stal som sa dieťaťom toho, o ktorom epištola hovorí: „Ó hlbka bohatstva múdrosti a vedomosti božej! Aké nevyspytateľné sú jeho súdy a nepochopiteľné jeho cesty!“

O tomto povýšení hovorí:

2. *Evanjelium*: „Idte a učte všetky národy, krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha svätého.“ A toto je ešte hlavnejšia príčina vďaka ako prvá. Lebo práve krstom som sa stal skoro nekonečným. Všetko ostatné, na čom si zakladám, staviam svoju autoritu, ako: učenosť, tituly, bohatstvo, mladosť, dobré meno, sú handry, ktoré najmä dnešné časy mi môžu bez milosti raz-dva strhať. Úcta jedného k druhému na ničom nemôže byť tak pevne založená ako na nezmazateľnej a neukradnuteľnej pečati najsvätejšej Trojice, ktorú každý nosí so sebou.

II. Najlepšia vďaka „*Benedictus*“ za tieto veľké dobrodenia bude: čo najviac v sebe odkryť obrazy Boha Otca, Syna i Ducha, ktoré nosím v sebe.

a) *Otec je Stvoriteľ a Zachovávateľ*. Tým viac teda odkryjem v sebe jeho obraz, čím viac budem napodobňovať jeho ako Otca a Stvoriteľa. Teda čím viacej bude vo mne duchovnej tvorivej sily, čím viac potlačím svoje sebeckto, čím menej budem „ja“ strediskom starostlivosti, tým viac budem zo seba vyžarovať obraz Otcov.

b) *Syn je Večná Idea, Inteligencia Otcova*. Čím viac budem svojim vzorným životom ideálom pre druhého,

čím viac budem študovať, tým viac budem odbleskom večnej Idey a Inteligencie, Syna.

c) *Duch je Láska*. Tá robí všetko stvorenie sympatickým. Ozajstný kresťan nemôže byť nesympatický. Musí si získať lásku a dôveru každého. Lebo musí čo najviac zo seba vyžarovať obraz večnej Sily, Inteligencie a Krásy.

Dnešný deň teda bude dňom vďaky za tento nesmierny dar a spolu i deň spytovania svedomia, nakoľko sa na mne zvýrazňuje pečať Boha trojjediného.

Svätý Ján Nepomucký.

Cirkev si tohto svätca, takého obľúbeného medzi nami, takto predstavuje v omšovom formulári:

1. *Obraz*. Introit ho znázorňuje, ako sa po smrti predstavuje pred večného Sudcu. Robí to slovami: „Pán mi dal jazyk za odmenu, ním ho budem chváliť.“ Na zemi chránil svoj jazyk od všetkej poškvvrny. Teraz ako odmenu mu večný Sudca dáva práve ten istý jazyk, aby ním po celú večnosť ospevoval dobrotivého Boha.

Taký by som mal byť aj ja. I ja mal by som mať taký introit pri vstupe do večnosti. Keď však chcem mať taký koniec ako on, musí byť aj môj život ako jeho. To zdôrazňuje orácia: „Daj, nech jeho príkladom a orodovaním svoje ústa na uzde držíme, a prirátaj nás k tým svätým, ktorí jazykom nezehrežili.“

2. *Obraz*. Obdivuje ho celé nebo i zem. Kristus ho predstavuje na večnosti. Týmto slovami: „Čo ste vyšli na púšť vidieť? Azda trstinu, vetrom klátenú? Načože ste teda vyšli? Aby ste videli proroka? Áno, hovorím vám ešte viac ako proroka“ (evanjelium). Ani na obraze našej kaplnky nevyzerá ako generálny vikár: reverenda ošúchaná. Bez červených gombičiek. Superpelícia bez zvláštnych čipiek. Taká, ako ošúchaná košeľa pracujúceho človeka. Tvár nie dajako zvlášť pestovaná. Asketická. Ozaj, ako druhý Ján Krstiteľ. Nie je to muž mäkkoo dený. Nie trstina vetrom klátená. S krížom v ruke pripravuje cestu Pánovi. I mne ho dnes Kristus predstavuje slovami: „Čo ste vyšli na púšť vidieť?“

3. *Obraz*. Anjel príletí k Izaiášovi s kúskom žeravého uhlia, ktorý bol priniesol s nebeského oltára. Týmto

sa dotkne jeho jazyka, aby ho očistil. Len takto môže ohlasovať slovo božie.

To predobraz svätého Jána. Denne k nemu sostupoval anjel so „žeravým uhlím s nebeského oltára“ — eucharistickým Kristom, denne sa týmto „uhlíkom“ dotýkal svojho jazyka. Bol to žeravý eucharistický uhoľ, ktorým svoj jazyk posilňoval, ktorý ho priviedol k úplnému vífazstvu: tento nebeský chlieb tvojho mučenika a kňaza Jána, keď bol pokúšaný, či stále bude zachovávať vážnosť sviatosti, živil ustavične až k vífazstvu (Postcommunio).

Takýto by som mal byť aj ja ako odchovanec svätého Jána Nepomuckého. Taký, ktorému nie je ťažko mlčať. Taký, ktorému mlčanie je zrejmou. Taký, ktorý vie pracovať, sodrať sa v službe záchrany duší. Taký, ktorý nie je len na reprezentáciu. Taký, ktorý sa rozpaľuje eucharistickým „uhľom“.

Božie telo.

Deň vďaky za toto stredisko celej zeme, celého sveta, za bielu Hostiu. Deň holdu a adorácie sviatostného Spasiteľa. Radosť túto v Zelený štvrtok, kedy táto Sviatosť lásky bola ustanovená, zahaľoval smútok ako čierny flanel, že Eucharistia musela byť založená pri toľkých bolestiach, pri toľkej ľudskej nevďačnosti. Že práve v tej noci, v ktorej bol zradený, zrodil sa prvý svätostánok. Dnes zabúdame na ľudskú nevďačnosť a vidíme len nesmiernu lásku eucharistického Spasiteľa.

Introit je povolaním na eucharistickú slávnosť a spolu i udaním predmetu: „Krmil ich najlepšou pšenitou a medom zo skaly ich nasýtil.“ Eucharistia je záživným, tučným chlebom, je medom, ktorý vyteká zo skaly, Krista.

Orácia je klasická, vo vyjadrení, v myšlienkach a v liturgickej forme. Spája teológiu s umením. V krátkych vetách obsahuje celé učenie o Eucharistii.

Epištola je najstaršou správou o ustanovení Eucharistie a upozornením svätého Pavla hodne uctiť toto sväté tajomstvo: „Nech sa teda skúma človek a tak je z toho tela a pije z toho kalicha. Lebo kto je a pije nehodne, je a pije si odsúdenie, preto, že si necení telo a krv Pánovu.“

Graduále. Dva obrazy zo Starého a Nového zákona. Boh je prirodzený živiteľ každého človeka. On otvára ruku svoju a naplňuje každého tvora požehnaním: „Oči všetkých dúfajú v teba, Pane, veď im ty dávaš pokrm v pravý čas.“ Boh, živiteľ, prestiera stôl svojmu tvorstvu a tvorstvo sa modlí stólnu modlitbu. To je však len predobraz stola omnoho vzácnejšieho, na ktorom sa podáva telo Kristovo a krv Kristova.

V *evanjeliu* sľubuje sám Kristus tento zázrak.

Sekreta krásne opisuje význam obetných darov. Chlieb a víno sú obrazmi pokoja a jednoty. Len súdržnosťou, jednotou je možné, že z mnohých čiastočiek múky, hrozna sa utvorí chlieb, víno. Tak i celé ľudstvo má vzájomnou jednotou a pokojom tvoriť spolu jednu svetovú hostiu, jeden svetový kalich: „Prosíme, Pane, dožič láskavo svojej Cirkvi dary jednoty a pokoja, ktoré tajomne označujú tieto obetné dary.“

Po svätej omši je teoforická procesia. Ten istý — ako pred 2000 rokmi — vychádza zo svätostánku. Vychádza medzi svojich. Je mocný ako vtedy. Má srdce ako vtedy. Vtedy chodil všade dobre činiac: slepým dával zrak, hluchým sluch, mŕtvym život, chorým zdravie. Nič nechcel od týchto bedárov, len aby k nemu s dôverou volali: „Ježišu, Synu Boha živého, zmiluj sa nad nami.“ Koľko je mrzákov, bedárov, mŕtvych po našich uliciach. Koľkým by bolo treba dať zrak, sluch, život. Telesný. I duševný. Ten ešte viac. Ako ľahko by to eucharistický Kristus mohol urobiť. Ale dnešní mrzáci natoľko spyšneli, otupeli, že už ani nevolajú o pomoc. A ak, tak nie tam, od toho, od koho treba o ňu prosiť. Máme naduto zafaté ústa. Neotvárame ich. Mnohí ani dnes nie. Satan mnohým zapchal ústa, aby nemohli volať o pomoc. A to je najväčšie nešťastie dnešných mrzákov. Prosíť teda tým vrelejšie za seba. I za mrzákov dnešných čias, ktorí už nevedia prosíť: „Ježišu, Synu Dávidov, zmiluj sa nad nami.“

Krásne sú kvety, sypané pred ním. Krásne sú ozdobené oltáre. To všetko je však nič oproti láskou horiacim srdciam k nemu, ktoré ho budú dnes sprevádzať.

I ja budem horiacou sviecou, živou fackou, ktorá

bude kráčať pred svojim Kráľom, ktorá mu bude vzdávať česť, chváliť ho, odprosovať, prosiť.

Nedela v oktáve Božieho tela.

Ešte i dnes sa zamyslieť nad zázrakom lásky božej k človekovi, nad Eucharistiou a nad revanžovaním sa človeka za túto lásku.

Prejav lásky božej.

Čo by urobila matka, ktorá má svoje dietky roztrúsené po svete, keby jej Boh dal na čas svoju všemohúcnosť, ale pritom by dostala priamy rozkaz, že musí doma zostať, že sa nesmie hnúť ku svojim dietkam? Aký spôsob by vynášla, žeby sa predsa k dietkam dostala, ba žeby pri nich vždy bývala? Dala by sa odfotografovať. Potom by do fotografií dala svoj život, seba samú a také oživené svoje podobizne by poslala svojim dietkam.

To isté urobil Kristus. Po dokonaní svojho vykupiteľského diela dostal rozkaz od svojho Otca, aby sa vrátil zpäť do neba. Ale miloval nekonečne svojich vykúpených bratov. Chcel ostať pri nich. Ako to urobíť, aby vyhovel i vôli svojho Otca i vôli svojho srdca? Urobil to ako spomenutá matka. Odišiel do neba, ale predtým svoj život vložil do spôsobov chleba a vína. Ako by do svojich fotografií. A tieto poslal a posielal skrze svojich apoštolov a ich nástupcov pre ľudstvo všetkých vekov.

Taká je láska Boha ku mne.

A moja láska?

Muším sa za túto lásku revanžovať. Budem živým, večným svetlom pred eucharistickým Kristom. Odpozerám vlastnosti tohto svetla a podľa toho sa zariadim.

a) *Večné svetlo svieti stále.* Či vo dne alebo v noci. Tak i ja vytrhnem si srdce a pripevním ho pred svätostánok. Ostatné telo môže pracovať, študovať, zabávať sa, ísť na prechádzku, odpočívať, ale srdce moje nech bude vždy pred svätostánkom. Takto keď to každý učiní, náš chrám nebude osvetlený jednou večnou lampou, ale tisícmi živými ľudskými srdcami, zapálenými láskou k eucharistickému Kristovi. Telo práci, dušu Bohu, srdce eucharistickému Kristovi!

b) *Večné svetlo je z čistej látky.* Z čistého oleja. Prirodzeného. Nie vyumelkovaného, mŕtveho, ako je napríklad elektrické. To je len z núdze. Nie zo špinavého petroleja.

Také má byť aj moje srdce. Čisté. Nie nafta, petrolej, pošpinený rozličnými vášňami, hriechmi. Nie chladná elektrická lampa!

c) *Večné svetlo horí nezištne.* Jemu je jedno, kde horí. Nezáleží mu na tom, či je vo veľkolepej katedrále alebo v najopustenejšom dedinskom kostole. Hlavne, že svieti pred svätostánkom. Neobzerá sa, či sú v jej blízkosti mladé, krásne dievčatá alebo chlapi a či shrbení starci a starenky. Nezáleží jej na tom, či kostol je ľuďmi naplnený alebo prázdny, či je tam inteligencia alebo prostý ľud, či je deň alebo noc. S rovnakou láskou vždy výlučne horí pre eucharistického Spasiteľa.

„Schopný som i ja tak nezištne adorovať?

d) *Večné svetlo sa stravuje.* Horí pre druhého. Horenie je však ničenie. Každá láska stravuje, morí človeka. Nielen prirodzené zamilovanie morduje, ale i nadprirodzené. Ba viac, nielen zamilovanosť stravuje ľudský život, ale i nenávisť, závisť, hnev, ba vôbec všetko. Každý ľudský život sa stravuje. Rozdiel je len v tom, či je stravovaný pre Boha alebo pre diabla. Aj diabol si želá večné svetlá, aby pred nim horely.

Keď teda horieť, keď sa stravovať, tak horieť, stravovať sa pre najvyššie ideály, stravovať sa pre Boha!

e) *Večné svetlo treba zapáliť.* Keby malo doteraz všetky uvedené vlastnosti, nie je ničím. Kým nie je zapojené do vedenia, kým neprídě kňaz, kostolník a ho nezapáli, nesvieti, je mŕtve.

I ja by som bol taký, keby som splnil len hore uvedené podmienky. Nestačí len so svojej stránky všetko urobiť, aby môj život bol večným svetlom pred svätostánkom. Musím byť zapálený, zapojený s „elektrickým“ vedením. To je však už nie moja úloha. To je úloha najvyššieho Kňaza, Kostolníka-Krista. On to však urobí. Len keď sa sám pripravím hore uvedenými vlastnosťami, aby som sa stal hodným večným svetlom pred eucharistickým Kristom.

Najsvätejšie srdce Kristovo.

Dnes si naraz uvedomujeme všetko, čo Kristus pre nás vykonal. Dnešný deň je súhrnom, shustením celého vykupiteľského diela, všetkých prejavov lásky Boha k človekovi: a Slovo telom sa stalo — trpel muky, ukrižovaný i pochovaný bol, tretieho dňa vstal z mŕtvych, vstúpil na nebesá — toto je moje telo, to čiňte na moju pamiatku. To všetko: od jasiel až po Eucharistiu, od prvých Vianoc až po prvé Božie telo, je shrnuté v dnešný deň. Cirkev to všetko predstavuje v jednom symbole: v srdci. Na toto srdce poukazuje celá svätá omša.

Tak:

Introit: Jeho srdce sa stará s pokolenia na pokolenie, aby vytrhol ich duše zo smrti a krmil ich v hlade.

Orácia poukazuje všeobecne na nesmierne poklady tohoto srdca: „Bože, ty si nám v srdci svojho Syna, ráčil milosrdne udeliť nesmierne poklady lásky“. Podrobnejšie ich popisuje

Epištola. Pavol poukazuje na bohatstvá srdca Kristovho: „Mne najmenšiemu zmedzi svätých je daná milosť pohanom hlásať nesmierne bohatstvo Kristovo.“

Evanjelium: Najväčší prejav lásky tohto srdca: prebodnutie. „Jeden z vojakov mu otvoril kopijou bok.“ Nebola to však kopija, ktorá to spôsobila. Boly to hriechy naše a jeho láska. Kopija stotnikova balancovala. Nebola by namierila do srdca Kristovho. Hriechy naše jej daly smer. Kopija bola tupá. Nebola by sama od seba schopná prebiť také silné a odolné srdce. Naše zločiny ju však nabrúsily. Len takáto mohla vraziť do tohto srdca. A on to dovolil. Ba cheel.

Dnes teda Cirkev chce vykričať do celého sveta: *Boh je láska.* Boh je Otec. Boh ide vo svojej láske do nepochopiteľnej krajnosti. A to nielen v minulosti, ale i dnes, i vždy. Má srdce aj pre dnešné ľudstvo. I pre ľudstvo, ktoré nemá srdce vo svojej hrudi, ale kameň, ktoré za druhých nevylieva krv, ale žlč, ktoré nie je preplnené teplou krvou, rozpálenou láskou k bližnému, ale nenávisťou, závisťou, pomstychtivou žlčou. I pre ľudstvo, ktoré okolo seba nerozlieva oheň lásky, ale slzy zúfalstva, biedy, hladu, ktoré nerozpaľuje, ale

všetko hasí, prináša polárne podnebie do celého sveta. Sme všetci ako na severnom póle zmrznutí najrozličnejšími vášňami, hriechmi.

Cirkev chce, aby sme zvlášť videli jeho srdce a náš kameň v hrudi, jeho oheň a náš ľad. Chce preto, aby sme uznali, že nie on, ale my všetci sme na vine všetkému tomu bláznivému poriadku na zemi.

Len takto sa náš kameň zmení na srdce, ľad na oheň, suchota na vlahu, slzy na radosť, vojna na pokoj. Len toto jediné môže zachrániť svet: nedať sa zapáliť nenávisťou, ale láskou srdca Kristovho. A to každý z nás. Teda i ja! Čo teda ja urobím, aby sme túto veľkú úlohu splnili?

Nedeľa v oktáve Božského srdca.

Som v chráme. Pred Kristom, ktorý mi ukazuje na svoje srdce. Nie som sám. Kostol je plný. S nimi dnes, ba s celým svetom, začínam bolestný

Introit: „Shliadni na mňa a zmiluj sa nado mnou, Pane, lebo som opustený a chudobný.“ Všetci skláňame svoje hlavy, uznávame svoje viny. Vieme, že sme si sami zavínili svoju biedu. Preto ďalej voláme: „odpušť mi všetky hriechy, Bože môj“. Zdvíhame tisíce rúk k srdcu Kristovmu a voláme: „K tebe, Pane, sa obraciam.“ Vyznávame, že veríme len tomu, kto má srdce: „Bože môj, v teba dúfam, a nezahanbím sa.“

Orácia. Všetci, v dnešných ťažkých časoch, keď sa obloha sveta hromadí mračnami biedy, prosíme srdce Kristovo, aby sa nás ujalo, aby nás chránilo. Prosíme všetci, aby sa nás ujalo a viedlo nás cez zmotaný svet: „Bože, ty si ochrancom teba dúfajúcich, bez teba niet mocného, niet svätého, rozmnož nad nami svoje milosrdenstvo, nech tebou riadení, tebou vedení tak použijeme časné veci, aby sme nestratili večné.“

Epištola. Po tomto našom výkriku o našej biede, vystupuje napred „praeco“ Kristov, a oznamuje podmienky protektorstva božieho, srdca Kristovho. Vystupuje v osobe prvého zástupcu srdca Kristovho tu na zemi svätého Petra.

Sú to tieto podmienky:

a) *Dôvera*: „Sverte mu všetky svoje starosti, veď sa on stará o vás.“ Majte dôveru. Všetky križe, ktoré ste tu so sebou doniesli, shodte pred týmto srdcom. Nie pred inými, len pred týmto. Iní vám len ešte ďalšie príložia ako dodatok za to, že ste rebelovali, sťažovali sa. On to tak neurobí.

b) *Opatrnosť*. „Buďte striezliví a bedlite, lebo váš protivník diabol, obchádza ako ručiaci lev a hľadá, koho by shltol.“ Neverte nikomu, okrem srdca Kristovho. Už dnes platí výstraha Kristova pri dokonaní vekov: *Nolite credere* (Neverte).

c) *Trpezlivosť*. Križe si poniesiete ešte zpiatky domov. Bez nich nemôžete byť. Odídte však v presvedčení, že on „po krátkom utrpení vás zdokonalí, posilní a upevní“.

Evanjelium. Tu sa ukazuje už sám Kristus. Priamo. A uisťuje o tom, čo Peter hovoril. Pred oltárom všetci kľáčime ako stratená ovca. Vyznávame svoje chyby. Sme poblúdili. Trasieme sa, čo bude s nami. Či teraz z trestu nevezme na nás Pastier palicu, či nás nebude trápiť hladom. Či nás nevydá vlkom, či nás z trestu nepredá. Čakáme, čo odpovie Pastier. A jeho hlas zaznieva celým svetom: „Keď má voľakto z vás sto oviec a jedna z nich sa mu stratí, či nezanechá tých deväťdesiatdeväť na púšti a nepôjde za stratenou, kým ju nenájde? Keď ju nájde, vezme si ju na ramená a raduje sa. Keď príde domov, svolá priateľov a susedov a povie im: Radujte sa so mnou, lebo som si našiel stratenú ovcu.“

Ofertorium. Tu ďakujeme za také správanie Pastierovi: „Spievajte Pánovi, ktorý býva na Sione, lebo nezabudol na modlitbu chudobných.“

Komanio. Tu ma, a nielen mňa, ale každého, kto sa s ním chce aspoň duchovne spojiť, vezme na svoje ramená, objíme a povie: „Hovorím vám, radosť je medzi anjelmi božími nad obrátením jedného hriešnika.“

Všetko by bolo dobre, len keby stratené ovce uznaly svoje poblúdenie. Keby sa nevydieraly z pastierovho náručia. Keby len prišli k nemu alebo ho aspoň čakaly. Ale koľko je i takých, ktoré si nahovárajú, že sa aj v trní dobre cítia. Ale on ani na tie nezabúda. I o tie

má starosť: „Mám však aj iné ovce, ktoré nepatria do tohto ovčínca. Aj tie musím priviesť sem, a budú počúvať môj hlas. A bude jeden ovčínec a jeden pastier.“ Aká to veľká úloha byť viditeľným zástupcom tohto Pastiera. Alebo aspoň nadháňačom tohto Pastiera!

IV. nedeľa po Turicach.

Dnešná nedeľa je venovaná rybárovi duši. K tejto práci nebol len Peter povolaný. Rybári ľudia musia byť v každej dobe a na každom mieste. Preto Kristove slová: „Neboj sa! Odteraz už ľudia budeš loviť“ i pre mňa platia. I keď nie som kňazom. Kňaz má rybársku „živnosť“. Ale potrebuje pomocníkov. Tú úlohu majú preziať pracovníci katolíckej akcie.

Rybárom byť, to nie je maličkosť. Rybár musí mať tieto vlastnosti:

1. *Musí mať chuť na rybárenie.* Musí ho to baviť. Ozajstnému rybárovi žiaria oči, ruka sa mu trasie od vzrušenia, keď cíti, ako mu ryba trhá udicu, lebo keď vyfahuje sieť z vody a cíti, že sa v nej niečo trepoce.

I duchovný rybár musí cítiť, že je vo svojom živle, keď ide o záchranu duši.

2. *Musí vedieť priniesť i obeť.* Musí mať úžasnú trepezlivosť. Rybár — to tichý blázon. Zabudne na jedlo, na smäd. Nezbadá, že sa mračí, že prichádza búrka. Nebojí sa vetra a zlého počasia. Kto nie je rybárom, nikdy nepochopí počínanie rybára.

I duchovný rybár prináša obeť. Často pre laika nepochopiteľné. I tento rybár je v očiach sveta „tichý blázon“.

3. *Musí ísť sám na rybačku.* Rybár si nikdy nemyslí, že ryby prídu za ním do kancelárie, že sa mu samé navešajú na udicu alebo nashromaždia do siete.

I duchovný rybár nečaká na svoje ryby v kancelárii. Musí ísť von z kostola, zo sakristie, z kancelárie.

4. *Musí sa uspokojiť i s malým výsledkom.* Ani jednému rybárovi nepríde na um, aby pochytil všetky ryby. Pre neho je už dobrá rybačka, keď chytil niekoľko rýb. A i keď nič nelapí, to ho neznechutí. I po nezdare sa hneď na druhý deň vyberie s takou istou láskou ako predtým.

I duchovný rybár musí byť presvedčený, že už mnoho vykonal, keď získal jednu dušu. I duchovný rybár nesmie sa dať zlomiť nezdarom.

5. *Musí poznať triky rýb.* Musí vedieť, v ktorom čase, za akého počasia ryby najviac „berú“. Musí poznať miesta, kde sa najradšej zdržujú.

I duchovný rybár musí poznať pravý čas, miesto, spôsob, ako zakročiť v jednotlivých prípadoch, aby si získal ľudskú dušu a nie ju od seba odstrašil.

6. *Musí byť rybárom.* Nie lovcom. Lovec je hrubý. Narába s ostrými zbraňami. Rybár — aspoň taký, akého mal Kristus na mysli — používa najjemnejší prostriedok: sieť (nie udicu).

Tak i duchovný rybár. Ba tento musí mať ešte jednu vlastnosť: nechytá ryby, aby ich ničil alebo aby mal z nej osoh. Lapa, aby zachraňoval. Vyfahuje z otrávenej vody hriechu, nevery, ale nie na to, aby ju potom nechal na suchej zemi zahynúť, ale aby ju potom pustil do čistého, zdravého prameňa náuky Kristovej.

Všetky tieto vlastnosti ako duchovný rybár musím mať. Bojím sa tejto úlohy. Ale spolu sa i posilňujem. Už hneď v *Introite*: „Pán je moje svetlo a moja záchrana, koho by som sa bál? Pán je ochranca môjho života, pred kým by som sa triasol?“

V *Orácii* prosím, aby som mal pri rybačke dobré časy: „Daj nám, prosíme, Pane, nech nám svet svojou cestou pod tvojím riadením pokojne kráča a nech ti aj Cirkev nerušene s radosťou slúži.“

Epištola. Tu Pavol, jeden z prvých, Ježišom najatý rybár, pripravuje i na nezdary i na búrky pri love duší. Hovorí to zo skúsenosti. Koľko ráz prehnala sa taká búrka nad jeho hlavou. Ale povzbudzuje: Nebáť sa jej, „súdím však, že utrpenia terajšieho času nie sú rovné sláve, v ktorej sa máme zjaviť“.

I keď ma Ježiš v *Evanjeliju* uistil: Neboj sa, predsa stále ešte prosím o pomoc. A to

v *ofertóriu*: „Nech nikdy neupadnem do smrteľného spánku a nech nikdy nepovie môj nepriateľ: Prevládal som ho.“

V *sekrete* prosím, aby ma Boh povzbudzoval v práci

na záchrane duši a to i vtedy, keď sa mi nebude chcieť: „Pritiahni láskavo našu vôľu, čo sa aj protiví tebe.“

Až pri svätom *prijímaní* mi Ježiš zapchá ústa, umlčí moje sťažnosti, moju obavu, že nebudem mať silu splniť úlohu, ktorú mi dal. Tak ma umlčí, že nemôžem už iné povedať, len toto: „Pán je moja pevnosť, moje útočisko a môj záchranca, môj Boh a môj pomocník.“

Takto posilnený dám sa ďalej do lovenia duši. Najmä tých, o ktorých som si zaumienil, že ich zachránim. lapim a odovzdám Kristovi.

V. *nedeľa po Turícach.*

I v túto nedeľu prichádzam pred oltár ako žobrák. Dnes preto, aby som od Boha vyžobral najväčší dar: lásku: A to k Bohu i k bližnému.

V *introíte* sa približujem s dôvernou prosbou. Je to „*Aperi Domine*“, úvodná modlitba k meditácii: „Vyslyš, Pane, môj hlas, keď volám k tebe, buď mi pomocníkom, neopúšťaj ma a ani nepohŕdaj mnou, Bože môj a spása moja.“

V *orácii* už otvorene hovorím, čo chcem: „Vlej do našich srdc cit svojej lásky, aby sme ňa vo všetkom a nadovšetko milovali.“ To je dar, „ktorý prevyšuje všetky túžby“ — láska. Srdce každého je pre ňu stvorené. I moje. I to je nespokojné, kým nemiluje. A nielen teoreticky. Chce milovať všetko krásne a dobré, čo vidí okolo seba. To je však nebezpečné. Niektoré pozemské dobro a krása sa ma môže celkom zmocniť. Lebo každá láska chce celého človeka, nechce sa deliť. Chcem milovať. Nechcem byť vyhasnutou pahrebou. Chcem byť ohňom. Aby som však neničil, ale osožil sebe i druhému, musím sa riadiť zásadou orácie: „milovať Boha vo všetkom a nadovšetko“.

V *Epištole* svätý Peter konkrétnejšie vysvetľuje, čo znamená milovať Boha „vo všetkom“. To znamená: „byť jednomyseľný, súcitný, milovať bratov, byť milosrdný a pokorný“. Jedine táto láska stmeluje celý svet v jednu veľkú hostiu. Láska Boha vo všetkom je najlepším tmelom na spojenie takého rozleptaného ľudstva. To však predpokladá disciplinovanosť. A to nielen v celku, ale i v každej čiastočke tejto veľkej hostie.

Teda aj u mňa. I ja teda musím byť „jednomyseľný“, nie „ego autem contra“. Musím byť súcitný, nie taký, ktorého nič nie je do druhého. Musím „milovať všetkých bratov“, lebo spolu tvoríme jeden celok. Od ich osudu závisí po istú mieru aj môj osud. Musím byť „milo-srdný“, musím mať srdce pre druhého nielen pre seba. Musím byť „pokorný“, nie taký, ktorý sa všade rozhadzuje. Veď viem, že tu sú aj druhí, že aj tí potrebujú miesto, že by sa bez sebazaprenia jednotlivých častí v hostii rozpadla celá hostia.

V *graduále* si uvedomujem, že na to nestačí len naša ochota a sila. To je nad ľudské sily utvoriť z celého sveta jednu hostiu. Preto prosím o pomoc pre toto dielo: „Pane, Bože zástupov, vyslyš prosby svojich sluhov.“

V *evanjeliu* Kristus odpovedá na naše prosby. Takto: Láska k Bohu je nerozlučne spojená s láskou k bližnému. A to aj k nepriateľovi. Bez toho sa nemôže uskutočniť tento veľký ideál: aby celý svet bol jednou veľkou hostiou. Preto, ak vážne smýšľaš aj s uskutočnením tohto veľkého ideálu, musíš sa smieriť so svojim nepriateľom. A to ešte pred najsvätejšou obetou: „Nechaj svoj dar pred oltárom, odíď sa napred smieriť so svojim bratom, a potom sa vráť a obetuj svoj dar.“

Pozdvihovanie. Sám Ježiš mi teraz dáva najlepší príklad, aby sa mi to nezдалo ťažké. Pri najsvätejšej obete sa dáva tajomným spôsobom zabiť za svojho najväčšieho nepriateľa: za hriešnika. Jeho tajomne vyliata krv aj teraz bude volať nie o pomstu, ale o zmilovanie: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.“

Komunio. Teraz príde on do mňa. Preto, aby som ho mohol skutočne milovať „in omnibus“ — vo všetkom. A to napred v sebe samom. Vo všetkom, v každej časti svojej bytosti. A potom príde aj do druhých. To zas preto, aby som ho hľadal aj v druhých: aj v nepriateľovi, aj v žene, v mužovi, diefati, v chorom, v žobrákovi.

Odchádzam s pevným rozhodnutím: „Jedno som si prosil od Pána a to hľadám, aby som žil v dome Pánovom, v ňom samom, a tak „in omnibus“ po všetky dni svojho života.“

VI. *nedeľa po Turicach.*

Obraz hladujúceho zástupu na púšti sa často opakuje na rôznych častiach zeme a v rôznych dobách. Ale len v hladovaní. Zriedka i v tom, ako si treba pomôcť pri hladovaní, kde hľadať krmiteľa. Dnešná svätá omša ma poučuje, ako sa správať, aby sa obraz nasýteného zástupu na púšti aj na mne uskutočnil. Pri telesnom i duchovnom hlade.

V *introite* vidieť hladujúci zástup. Ale je spokojný. Nerepce. Dôveruje v Boha, lebo on je „sila svojho ľudu, ochranca a Spasiteľ svojho Pomazaného“. Vie, že ho nikto iný od hladu nezachráni, „lebo ak budeš mlčať, budem sa podobáť tým, ktorí klesajú do hrobu“.

V *orácii* hladujúci zástup si je vedomý slov Kristových: Hľadajte napred kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť. Preto sa tento zástup modlí: „Bože zástupov, všetko, čo je najlepšie, pochádza od teba, vštep do našich sŕdc lásku k svojmu menu a rozmnož v nás nábožnosť.“ Nežiada chlieb od toho, od ktorého „všetko, čo je najlepšie, pochádza“. Lebo vie, že chlieb nie je to najlepšie. Žiada lásku. To je podstatné. To ostatné, i chlieb, ako celkom zrejmé, bude pridané.

V *epištole* i svätý Pavol je tej istej mienky. Utrpenie, a teda i hlad, i smrť nie je najväčším zlom. Ba y živote kresťana, to je zrejmou. Veď „všetci, čo sme krstom pričlenení k Ježišovi Kristovi, krstom sme podrobení aj jeho smrti“. Starý človek musí byť v nás ukrižovaný, „aby sa zničilo hriechne telo a aby sme viac neslúžili hriechu“.

Evanjelium. Je zrejmé, že pre takýto zástup sa Ježiš postará o chlieb. Ako celkom zrejmé, povie: „Lúto mi je zástupu... Ak ich lačných pustím domov, odpadnú na ceste.“ I vtedy, keď všetci zásobovatelia sú bezradní a ako apoštolovia sa pýtajú: „Odkiaľže kto bude môcť dostať chleby a nasýtiť ich tu na púšti?“ Len je potrebné, aby to bol zástup:

1. *Ktorý zotrúva pri Ježišovi a je hladný.* Hladu by bolo málo, keby každý „zotrúval“ pri Kristovi.

2. *Aby tí, ktorí majú niečo chleba, boli štedrí.* Aby tento chlieb, ako chlapec v Evanjeliu, položili do rúk

Ježišových. A to cez ruky chudobných. Kristus by mohol aj z ničoho nakŕmiť zástup. Ale to zriedka robí. Často si príberá za nástroj človeka a tak ho robí účastným na svojej prozreteľnosti, добрote. Boh často položil chlieb pre iných do rúk iných. Živí ich prostredníctvom iných. Beda, keď si tento chlieb niekto zadrží, ktorý mu bol daný pre svojho brata.

3. *Aby na tomto chlebe spočívalo požehnanie božie.* Sedem chlebov a niekoľko rybiek by nebolo stačilo na zahnanie hladu toľkých. Keď sa však tento chlieb ako dar dostal do rúk Ježišových, zázračne sa rozmnožil.

Naše chleby sa nerozmnožujú, ale často i to, čo je, hynie, lebo na tomto chlebe niet požehnanie božieho. Chlieb sa pripravuje s preklínaním, nadobúda sa v deň Pánov. Potom nie div, že na tomto kúsku chleba je kliatba, že taký veľký je hladujúci zástup.

Ofertórium. Tu sľubujem, že chcem vykonať podmienky pre terajšie rozmnoženie chleba: „Riadiť moje kroky na svojich chodníkoch, aby moja chôdza bola istá.“

Komunio. Pripravuje i chlieb pre dušu. Na zjedenie dáva svoje vlastné telo a svoju krv. Kto by pochyboval, že ten, ktorý svoje diatky kŕmi svojim vlastným telom, nepostará sa o pokrm pripravený z rastlín, zo zvierat?

Ja o tom nepochybujem.

Sviatok svätých Petra a Pavla.

Spomíname na smrť prvého pápeža Petra a apoštola národov Pavla. Aké je na pohľad divné počínanie Cirkvi v tento deň!

Peter, pribitý dolu hlavou na kríž, svija sa v bolestiach. Pavol leží pri ňom so sťatou hlavou. Nero je uspokojený. I ostatní nepriatelia Kristovi spokojne odchádzajú s popraviska. Celkom tak, ako odchádzali s Kalvárie na Veľký piatok. Na pohľad sa zdá, že skala, na ktorej mala stáť Cirkev Kristova, je rozbitá.

A Cirkev práve v tejto chvíli v *introite* zobrazuje, ako Peter predstupuje so svojim krížom pred svojho Majstra a Pavol so sťatou hlavou vo svojich rukách a hovoria mu na pohľad nepochopiteľné slová: „Teraz už naozaj viem, že Pán poslal svojho anjela a vytrhol ma z ruky Herodesovej a zo všetkého očakávania židov-

ského ľudu." Nepriateľ triumfuje, že sa raz zbavil nenávideného galilejského rybára, nepriateľ si myslí, že toľto rybárovi navždy zatvoril ústa, a tento rybár naraz hovorí o vyslobodení a katov, ktorí ho na kríž pribili, nazýva anjelom, ktorý ho vytrhol z ruky Herodesovej.

Oratio. Podobne smýšľa i Cirkev. Tá tiež neplače nad zohavenými mŕtvolami svojich predstavených. Kľací v kaluži ich krvi, spína ruky k nebesám, neprosí o pomstu, nespomína nepriateľa, ale hovorí o konsekrácii dnešného dňa krvou mučeníkov. Prosí len o jedno: vo všetkom nasledovať ich náuku. Nebojí sa teda, nesľavuje zo svojho programu. Ju krv nezastraší. Naopak, pri mŕtvoľe svojich vodcov prisahá vernosť Kristovi i za cenu smrti.

Epištola. I tu sa Peter znovu ozýva a celej Cirkvi to opakuje, čo povedal pri svojom vstupe, introíte do večnosti: Raz ma Majster vytrhol z rúk nepriateľa skrze svojho anjela. Ale to bol len slabý odtienok toho vyslobodenia, ktorého sa mi dostalo v dnešný deň, v deň mojej mučeníckej smrti.

V *graduále* Cirkev už vidí aj ovocie vyliatej krvi. Pohanstvom a židovstvom vyschnutá zem potrebovala vlahy z krvi kresťanskej, aby sa na nej mohli ukázať plody Kristovej náuky. Cirkev vidí, ako z tejto krvi Petrovej vyrastá Linus, Kletus, Klement, Gregor Veľký, Gregor VII., Pius XI., Pius XII. A pri nich nesmierne zástupy biskupov, kňazov, laických apoštolov. Preto radostne privoláva: „Urobíš ich panovníkmi nad celou zemou. Miesto otcov sa tí zrodia synovia, preto ťa chváliť budú národy.“

V *evanjeliu* sám Kristus to isté tvrdí. Ukrižovanému Petrovi hovorí: „Blahoslavený si Šimon, syn Jonášov." I keď si na kríž pribitý, „brány pekelné ju nepremôžu“.

Od ofertória až po sväté prijímanie stále počujem tento hlas: Miesto Petra a Pavla máš teraz ty zastupovať ich miesto. Máš byť ich synom, plniť ich rozkazy.

Komunio. Tu Kristus, ako kedysi v okolí Cezarei Filipovej, prichádza s touto otázkou: „A za koho ma pokladáte vy?" A čaká, že miesto Petra teraz ja predstúpim a poviem mu živou, až na smrť odhodlanou vierou: „Ty si Kristus, Syn Boha živého!"

A Kristus mi nebude váhať povedať: „Ty si Peter a na tejto skale vystavím svoju Cirkev.“ A to v r. 1948, v tej rodine, v tom prostredí, národe, štáte, kde ty žiješ.

Odídem so svätej omše do sveta s pevným odhodlaním byť touto skalou. I s pevnou vierou v slová Ježišove „a brány pekelné ju nepremôžu“. Ani dnes nie. Ani v budúcnosti. Skala, na ktorej je Cirkev Kristova, môže byť zaliata slzami, potom a krvou, ale nikdy nemôže byť rozdrvená.

Duchovosť vo svätých.

„Žijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus“ (svätý Pavol)
Prepracúvam sa k tejto najutešenejšej veľkosti?

Modlitba panny Jeanne d'Arc vo väzení.

Svätá Terézia Ježiškova.

Väznia ma, ako mi predpovedal božský Vodca,
Pomoc len od Teba čakám, ó Pane môj,
Pre Teba nechala som dom, starého v ňom otca,
Rozkvitlú záhradu a v lese vtákov roj.
Aj údol rodný som nechala, matičku drahú,
Pozdvihnúc zástavu — plál na nej križa jas,
S Tvojim som menom, ó Pane, viedla vojsk dráhu
A veľkí vodcovia môj vďačne slúchli hlas.

Hľa, tmavé väzenie, to moja odmena je,
To cena mojich slz, prác mojich, krvi tiež,
Neuzriem miesta viac, kde som žila detstva taje,
Ni krásnu lučinu, kde kvetov iskrí sviež.
Neuzriem viacej vrch, čo v diaľke strní krásny,
Keď končiar snehom je bolestne odetý.
V môj sluch už nedôjde hlas zvonov čistý, jasný,
Keď večer nad krajom sa vzduchom rozletí.

Odras hviezd neskvie sa na mojej smutnej tvári,
Keď žiaria navečer s oblohy preskvostne,
Ni listie neuzriem, čo lôžkom bolo z jari,
Keď stráziac ovečky zdriemla som v polosne.
Pri týchto spomienkach tok slz sa valí v riasy,

*A snívam o vôňach, jak iskri rosy lesk,
A vidím údolie, les skvie sa plný krásy,
lež cvengot refazi ma vzbudí v bôlňy stesk.*

*Ortiel Tvoj prijímam, ó Lásko horúca,
Neľaká smrť ma nič, neľaká ohňa plam,
Len Teba, Spasiteľ, milujem zo srdca,
Pre Teba, Bože môj, rad túžob pochovám.
Chcem vziať si križ a byť poslušná Ježišovi,
Pre lásku zomrieť chcem, o rajskom šťastí sním,
Chcem zomrieť preňho len, začať tak život nový,
Chcem zomrieť a skôr byť v nebeskej slasti s Ním.*

Z francúzštiny prel. Teofil Ušák.

Svätý Augustín v posudku odborníkov.

Dosiaľ pokladajú svätého Augustína nesporné za „perlu Cirkvi“, za „veľducha“ (Werner). No jednako čo aj je veľká osobnosť a jeho dielo je významné, podrobujú ho za našich čias kritike. Tu teda chceme ešte počuť, čo o ňom hovoria tí, ktorí ho dôkladne poznajú a ktorí podľa svojho filozofického a teologického vzdelania sú oprávnení hodnotiť svätého Augustína.

V najznámejšej zbierke Hrdinovia kresťanstva K. Kirch zdôrazňuje, že Augustína, nado všetko takého „moderného“, pokladajú za najčasovejšieho človeka. „Svojimi vlohami, blúdeniami, bojmi a víťazstvami je nám bližší ako iné veľké postavy antiky. Je najmodernejší, ba takrečeno najaktuálnejší z pomedzi cirkevných Otcov. Vyhlásiť ho za moderného núti nás jeho filozofia so svojim víťazstvom nad skepticizmom, so svojim jemným pozorovaním duševného života a so svojim hlbokým poznaním človeka, ktoré získal z pochopenia vlastného srdca. Moderné je vysoké ocenenie duševného diania a zdanlive nedôležitých ľudských činov, ako

nám ich vo svojich Vyznaniach predstavuje. Moderný je jeho neúnavne vynachádzavý duch, ktorým hýbe každá nová otázka. Duch, ktorý sa premnohou, neraz i najzamotanejšou hádankou sužuje, duch to s najvýraznejším smyslom pre krásu, zákonitosť a súmernosť. Moderné je nado všetko Augustínovo srdce vo svojich jasných a temných stránkach. Toto srdce so svojou túžbou po šťastí, láske a priateľstve. Moderný je pre svoju melancholickú črtu, keď sa po premožení odporu oddá ideálu a životu. Rýdzo moderná je Augustínova mladosť vo svojej podstate; pomer matky a syna, ako to vidíme u Moniky a Augustína, je v staroveku celkom cudzí. Celkom moderná je u neho prílišná citlivosť, ktorá silne reaguje na každé vonkajšie podráždenie a ktorá sa s kolísajúcou vôľou stavia na odpor vplyvom okolitého sveta.“

• Augustín aj proti svojim od prírody slabým vôľovým vlohám vypracoval sa na hrdinu, na duchovne mravného hrdinu. Práve takéto vypracovanie sa na hrdinu v prítomnosti obzľášť sa cení. „Jeden Augustín sa stal hrdinom kresťanstva. Mal pedantnú povahu, ktorá išla priamo na celok, ktorá nestrpela nijakú polovičatosť alebo kompromis. Vysoký vzlet jeho ducha bažil po plnej, čirej pravde, a jeho srdce zotrvalo nespokojné, kým definitívne nenašlo pokoj v Bohu. Augustín premohol úbohosť a biedu, dopracoval sa šľachtictva. Dobyl víťazstvo. Bol to hrdinský boj za pravdu i proti mnohým poblúdeniam jeho dôvtipného ducha. Bolo to hrdinské úsilie, riadiace sa poznaným ideálom i popri všetkých pokleskoch a prekážkach smyselnosti. Bola to vznešená sebažertva, obetovanie svojich síl Bohu a Cirkvi; svätá vec vo vernom plnení svojho pastierskeho úradu, a to v stálom zápase s nízkymi chůtkami srdca“ (Kirch). Keďže Augustín išiel vždy po dôsledky a nepoznal nijaký kompromis, bol nesnášateľným, čo musí každý uznať. Ale aj pri všetkej

horlivosti za vec bol naplnený láskou voči ľuďom. Mimo toho i sám protestantský spisovateľ súdi o ňom: „Bolo by to bývalo nízkostou charakteru, hodnou hany, keby sa tu Augustín býval zhrozil pred ultima ratio. V základných otázkach nijaká námietka nesmela sa poddať citu. Bol to mravný skutok, skutok najťažšieho sebaapremáhania, kedykoľvek podroboval svoj súhlas násilenstvu. Tu si zocelil svoju jemnú dušu. Kritická časť boja musí sa odohrať v jeho duši“ (Thimme). Tak sa stal Augustín pre svoju nesmiernu vedomosť, pre prenikajúci ostróvtip a pre svoju hlbociznú myseľ „zakladateľom teológie, pôvodcom mystiky“ (Weiss). Bol „jedným z najvynikajúcejších biskupov a najväčších cirkevných učiteľov všetkých čias. Zakončil kresťanskú špekuláciu patristickej literatúry, aby zasa svojimi spismi stal sa svetlom pre potomkov. Hlboký význam svätého Augustína sotva bol všestranne pochopený“ (F. Hergenröther). Podľa protestantského cirkevného historika Hermanna Reutera, Augustín je „vedec prvej triedy“ (Reuter). Adolf Harnack chce ho len so svätým Pavlom a Lutherom porovnávať. Juraj Fr. v. Hertling, ktorý sa po celý život zaoberal Augustínom, vo svojej monografii kladie na čelné miesto slová: „Augustín je svetovodejinná osobnosť. Má ten istý význam ako Platón a Aristoteles. Perikles a Alexander zachytili fantáziu svojich súčasníkov, a tak sa dostali viac-menej dobrovoľne alebo nedobrovoľne do čara ich štátnickej múdrosti alebo do čara ich geniálnej pôsobnosti. Platón a Aristoteles stanovili myšlienky od dvoch tisícročí za smerodajné. Po ich boku stavia sa Augustín. Nepodržiava si tvorivú originalitu Platónovu, nie je veľkým systematikom ako Aristoteles, ale vzdeláva sa na tradičnej vede a starovekú filozofiu s jej podstatnými časťami prenecháva učiteľom stredoveku. Známy prácou myšlienkových prúdov starých otcov, vynáša ich na po-

vrch, ktorých sa potom nasledovníci pevne pri-
držajú, no prevýšiť ich už nemohli." Tiež R.
Eucken náležite oceňuje osobnosť a význam
Augustínov: „Augustín svojimi otriasajúcimi,
osobnými bojmi a svojou neúnavnou, celožit-
nou prácou dal náboženskej túžbe duševnú hĺb-
ku a cirkevnému systému duchovnú náplň. Sta-
rokresťanský životný názor privádza tiež na
svoju filozofickú výšku. Je jedinečným, veľ-
kým filozofom na vlastnej pôde kresťanstva.
Všetky vrenia minulosti a všetky podnety svo-
jej súčasnosti ovláda, aby utvoril z nich čosi
nového a veľkého... Očividne utvára duchovnú
výšku starokresťanstva a ovláda stredovek. Ale
tiež novokresťanstvo stále čerpalo z neho a re-
formácia sa tiež odvoláva na neho vo svojich
základných tézach. Ba sotva je paradoxným po-
vedať, keď sa prítomná doba podujíma opäť
samostatne si vykladať základný problém ná-
boženstva, že sa nemôže opierať práve tak o
Schleiermachera a Kanta, o Luthera alebo To-
máša, ako sa môže, ba musí opierať o Augu-
stína ako o bod, kde sa nachádza ešte všetko
minulé uprostred prítomného a odkiaľ sa má
javiť jeho právo ako i neprávo kritického roz-
boru. Tiež s náboženského stanoviska moderný
človek nájde u neho mnohonásobné nadviaza-
nie, len čo sa prebije cez cudzorodé rúcho
k jadru veci. Sú body, kde je nám Augustín
bližší so svojou, svetom hýbajúcou osobnosťou
ako Hegel a Schopenhauer.“

Ako pred psychologickou záhadou stojí lite-
rárny historik pred týmto mužom so svojou du-
šou plnou protikladov, ktoré však nadľudská
geniálnosť a gígantická sila vôle vyrovnávajú
a slučujú v jeden súladný celok. Vo svojich
„Dejinách rímskej literatúry“ píše veľký filológ
W. Teufel: „Augustín sjednotil v sebe zdanli-
ve si odporujúce vlastnosti: prílišnú fantáziu,
bystrý rozum, vášnivú bezohľadnosť a jemnosť,
prostosrdečnosť a nesnášalivosť, vieru v auto-

ritu a originalnosť, horlivosť za jednotu Cirkvi a svojráznu nábožnosť, romantiku a scholastiku, blúznenie a sofistiku, pátos rečníka s nápadným slabikovaním gramatika. Tak sama psychologická záhada ako i to, že vlastnou, horúcou krvou bol strhnutý do poblúdení, bolo príčinou, že Augustín sa vnáral do tajov duševného života. A keď zas Orientálci ho zatiahli do neplodnej špekulácie o teologických a kristologických otázkach, opäť získal dogmu, v ktorej sa zaoberal vnútorným stavom človeka a prostriedkami, potrebnými na jeho spasenie. Podľa obojstrannej povahy Augustínove spisy prechádzajú buď ku skúmaniu seba alebo s náboženskou vrúcnosťou vnárajú sa do božského.“ Tiež čo sa formy týka, Augustín ukazuje svoju virtuozitu. Podľa Harnacka s priam „fyziologickou psychológiou“. Augustín opisuje prejavy, úkony a zákony ľudského duševného života. Podľa E. Nordena Augustín tiež ako štylista je minulosť a budúcnosť ohromujúca osobnosť. Alexander Baumgartner, ktorý pre znalosť svetovej literatúry má právo porovnávať a posudzovať jej zástupcov, posudzuje Augustínovo umenie: „Vo svojich, po celom vzdelanom svete známych a posudzovaných dielach pričínal sa o klasický štýl a, nakoľko to vtedy bolo možné, tiež o klasickú reč... Aby tým hojnešie vial v jeho veľkých dielach duch najvznešenejšej poézie.“ Augustín nie je výlučne mužom všeobecnej Cirkvi, všeludstva, ale je tiež mužom duše jednotlivca. „Svätý, ktorému sa ako symbol srdce kladie do ruky, podmanil si lásku všetkých tých, ktorí kedy pohliadli do jeho podivne bohatého a uchvacujúceho vnútorného života. Stal sa majákom pre mnohé blúdiace duše, ktorým ukázal v búrkach a temnotách najistejšie prístavy pravdy. Po láske a šťastí bažiacim ukázal cestu k blaženosti“ (Kirch). Je naozaj podivné a tiež výstižné, čo povedal Alkuin Karolovi Veľkému. Karol Veľký rád si dával predčítavať

z diela o „Božom štáte“. Uchvátený obdivom raz zvolal: „Ó keby som mal aspoň dvanásť takýchto mužov vo svojej ríši!“ Alkuin mu odpovedal: „Ty si žiadaš priam tucet, a Pán neba i zeme uspokojil sa s jedným.“ Čo ak mám kvôli Augustínovi ešte vypočítať majstrov štetca ako svedkov, počínajúcich od fresky zo 6. storočia v lateránskom paláci až po Schefferovo dielo: Monika a Augustín v 19. storočí, Benozza Gonzzoliho a Pinturicchia, Sandra Botticelliho a Rafaela (Dišputa)?

Končím dodatkom peknej state od niekdajšieho würzburgského profesora Františka Hettin-gera, od muža, ktorý má v rovnakej miere dar jemnocitu ako i poetickej predstavivosti. Stať je složená na 6. kapitolu desiatej knihy Vyznani a dáva nám ešte raz pocítiť a prezrieť Augustínovu hĺbku a veľkosť: „Kráčala raz vážna a vznešená postava po brehu morskom. Bol večer. Slnko sa ponáralo práve za vzdialený obzor. Augustín, bol to on, túžobne sa ohliadal. Pred ním ležalo more v slávnostnej veľkosti. Jeho vlny majestátne šumely. Augustín zvolal: »Ó more! Ó príroda, ty si mojím Bohom. Môžeš dať pokoja mojej duši?« To je náboženstvo prírodného života, zbožňovanie hmoty, materializmus v drsnejšej alebo jemnejšej forme, ktorý nič vyššieho nepozná iba užitie prírody. Ale vlny šumely ďalej, ako by mu privolávaly: Quare super nos! Non sumus Deus tuus! My nie sme tvojím Bohom. Zlato i pôžitok i celá príroda sme len jeho stvorením. Nemôžeme upokojiť tvoje srdce. Hľadaj vyššie svojho Boha, hľadaj! — Pomaly zapadne slnko a na tmavom, bezmračnom nebi začína sa trblietať na tisíce jasných hviezd. Augustín pozdvihol svoje oči k skvejúcej sa oblohe a zvolal: »Hviezdy, vy buďte mojím Bohom. Môžete vy udeliť môjmu srdcu pokoja?« To je náboženstvo estetiky, náboženstvo kultu krásna v poézii a umení. Zbožňovanie formy, ktoré — ako nám to mnohí hlá-

sajú — samo má zahojiť bolesti života. Ale tu sa zdalo Augustínovi, ako by podivná harmónia prechádzala sústavami hviezd a ako by čul hlas: „My nie sme tvojím Bohom. Sme len jeho stvorenia. Všetky stvorené krásy neuspokoja tvoje srdce. Quaere super nos, hľadaj vyššie svojho Boha!“ — Hľadal vyššie. Jeho pohľad predral sa až k duchom, ktorí stoja pred Bohom. Zvolal: »Vy, veľkí duchovia, buďte mi Bohom. Môžete vy uspokojiť moje srdce?« To je kult veľducha, ktorý známa filozofická škola označila za náboženstvo budúcnosti. No aj odtiaľto čul hlas: My nie sme tvojím Bohom. Sme len jeho stvorenia. Všetko duchovné veľké je len jeho dielom. Nijako nemôžeme upokojiť tvoje srdce. Quaere super nos, hľadaj vyššie svojho Boha, hľadaj vyššie! — Preto vystupuje Augustínova duša ešte vyššie. Vystupuje nad všetku prírodu, nad všetkých duchov, nad všetko stvorené až k božiemu trónu. Teraz sa už Augustín viac nepýta: Si mojím Bohom? — Modlí sa a nastáva upokojenie v jeho srdci tak, ako nastáva utíšenie po veľkej búrke. Potom sa vyznáva: Moje srdce bolo nespokojné, kým nespočinulo v tebe, Bože môj. Ty jediný si upokojil moje srdce. Preto si môj Boh a v tebe je moje večné spočinutie.“

Boh v bližnom.

Svätá Katarína Sienská.

Duša, ktorá ma ozaj miluje, miluje aj svojho bližného, a ak nemiluje bližného, potom jej láska nijako nie je pravá. Láska ku mne a láska k bližnému je totižto jedno a to isté, a nakoľko duša miluje mňa, natoľko miluje bližného... To je prostriedok, ktorý vám dávam, aby ste mohli rozvíjať a skúšať svoju lásku ku mne. Pre moje dobro nič nemôžete vykonať, ale bližnému môžete byť osožní a pomáhať... A duša,

ktorá ma naozaj miluje, neunaví sa, čo by aj pracovala pre dobro celého sveta, pre všetkých a pre každého zvlášť.

Velká dôvera.

Svätá Terézia Ježiškova.

Mohli by myslieť, že preto som mala takú veľkú dôveru v Pána Boha, že som ostala ochránená pred ťažkým hriechom. Zdôraznite, Matka, že by som mala tú istú dôveru, aj keby som sa bola dopustila všemožných zločinov. Aj vtedy by som cítila, že také množstvo urážok Boha podobá sa kropaji vody, vstrieknutej do rozpálenej vyhne. Potom vyprávajte tento príbeh o obrátení hriešnice, ktorá potom umrela láskou. Duše mu porozumejú a povzbudia sa tak v dôvere.

V živote Otcov na púšti sa rozpráva, že jeden z nich obrátil verejnú hriešnicu, ktorej neporiadny život pohoršoval celý kraj. Milosťou božou dotknutá nasledovala svätca na púšť, aby tam robila prísne pokánie. Ale už prvú noc — ešte na ceste — prv ako prišli na miesto jej pokánia, sila kajúcej lásky zlomila putá jej života; a pustovník videl, ako v tej chvíli anjeli odnášajú jej dušu do božieho lona. Je to vhodný obraz na to, čo chcem povedať; ale pre také veci niet slov.

Život živý.

MUC. Igor Dúbravec.

*»Celý môj život bol iba dlhým
hľadaním Boha...«*

Mnohí ľudia zvlášť dnes sú ani „živé mŕtvolý“, ich život je postupným chradnutím duševným aj telesným, tým zhubnejším, že ich pohodlnosť, lenivosť, ba zbabelosť ducha pozrieť

sa tejto skutočnosti do očí, bráni im ozaj žiť. Pravda, proti smrti telesnej nič nezmôžeme, no život našej duše závisí aj od nás, a len vtedy zijeme naozaj plný život, ak žijú i naše duše.

My, mladí, máme svieži vzor žitia — život Víta de Larigaudieho. Práve v januári t. r. (18. I.) dožil by sa Vít 40 rokov, keby nebol dostal skorej „zázračnú priepustku smrti“ k svojmu Bohu, po ktorom jeho mladá, zápalistá a večne nepokojom hnaná duša tak túžila.

Načrime hlbšie do stôp, ktoré zanechala táto šlachetná duša vo svojom memoárovom dielku.

Láska k Bohu.

Cez celý život Víta de Larigaudieho tiahla sa ako zlatistý lúč živá láska k Bohu, ktorá bola alfou i omegou jeho žitia. „Je na svete iba jediná vec, ktorá má cenu: láska k dobrému Bohu“, hlása Vít, hlavne nám mladým, a ďalšími riadkami ako by volal: Kamaráti, otvorte dokorán srdcia, duše, zbystrite unavený zrak, hľa svet — dielo dobrého nášho Pána Boha — je krása, treba ju len „vidieť, cítiť a milovať Tvorcu“. Larigaudie píše: „Treba milovať všetko, orchideu, krásneho koňa, pohyb dieťaťa, črtu duše, úsmev ženy“, musíme si však stále a stále uvedomovať, že „iba Boh je úplná hodnota“, lebo Vít vystríha: „neslobodno však na ňu (t. j. na krásu sveta) prilipnúť. Ona je iba trblietaním a my sme stvorení pre slnko (Boha)“.

Vít dokonale pochopil vrcholný príkaz lásky k Bohu a vysvetľuje silu tohto tajomstva lásky, lebo veď v pokušení „iba láska k Bohu drží nás vzpriamených“, a keď aj chybíme, zas „každá chyba musí nám byť odrazovým mostíkom k väčšej láske“.

Človek.

Láskou k Bohu prekypujúci Larigaudie ťažko chápal, že láska by sa dala oddeliť od člo-

ve k a. Videl, aby sme uvideli aj my, veľkosť človeka, korunu, ktorá ho robí „kráľom tvorstva“ v láske, lebo „...iba my (ľudia) sme schopní milovať a preto i najnižší človek je väčší ako sjednotené svety“. Tieto slová platia pre všetkých, ktorí nájdú ešte v sebe lásku v srdciach, deptaných vojnou, biedou a nenávisťou každého dňa, kroku, a budú hlásať:

Človek — a nie iba číslo.

Človek — a nie iba občan.

Človek — a nie komplex géniálne spolupracujúcich atomov hmoty.

Človek s láskou v srdci, a nie bezcitný farižej, vrah.

Človek — boží tvor, a nie diablov otrok — netvor.

Najprv človek a potom všetko ostatné na svete, lebo svet bol stvorený pre človeka a nikdy nie naopak.

Hľa, koľkí z nás dívame sa na svojich bližných najprv podľa spoločenského, národnostného a iného kľúča a až kdesi pod touto umelou škrupinou svetského nánosu nájdeme človeka, ak ho vôbec ešte hľadáme. Aj keď je tento človek duševne deformovaný tlakom týchto falošných škrupúl a má nespočetné ľudské minusy, predsa je to vždy človek a ako taký — náš bližný. Každý človek i najhorší zločinec má dušu a to nesmrteľnú; a či Kristus neumrel za každého človeka i za bojujúceho ateistu?

Ateista je tiež človek a to na prvom mieste nešťastný človek. Nehreje ho tá teplá láska, istota, ktorá sála z Ježiša skrze Cirkev na nás; jeho život je studený, pustý a zúfalo beznádejný, veď pre neho končí hrobom.

Ateizmus nie je pre tento svet, ani pre druhý. Bez uznania absolútneho Dobra-Boha, nie je možné ani dobro čiastočné, bez existencie absolútnej Pravdy-Boha by bolo všetko na svete lož. Teda ateizmus je taký vzdialený zdravej ľud-

skej prirodzenosti, aká je jej blízka láska, dobro — Boh. O tom však presvedčíme neverca nie tak dôkazmi rozumu ako skutkami lásky.

Modlitba.

„My sme svedectvá Boha“, hlása Vít a preto musíme svojim bližným bez rozdielu svedčiť o Láске-Bohu skutkami lásky. I za najzúrivejšieho Antikrista, aký by kedy bol, môžeme sa vždy aspoň modliť. Hľa, Vít sa modlí za posmešnikov, za vojakov, čo na neho na púti vykrikovali, že mu na vojne prejde chuť na túry, za robotníka, ktorý mu cestou vyhodil na oči: „Pozrime ho, ten tiež nemá čo robiť“, za darmošlapa, za nesnesiteľných turistov, za malú Ci-gánku, za tulákov, za všetkých, za všetko, čo cestou stretal, videl.

Vo všetkom videl dielo, stvorenia svojho Boha a Boha samého zrel zrakom nehmotným: „Tak veľmi som si zvykol na prítomnosť Boha, že mi stále zo dna srdca stúpala modlitba až po okraj perí. Táto modlitba, sotva uvedomená, neprestáva ani v polospánku.“

Cítíme sa nekonečne maličkí oproti tomuto laikovi mystikovi, my, čo sa pachoríme za cieľom síce jasným, zreteľným, no s bremenom vlastnej duševnej lenivosti, apatie, spoločenského formalizmu, farizejstva v náboženskom živote, čo nevyhnutne spôsobuje rozvrat, anarchiu v duchovnom živote a tým aj v živote spoločnosti vôbec. Netreba to zvlášť dokazovať, veď dnes je to až príliš zrejmé.

Je len jedna cesta: k Bohu; na cestu k nemu treba mať len jedno, v tom jednom je všetko — lásku k Bohu a túto milosť, — mať lásku, si vyprosujeme ustavičnou modlitbou, modlitbou, ktorá neprestáva nikdy, ani v polospánku, ani v ruchu mesta alebo duševnom napätí vysilujúcej práce, štúdia. Modlitba je du-

šou života. Modlitba detsky čistá, úprimná. „Musíme sa naučiť dzavotať s Bohom“ — vraví Vít.

Život.

„Náš život je iba radom najobyčajnejších skutkov, ale keď sú ony zbožštené, utvárajú našu večnosť“, krásna myšlienka čistej duše.

Ozaj, koľko skutkov konáme denne bez vyššieho cieľa, len z nevyhnutnosti žiť, bez myšlienky na Boha a klameme sa, že len v kostole, či pri ústnej modlitbe sa s Bohom môžeme stretať. Prichádzame tak o veľa — o Boha, lebo „vždy môžeme mať Boha pri sebe ako druhu, ktorému sa zdôverujeme“, ako ho mal Larigaudie, pri žuvaní stebľa trávy, pri rannom holení, na plavárni, pri lyžovaní, v tanci, všade a vždy ho môžeme mať pri sebe, cítiť ho v sebe. Každé i najmenšie hnutie, vôle, citu, každú i najnepatrnejšiu prácu, sebazaprenie môžeme posvätiť myšlienkou na Boha. V tom spočíva tiež kráľovstvo človeka nad ostatným tvorstvom, lebo „...iba človek môže dať smysel svojej námahe“, a ten smysel je potom ukazovateľ smeru na ceste k nekonečnu, k hviezde spasenia, k Bohu. Veď „náš život ... je ako plachetnica, plávajúca k tej širožiarnej hviezde, ktorá je naše jediné útočisko a jediná naša nádej“.

Iba Boh je všetko: Boh Láska, Pravda, Život i Láska, to musí platiť pre nás, čo sa radi nazývame jeho deťmi. Keby sme aj neviem ako poznávali pravdu, a lásky by sme nemali, nemohli by sme sa volať jeho deťmi, deťmi večne sa rozdávejúcej Lásky. Náš život by bol bez ceny, boli by sme iba čestní ľudia, „výborné stavané ohniská, v ktorých však niet ohňa“. Ktorýsi svätý povedal, že svätosť dosiahneme vrúcnyim vzdychom každodenným: „Daj Bože, aby som sa stal svätým.“ Pravda, nie je to také

jednoduché, nestačia len slová, ale predsa má pravdu Vít, že: „tak málo by bolo treba, aby sa čestné životy stali svätými životmi. Treba len väčšiu lásku k Bohu, väčšiu odovzdanosť do vôle, myšlienku obety a dokonalosti v najobyčajnejších denných skutkoch“. Hľa, ako rozvážne kladie spomínané hodnoty za sebou: Láska, stále väčšia láska k Bohu (je u Larigaudieho vôbec v popredí, je osou celého dielka), potom plnenie božej vôle. Keď ho milujeme dokonale, slasťou je Boha poslúchať, jeho vôľu plniť. Myšlienka obety je hneď na treťom mieste, lebo k nasledujúcej ctnosti dokonalosti treba obetovania seba, sebazápor a nesmieme na to zabúdať ani v najmenších skutkoch dňa.

Krása života.

Vít mal rád tento život i svet, chápal to všetko ako krásny dar Boha. Pohľad na krásny kvet, do očí nevinného dieťaťa bol pre neho meditáciou. „Obdivuj a prisvoj si všetky krásy sveta, roztrúsené okolo teba“, vraví neúnavný objavovateľ a obdivovateľ diela božích rúk. Stopy Boha vidí všade. Tvár, dokonalé telo ženy, hudba, plavba, lyžovanie, jasné noci alebo slnečné dni, radosť z práce, duša dieťaťa alebo mnícha, to všetko ho vie nadchnúť ešte k hlbšiemu chápaniu božieho diela, plánov, veď všetko, čo je na svete, Boh stvoril; „každá krása je vzdialený odraz Boha, ktorý ju stvoril“, zamyslieva sa Vít pri spomienke na herečku Jean Harlow. Človek nestvoril nič, jeho dielom je len hriech.

Povrchný, škrupulózny čitateľ Larigaudieho, by mohol vidieť svojimi falošnými okuliarmi istú smyselnosť v Larigaudieho náhľadoch na krásu — hlavne ženy, najmä keď Vít opisuje svoju návštevu u maliara L. M. na ostrove Bali, kde im tancovala jeho modelka Polok, „najčistejšia kráska ostrova, ktorá s úsmevom, ktorý sa po-

dobá stonu vtáka, s bronzovým poprsím a kráľovskými gestami je žiarivým obrazom krásy a tým aj chválospevom na Stvoriteľa“.

Nám, ktorí väčšinou pokladáme opisovanie, ospevovanie krásy telesnej a priori za hriech, je toto chápanie krásy dosť nepochopiteľné.

Naše smýšľanie v tejto veci je natoľko skarikované, pokryvené a zhrdzavené istým osobným pokrytectvom, že pokladáme pomaly za nemožné dívať sa na obraz, sochu, na urastenú postavu dievčaťa alebo ženy bez hociakého balastu smyselnosti, dívať sa očami ozaj čistými, ako na to hľadel Vít, lebo čistému je všetko čisté. Larigaudie poznal tento sfalšovaný predsudok dneška a neváhal naň upozorniť, lebo (čo sa Bali týka) „toto všetko, čo by malo byť logicky viac ako dvojsmyselné, je naozaj čisté, bez hociakej falošnej nóty, nech to pochopí, kto môže...“

Čistý hľadá, nachádza iba jeden smysel vecí, krásny, čistý, taký, aký mu udelil Stvoriteľ, iný smysel pre neho nejestvuje; nečistý hľadá vo všetkom náplasť, masku na svoju nečistotu a pretože v jadre duše zaznieva ešte ozvena prvého čistého smýšľania, hľadá na veci dvojsmyselne, ale prakticky tými horšími očami, ozaj smyselnými, nečistými.

V Larigaudieho náhľadoch nie je však ani nič z pohanského zbožňovania krásy, vzdialeného Bohu, ale naopak kresťanský idealizmus. „Treba obdivovať všetku krásu okolo nás, treba si ju nájsť, aj keby bola v blate, a pozdvihnúť ju k Bohu...“

Vo svete je plno najrôznejšej krásy. Každá krása však, i keď sa viditeľne javí na veciach stvorených, prameni, je tvorená silami duchovnými, je hmotným prejavom duchovného diania, a pretože náš zrak je zamierený k hmote, často ju nevidí alebo vidí len škaredé okolie, „blato“ okolo nej. Treba ju — krásu zbavenú blata —

vyzdvihnúť k Bohu obetovať Bohu. Treba ju vidieť, nájsť zrakom čistým, zbaveným kalu nečistoty a tak prenikajúcim až k samej kráse.

Krásy neba.

Vít si však jasne uvedomuje ničotu krásy sveta oproti krásam života posmrtného, lebo na svete „všetko je iba rozklad pri pohľade na krásu, ktorá bude našou a pre ktorú sme stvorení“.

Pozemský život je kresťanovi len cestou, nikdy nie cieľom, krásy tohto sveta len nedokonalým, pomimuteľným náznakom dokonalosti a nekonečnosti posmrtného žitia, lebo až tam, „na druhom svete nájdeme čosi oveľa krajšie, oveľa nesmiernejšie, ... čo vrchovate naplní bezbrehú túžbu po šťastí, ktorá je našim utrpením a veľkosťou človeka“.

Túžba je utrpením; v tomto utrpení je veľkosť človeka.

Sám Bohočlovek dokončil svoj život človeka v najväčšom utrpení kríža a tým naveky posvätil kríž aj utrpenie.

Na kríži v utrpení dokonala Spása, na kríži v utrpení zrodila sa spása nás všetkých — vykúpenie. Potrebné boly bolesti, muky a strašná smrť Ukrižovaného, aby bol vykúpený zázrak spasenia, ako deň čo deň „sú potrebné trýznivé hodiny rodenia, aby sa uskutočnil zázrak, ktorým je dieťa“. Hlboká pravda pramení aj v ďalších slovách veľkého vyznavača krás diela božieho: „Každá krása a každý život rodia sa z hniloby a bolesti.“

Posmrtný život si vykupujeme od prvých hodín príchodu na svet, kedy berieme na seba kríž žitia, aby sme na konci, na kalvárii našli smrť, vykúpenie. „Iba smrť nás splodí a premiesti do jediného sveta, ktorý má byť našim.“ Do smrti nás bude páliť rana nezahojenej, neuspokojenej túžby po nesmrteľnosti.

Teda úplného pokoja na tomto svete nemôžeme nájsť, už i preto, že „naša túžba po šťastí je taká nesmierna, že nemôže byť nasýtená inde ako na druhom svete“.

Dobrodružstvá.

Pre kresťana, ktorý je ozaj hodný mena „kresťan“, smrť nie je strašiakom, chápe život i smrť ako božiu vôľu, nerepce, nebúri sa a v jeho konaní ozýva sa reč Larigaudieho: „Choď za dobrodružstvami odvážne a s radosťou v srdci, ale keď príde hodina, že budeš musieť prejsť k jedinému ozajstnému dobrodružstvu, totiž k úplnému odovzdaniu sa Bohu, prijmi ho. Iba Boh je úplná hodnota.“

Vít, boží tulák-mystik, skúsil dobrodružstvá na všetkých piatich kontinentoch. S úsmevom skáče s vysokej skaly na jednom z ostrovov Tichého oceána do malého jazierka a zas ďalej v spánku vyvráti ho loď do špiny rieky Gangunno „čože na tom všetkom záležalo“, píše, „len keď som si udržal priateľstvo s Bohom. Odvtedy sa už nebojím náhlejšej smrti.“

Úsmev.

Larigaudieho bez úsmevu hádam si ani nevieme predstaviť. Úsmev mu iskril na tvári v každých okolnostiach; veď vždy objavoval nové a nové krásy, skrze ne svojho Boha. „Úsmev je prejav lásky...“ odblesk radosti a jej prameň“, píše, a s úsmevom, prameniácim z lásky, hľadá a miluje všetko okolo seba. Nebol to však úšklabok ani filmový trik herečiek, ale „úsmev široký a čistý, skautský úsmev spolu so smiechom“.

Takým úsmevom Vít získaval okolie všade, kde prišiel; veď podľa neho usmievať sa „je jeden dobrý spôsob ako sa stať priateľskou dušou“.

Kolko strojenosti, falošnosti je v nás? Zkadiaľ vychádza náš úsmev? Len z kútikov úst, či z hĺbky srdca? Ak bude koreniť v láske k bližnému, presvedčíme sa o pravdivosti slov Larigaudieho: „vedieť sa usmievať — aká sila“!

Úsmev s perí, z očí Larigaudieho nevymizol temer nikdy, lebo hriechu temer ani nepoznal.

Dievčatá.

S úsmevom, širokým a čistým, približoval sa i k dievčatám a myšlienky v kapitole: Dievčatá, patria medzi najkrajšie, najrýdzejšie vôbec.

Pre Víta byly dobré dievčatá, čistým, ideálnym kamarátom, „ušľachtilým obrazom našej matky“, nie nástrojom zvodcu - diabla, ale „boží dar... úsmevom a sladkosťou v okruhu našich zápasov“.

„Pomýlená výchova nás pričasto učila vidieť v žene iba príležitosť k hriechu, miesto toho, aby nám v nich odhalila žriedlo pokladov...“, píše Vít odvážne, pravdivé slová.

Dobré, katolícke dievča je ozaj boží dar, a šťastný je ten chlapec, ktorému Boh a Matka Ježišova sveria svoju čistú dcéru, ak je, pravda, chlapec hodný tohto daru, daru nezaplateľného. Keď sa stretne s dobrými dievčatmi, tieto nám „doslovne prečistia dušu“; najmä v ťažkých hodinách pokúšení, ich prítomnosť je utíšením.

Modlime sa s Vítom:

„Daj Bože, aby naše sestry dievčatá byly čistotou a pôvabom nášho drsného života... aby sme si boli chlapani a dievčatá navzájom prameňom obohacovania a nie hriechov...“

Čistota.

Vít dobre vystihuje, že „čistota by bola nesmyselnou a smiešnou stávkou, ak ju staviame len na záporných prikazoch“.

Kamarát môj, nie len preto buď čistý, že „musíš ostať“, či „nesmieš zhrešiť“, ale preto, že môžeš ostať čistým, že chceš ostať čistým, dobrovoľne. Prečo? Pre koho? Najprv pre Boha.

Veru, čistota „je možná, krásna a obohacujúca, keď sa opiera o spoľahlivý základ: o živú a dokonalú lásku k Bohu“.

Potom pre seba. Pre svoju dušu, pre svoj ideál, či stať sa kňazom, či pre svoj ideál — dievča, ktoré azda si už našiel, možno že ešte nie, že sa ono práve modlí za toho, ktorého jej Pán Boh určil... A ty?

Máme „ostávať v božej láske ako v čistote rána...“

Film.

V modlitbe bola sila Larigaudieho, v modlitbe ktorá neprestávala nikdy a nikde, ani v tanci, ani pri cestovaní, ba ani pri návšteve kina. Čas, posvätený modlitbou, nikdy nie je premárnený, stratený.

„Keď sa pozeráme na najhlúpejší kus, na film veľmi rozrývajúci srdce, môžeme sa modliť tak, že vylúštujeme v sebe mimovoľné strelné modlitby do pravidelného pohybu obrázkov alebo hudby... za hercov, režiséra, štatistov, za dav, za suseda napravo alebo naľavo...; čas takto strávený nikdy nebude neužitočný... a dozaista bol by to (t. j. modlenie sa) jednoduchý prejav kresťanskej lásky...“ Príklad hodný nasledovania, najmä dnes, keď toľko otravy nám hádže svet do očí aj uší.

V živote Víta vidíme, že všade po dôsledky uskutočňoval všetko to, čo hlásal, že ozaj zo svojho života urobil „rozhovor s Bohom“.

Rodina.

Len v rodinnom prostredí, presiaknutom božou láskou, môže vyrásť človek takej sily vôle

a nezlomnej živej lásky, akým bol Vít. Veď „akým prameňom obohatenia pre detskú dušu boli tie dlhé, plodné večerné posiedky, ktoré končievaly čítaním zo života svätých a spoločnou modlitbou“.

Prežitá skutočnosť, skrytá do milých spomienok, bola pre Víta v mnohom smerodajná i v neskorších rokoch, keď zisťuje, že „ľahšie je utvárať krásny život, keď ho možno podoprieť silným podstavcom spomienok z detstva, a ľahšie je uskutočňovať životné sny, ak rodily sa v pevnom a pokojnom prostredí“.

O koľko je ukrátený ten, kto nemôže z hociakých dôvodov spomínať na svoje detstvo, na svoje Vianoce, na svojich rodičov tak, ako Vít na „znamenitú mamičku“, na milé rodinné prostredie, kto nemôže vo chvíľach duševnej depresie utiecť domov, ako sa utiekal Vít, „aby pocítil oporu, dačo pevného, stáleho“, ako sám píše.

Túlanie sa.

Keď sa detský svet Víto rozrástol aj na okolie rodného domu, obľubuje si najmä dvojžitú aleju brestov vedúcu k domu, ktorú „pokolenia žien posvätili, preberajúc tam žrnká ruženca“. Tu, v tichu stromov Vít naučil sa meditovať a ďaleko od denných starostí „nechával dušu ponoriť sa až do rozjímania, do celkom jednoduchého a skoro neuvedomelého rozhovoru s Bohom“, tu si zvykol „na plodné túláctvo, ktoré je ako by utiahnutím sa do seba“, kedy na „tisíciach náhodilých prechádzkach nájdeme viac pokladov, ako ich kedy skrývaly všetky tajné lagúny ostrovov“.

*

Dielko Larigaudieho zvrhlo by sa na prázdne myšlienky, slová, keby nestálo na pevných základoch duchovných. Najdrahšia pamiatka Pána

nášho, obeta omše svätej, bola zdrojom sily Vitovej duše, bola pre ňu — vrcholiac svätým prijímaním — „každého rána kúpeľom v živej vode...“ Deň bol pre Larigaudieho neúplný, prázdny bez účasti na omši svätej a v súvisi s týmto poznamenáva: „Nemalo by nám prísť na um povedať: Zajtra idem na omšu svätú, ale zajtra nejdem na svätú omšu, lebo druhá veta znamená výnimku ako vynechanie jedla alebo spánku.“

Hľa, krásna duša, krásny život i krásna smrť. Vít miloval krásu sveta i okolo seba, veď krása vecí okolo nás, nie je zbytočná. „Elegancia rámca utvára po určitú mieru eleganciu duše. Niekedy sa stáva výzbrojou.“

Že sa táto výzbroj osvedčila, dokazuje celým svojim životom, svojou vervou, s akou sa pustil dobyť si kráľovstvo nebeské, keď volá: „Prežíval som dobrodružstvá na všetkých piatich kontinentoch... , ale raz nadíde deň, keď budem môcť spievať svoju pieseň lásky a radosti...; všetky ohrady sa polámu a mne bude patriť Nekonečno.“

Odkaz Vítov. Cestu som vám ukázal svojim životom i smrťou, poďte k Ježišovi v šlapajach mojich skutkov, hlásajúc dobro, lásku, kým budete vladať, a ja vás čakám, priatelia, u nášho predobrého Otca.

Som kresťan. Preto mám možnosť plne, všestranne sa rozvíť. No kresťanstvo je nielen najväčšie osobné požehnanie, ale aj najsociálnejší prúd ľudských dejín. Zapája ma do nevýslovného spoločenstva troch osôb božskej Trojice a do svetovej rodiny Kristových bratov a sestier. Toto najhlbšie sociálne začlenenie mi ukladá povinnosť apoštolovať. Preto ani cez prázdniny nechcem myslieť len na svoje prirodzené osvieženie, ktoré sa vytráti vari za niekoľko mesiacov v hukote a šialenom tempe moderného života, ale chcem mať na mysli a srdci osvieženie bližných milosťou, ktoré má rásť so dňom na deň, s hodinou na hodinu po plné rozvítie vo večnosti. Preto sa už napred budem modliť za požehnanie na svoj prázdninový apoštolát.

Duchovosť u živote.

„Oblečte si Pána Ježiša Krista. Kristus, váš život.“
Ako blízko alebo ďaleko som od tohto pavlovského programu?

Kresťanstvo.

Kresťanstvo nie je súhrn zákazov, zabraňovaní.

Nie je utláčaním, okypťovaním ľudskej osoby.

Nie je nejakou politickou stranou. Nie je dajakou domnienkou.

Jestvuje kresťanská mravouka, a nie je akousi mravoukou.

Jestvuje katolícky kult, a nie akýmsi kultom.

Teda čímže je? Povýšením, rozvíjaním ľudskej osoby účasťou na božskom živote.

*Ja som prišiel, aby mali život, a prehojne ho mali.
Žiť božsky ako dieťa Boha.*

Mať „božské mravy“.

Buďte dokonalí, ako je dokonalý aj váš nebeský

Otec.

Zriekať sa, aby sme žili.

Zriekanie, zákon života.

Zničiť v sebe a vo svete stopy hriechu.

Do školy svätých.

Kardinál Saliège.

Náboženstvo - ľudský vynález?

V našom národe, posvätenom toľkými kresťanskými storočiami, začínajú sa dvíhať ojedinelé hlasy, cudzo znejúce slovenskej duši, vyvierajúce z nenávisťi voči Bohu a tvrdiace pochabo, že náboženstvo je ľudský vynález. Zamyslime sa, ako sa na človeka patrí, nad životnými slovami Jakuba Balmesa, ktorý tak obetavo vyučal ľudí veľkému umeniu dosiahnuť pravdu, aby sme si podopreli to, čo máme, a podopierali tých, ktorí na svoju škodu nemajú, čo my z božieho darovania máme.

*Nesmyselné rozumovanie lahostajných
v odbore náboženstva.*

Život je krátky, smrť istá; nič nezastaví pochod času, V málo rokoch každý človek, žijúci dneska pod slnkom, sostúpi do hrobu. Z vlastnej skúsenosti pozná, koľko

pravdy je v náboženských náukach o našich osudoch. Ani jeho nevera, ani jeho pochybnosti, ani jeho potupné reči, ani jeho satiry, ani jeho ľahostajnosť, ani jeho bláznivá pýcha nič nezmení na skutočnosti vecí. Keď je pravda, že jestvuje druhý svet, kde tresty očakávajú zlého a odmeny človeka dobrého, nebude tomu tak menej, keď človeku sa zazdá to zapierať; jeho zapieranie alebo ľahostajnosť nič nezmení na večných zákonoch spravodlivosti; nijako nezlepší osud, ktorý ho čaká. V osudnú hodinu príde smrť, aby mu otvorila brány večnosti. Ničím nemôžeme vyhnúť tomuto osudu, takému osobnému, ako by bol sám jediný na svete. Nikto nevezme na seba v onom živote súručenstvo dobra alebo zla, ktoré tu vykonáva. Či tieto úvahy nepodávajú vysokú ideu o dôležitosti náboženstva a o nevyhnutnosti, do ktorej sa dostávame, aby sme poznali, koľko pravdy je v nich obsiahnuté? A človek, ktorý vraví: „Nezáleží mi na tom, aby som to vedel; pravda alebo lož, nechcem na to myslieť!“ nie je stvorením veľmi nesmyselným?

Cestovateľ príde na svojej ceste k širokej rieke, cez ktorú má prejsť. Brody sú schodné alebo nie sú? Nevie to. Pocestní, ktorí sa tu zastavili podobne ako on, preskúmali hĺbku vôd a súhlasne vyhlasujú, že neopatrného, ktorý sa pokúsi o prechod na nepravom mieste, čaká istá smrť. Taká otázka nemá pre mňa dôležitosť!, vraví taký pochábeľ. A naverímboha hádže sa do prúdu. Taká je ľahostajnosť v odbore náboženstva.

Ľahostajnosť a ľudské pokolenie.

Náboženstvo vždy bolo, je a bude hlavným zaujatím ľudstva. Zákonodarcovia urobili z neho základ svojich ustanovení; učenci venovali mu najväčšiu starostlivosť a zasvätili mu svoje najhlbšie štúdiá; pamätnosti, zákony, spisy minulých vekov svedčia o náboženských snahách ľudského ducha; dogmatické diela naplňajú knihovne a za našich dní tlač neprestáva ich ešte rozmnožovať. Ale tu, hľa, prichádza ľahostajný a vraví: „Škoda času! Malicherné otázky! Aby som mohol vec posúdiť, či je potrebné, aby som ju poznal? Vaši mudrci sú blázni; vaši zákonodarcovia slabomyseľní; celé ľudstvo je hračkou klamu. „Ó pyšná slabosť! Ó žalostné sníženie

ľudského ducha! Vidím v duchu všetkých tých múdrych zákonodarcov všetkých vekov, ako vstávajú a odpovedajú: »Kto si, že nás takto tupíš, že opovrhuješ najhlbšími citmi srdca, najdrahšími tradíciami ľudstva, že vyhlasuješ, ako by nemalo dôležitosti, čo bolo vo všetkých dobách hlavnou starosťou celej zeme!«

„Kto si? Našiel si tajomstvo, ako premôcť smrť, prach, ktorý vietor zajtra rozptýli? Vieš, čo ťa čaká v tej neznámej oblasti alebo lepšie dúfaš, že to zmeníš podľa toho, ako sa ti zazdá? Odmena alebo trest sú pre teba čímsi ľahostajným? A čo ak naozaj je ten sudca, na ktorého myšlienku stále zaháňaš, a vieš iste, že mu odpovieš, až ťa zavolá pred svoju súdnu stolicu: »Čo mi záleží na твоjich prikázaniach a na tom, či si alebo nie si?« Prv ako sa dáš strhnúť k týmto pochabým slovám, pozri na seba, na to, ako si krehko a jemne zostavený, že aj najľahší vetrik môže ťa poraziť tak, že v krátkosti bude po tebe! — Sadni si na daktorý hrob, usober sa a rozjímaj!“

Prechod od ľahostajnosti ku skúmaniu.

Keď mysliaci človek je vylicený zo svojej ľahostajnosti a presvedčený, že náboženstvo je najnástojčivejší záujem života, musí urobiť ďalší krok a takto premýšľať: Je pravdepodobné, že všetky náboženstvá by boli snáškou omylov a bludov, a že náuka, ktorá ich všetky zavrhuje, bola by sama pravda?

Boh! Hľa, čo všetky náboženstvá najprv ustaľujú alebo predpokladajú. Je Boh? Bol vesmír? A kto ho stvoril? — Pozdvihni svoje oči k nebu, pozoruj dookola po zemskom okruhu, študuj seba samého; a vidiac všade poriadok a veľkosť, povedz, ak máš na to odvahu: „Len náhodou vznikol svet; ja som dielom náhody; dielo samo ma naplňuje podivom, ale umelec, ktorý ho urobil, nikdy nebol. Stavba je podivná; zbudovala sa sama a bez staviteľa. Poriadok vládne bez usporiadateľa; plán bol zhotovený bez umu, bez inteligencie, ktorá ho napred mala, bez moci, aby bolo podľa neho pracované.“ Toto pochabé rozumovanie, s ktorým by sme nesmeli vyrukovať ani pred najhlúpejšími, ani pri najnepatrnejších dielach, pripúšťajú, keď ide o divy vesmíru! Múdrosť pre práce človeka! Bláznovstvo pre veľké diela Boha!

*Nie je možné, aby všetky náboženstvá
boly ľudským útvorom.*

„Všetky náboženstvá sú dcéry povery, ziskuchtivosti, alebo strachu“, vraví neverec, „sú to číre ľudské vynálezy.“ A kto je vynálezcom! Pôvod náboženstva sa stráca v noci času. Všade, kde sa človek ukazuje v spoločnosti, vidíme hneď kňaza, oltár, bohoslužbu. Kto je teda tento veľduch vynálezca, ktorého meno sa sotrela s pamäti ľudí a ktorého vyučenie prenášalo sa s pokolenia na pokolenie po celom zemskom povrchu? Ak ten vynález zrodil sa v civilizovanom národe, akože ho barbarské, ba divé národy prijaly za svoj? A ak barbarstvo bolo jeho kolískou, akože si dobyl civilizované národy? Poviete: „Náboženstvo je sociálna potreba; dátuje sa od zrodenia spoločnosti!“ Ale komu bola táto potreba zjavená? Kto bol prvý, čo našiel, ako odpovedať tomuto hlbokému inštinktu? Ktože si osvojil túto sústavu, takú vlastnú na ovládanie človeka, na jeho riadenie? A po vynáleze ktože zas vo svojej ruke držal všetky srdcia, všetky vôle, aby ich utváral podľa svojej vôle, aby im sdieľal city, smýšľanie, ktoré urobily z náboženstva dýchanie duše a takmer druhú prirodzenosť?

Aj tie najosožnejšie najpotrebnejšie vynálezy ostávajú po veky výsadou istých národov; vzájomné styky prenášajú ich len s krajnou zdĺhavosťou aj najbližším národom; prečo to nebolo priam tak aj s náboženstvom? Ako sa stalo, že o tomto podivnom vynáleze vedely všetky národy bez rozdielu jazyka, zeme, mravov, podnebia, barbarstva alebo civilizácie?

Tu niet inej možnosti. Náboženstvo pochádza z dajakého prvotného zjavenia alebo z inšpirácie prirodzenosti. Ak zjavenie je, Boh prehovoril; ak nie je, vtedy Boh vryl náboženský cit do hĺbky nášho srdca? Nie, nie, náboženstvo nie je ľudským vynálezom; a hoci v rozličných dobách, v rozličných zemiach táto dcéra Neba bola znetvorená, snižená, zhanobená, vždy uchováva čosi zo svojej pôvodnej nesmrteľnosti. Sama naša duša uchováva ako by vôňu shora. Uprostred obludnosti, ktoré nám dejiny ukazujú, stopy prvotného zjavenia sú ešte všetkým očiam viditeľné.

Zažiarenie Krista v ľudskom utrpení.

Nájdeme ozajstnú radosť blízunko (radosť veru hlboko ukrytú), ale keď odmietneme ľudskú útechu. Až keď príroda sa pre nás zahali tmou, pocítíme Ježišovu blízkosť. Až keď tvory odstúpily, Boh nás zdvíha, aby sme naozaj objali kríž.

Stvorené veci vnášajú so sebou tmu všade, keď sa votrú. Stále sú nám v ceste, zastavujúc milosti, zakrývajúc Boha, podvodne nás pripravujúc o duchovné útechy, robiac nás malátnymi a podráždenými. Tak vyplňajú naše vonkajšie smysly, že vnútorné smysly našich duší nie sú súčasne na to, aby pracovali.

Často si želáme, aby Boh nám bol bližšie. No, v skutočnosti býva nám oveľa bližšie, ako si myslíme. Utrpenie nám to zjavuje. Utrpenie na nás padá ako príkrov okolo nás. Časom sa náš obzor zužuje a náš veľký svet stáva sa svetom malým. Vpredu ešte voľačo vidieť, ale potom mizne prvý predmet, potom druhý. Naša rozptýlenosť je stále menšia. Naš vnútorný život je čulejší. Naša duša je silnejšia.

V tejto hustej temnote začína vystupovať Ježišova postava. Cítíme teplú Ježišovu krv na svojich rukách, keď nimi objímame kríž. To nie je zjavenie, to je život. Sme so svojim Bohom, so svojim Stvoriteľom, so svojim Spasiteľom. Náleží nám. Keď sme sa vymanili tvorom, jeho sme získali. No neprišiel. Bol tu stále, stále takto v našich dušiach, lenže zatienený falošným jasom tvorov. Vystupuje v temnote ako hviezdy. Biely mesiac poludňajší nás nevábi svojou krásou, očarúva nás len v noci; tak je to aj s temnotou duchovnej Kalvárie: v našich dušiach tu milo žiari náš krásny Spasiteľ. *F. W. Faber.*

Odpúšťame vinníkom ?

Kristus bol veľkým diplomatom, keď učil nás v Otčenáši prosbe: „Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom.“ Tak nás ženie smädných cez vodu. Aký nebezpečný psychológ postavil nás pred hotovú vec! Nesmieme cigániť, lebo podmienka je: ako ja odpúšťam, tak bude aj mne odpustené. Pred Bohom

sa nesmieme kompromitovať, nesmieme byť úzkoprsí. Takto nás donútil celkom sa mu pripodobniť, totižto naučiť sa tak odpúšťať, ako Boh odpúšťa. Len vtedy máme právo na odpustenie.

Preto každý náš Otčenáš je spytovaním svedomia, či sa hnevám na svojho bližného, či som mu odpustil.

T. P. K.

Učeň.

Čo je to za učeň? Je to človek. Je to človek každého veku, každého postavenia, každej funkcie. Ľudský život je život v pohybe, vo vývine. Nikdy nie je dokonalý tu na zemi. Plne rozvinie sa iba vo večnosti. Dotiaľ všetci sme učňami, bytosťami, ktoré sa utvárajú, dušami, ktoré sa zdokonaľujú. Keď dosiahneme dajaké postavenie, dajakú funkciu, myslíme, že to je koniec. Ešte nie sme natoľko dokonalí. Ešte musíme sa vzdelávať, priučať. Beda človeku, ktorý sa už neučí! Beda tomu, kto si myslí, že sa už nemusí učiť! Všetci sme učňami. To robí život dôležitým. V pohybe, vo vývine... nikdy hotový; poháňaný, pobádaný túžbou, milosťou. Nemôžem si predstaviť niekoho; kto by nebol učňom. Čože by mu ostávalo z človeka? Blahoslavení nie nasýtení, ale tí, ktorí majú hlad a smädia. Blahoslavení, mohli by sme povedať, nie tí, čo si namýšľajú, že sú učiteľmi, ale tí, ktorí sa vždy pokladajú za učňov. *Jedného Učiteľa máte — Krista.* Ktože by sa zdráhal pred takým Učiteľom pokladať sa za učňa?

Kardinál Saliège.

Farbenie a duchovosť.

Svätá Katarína Sienská, ako sme už zdôraznili, patrí medzi najväčšie ženy ľudských dejín. Jej duchovosť je taká ľudská a pritom taká úžasne nadprirodzená, že nám ukazuje ľahké konkrétne možnosti nasledovať ju a spolu vzbudzuje v nás nevšedný obdiv pre závrtné výšky, ktoré s božou milosťou dosiahla v tvrdej borbe o nadzemskú veľkosť. No všetko, čo nie je Boh, absolútna dokonalosť, má štrbiny a štrbinky. Aj na Kataríninom dievčenskom životnom úseku je takáto štrbinka,

čo aj menej dobrovoľná, ako by sme si mysleli. Na jej úprimné úsilie celkom oddať sa božej láske mocne dorážal nátlak domácich, najmä jej sestry Bonaventury, ktorí ju zvädzali na cestu akejsi márnivosti. A tak Katarína istého dňa podrobila sa tomuto nátlaku a išla na akúsi slávnosť ako ostatné devy s naličenou tvárou a zafarbenými vlasami. Jörgensen vraví v jej životopise: „Ako sa vidí, toto obdobie svetárstva v Katarininom živote bolo len krátke; celkom iste skončilo Bonaventurínou smrťou v auguste 1362. Katarína pri mŕtvole najmilšej sestry horko oplakala aj to, čo potom po celý svoj život až do smrti pokladala za veľké odpadnutie od Boha. Či jej *On nedaroval jej vonkajšok? Neželal si, aby vyzerala tak, ako naozaj vyzerala? A ona chcela zlepšiť to, čo od neho dostala! Fušerka si trúfala siahnuť na Majstrovo dielo! Boh ju stvoril na svoj obraz, a ona si dovolila premaľovať tento obraz a premeniť ho na diablove dielo!* Ešte mnoho rokov potom sa pri spovediach obviňovala a žalovala na seba pre toto obdobie.“

Jörgensen týmito ostrými slovami vyjadruje prísne stanovisko, ktoré svätica neskôr zaujala voči spomenutej márnivosti. My ich používame na to, aby sme našim sestrám ženám, usilujúcim o duchovnú hĺbku, dali podnet na premýšľanie o dosahu Jörgensenových slov. Obecne je známe, že hlboké moderné ženy zaujímajú záporné stanovisko voči farbeniu. Radi by sme boli, keby nám sestry ženy, sorskupené okolo Smeru, voľačo napísaly o vzťahu duchovosti k tejto veci. Táto otázka naoko vidí sa malicherná, ale v skutočnosti nie je taká, bo má hlboké korene a nemalé dôsledky pre duchovný vývin ženy.

Spolu používame túto príležitosť, hádam nie nevhodne, aby sme poprosili sestry ženy, žeby s nafarbenými ústami neprijímaly presväté Kristovo telo a nebozkávaly Kristov križ. Duchovnejšia žena ľahko tu vyčítí krikľavý nesúlad: Kde Kristus ponížene skrýva svoju božskú velebnosť a slávu pod skromný spôsob chleba, tam taká žena svoju malosť márnivo povyšuje na obdiv svetu. Kristus podľa Pavlových slov „uponížil sa a bol poslušný až po smrť, a to po smrť na kríži“. Aké trápne je vidieť vedľa tohto poníženia a nepoškrvnenej červene

rán Muža bolesti neprirodzenú, sebaláskou poškrvrnenú červeň na perách ženy! Pravda, mnohé to takto zle nemyslia. No pamätajte, že aj skutky majú svoju reč. A kto nechce, aby mu privlastnili nedobrá reč skutkov, nech ich nekoná, keď pozná ich falošné znenie. Koľko hĺbky je v zdatnej žene, o ktorej vraví kniha Múdrosti: „Spanilosť často klame a krása tiež vyprchá, tej žene však patrí chvála, čo sa bojí Pána.“ *Brat dominikán.*

Z našej drobnej práce KA.

Stojím na starodávnom námestí veľkomesta. Sú tu najviac staré domy s drevenými schodmi a tmavými dvormi. Rozmýšľam, odkiaľ začať. Zrak mi utkvie na soche najsvätejšej Trojice uprostred námestia. Teda začínam v mene Otca i Syna i Ducha svätého, o ďalšie sa nestarám. Popožerám si domy, zistím, ako idú čísla na nich, a ponavštevujem v nich každú katolícku rodinu.

Katolícka akcia i u nás čoraz viac rozpína svoje pozeňnané krídla, prináša hojné ovocie. Z ľudí, s náboženského stanoviska zanedbaných, vychováva pevných a praktických kresťanov-katolíkov. Svojím blahodarným účinkovaním burcuje, preberá každého z ospalosti a nečinnosti, vedie k činnosti. Tak sa zobúdzajú jednotlivé farnosti, celé mestá a kraje. Začína sa u jednotlivca, v rodine. Ako šíre more vzniká z mnohých riek, rieky zas z potokov a potôčikov a tieto z prameňov a pramienkov, tak aj katolícka akcia pramení u každého jednotlivého človeka.

A keďže na túto rozsiahlu prácu sily samých kňazov nestačia, pomáhajú im laici, sorskupení okolo nich. Katolícku akciu utvárajú drobné momenty, ktoré sa skúsení pracovníci usilujú zachytiť, ako bolo už povedané, na prvom mieste v úzkom kruhu každej katolíckej rodiny. Sem sú vysielaní títo nenároční pracovníci, ktorí nám pripomínajú svätých apoštolov. Musia si byť vedomí svojej zodpovednosti. Veď od nich sa vyžaduje ponajprv dôkladné poznanie náboženských právd, potom poznanie a prežívanie zásad kresťanskej mravnosti. A konečne musia mať vrúcny vzťah k Cirkvi svätej. Tieto

predpoklady musí každý splniť, ak chce úspešne, nezištne, s láskou a obetavo pracovať.

Do krúžku horlivých katolíckych dievčat, rátając i akademičky, ktoré mimo svojho povolania pracujú na zdokonalení seba a osobnom apoštoláte, prišiel istého dňa dp. fārár z istej mestskej farnosti. Osvetlil nám význam KA v terajších časoch a poprosil nás, aby sme sa aj my zapojily. Bolo to voľačo nové pre nás. Uchvátilo nás to odrazu. S chuťou sme sa prihlásily. Dostaly sme „uličky“ a podľa smerníc a pokynov začaly sme novú prácu. Zo začiatku nám to išlo ľahko, nemaly sme ešte zručnosť a pohotovosť. Skúsenosti nás postupne poučaly. Pravda, aj akýsi strach, ostýchavosť, ľudské ohľady sme musely najprv prekonávať. A tak po čase staly sa z nás apoštolky vo farnosti. Pracujeme po dve a dve alebo aj každá zvlášť. Onedlho sme získaly mnoho poznatkov, skúseností a zážitkov, ktoré sa nedajú len tak obísť, a prinútily ma opísať ich.

Týmto priamym stykom s ľuďmi ľahko poznáme všetky možné povahy. Tak teraz už pri prvom pohľade, slove viem si urobiť o každom obraz a hneď z toho vyvodzujem ich pravdepodobné náboženské založenie. Či ma prívetivo prijmú a ďalej volajú, alebo nechajú za dvermi, dokonca keď ich pred nosom zatvoria, z toho poznávam, či sú ľahostajní, vlažní, neveriaci, až nenávistní, alebo dobrí, milí, nábožní a horliví. V bleskovej rýchlosti si zachytím ich duševnú charakteristiku. Po oboznámení s tým, načo som prišla, podám každému karotku s povzbudzujúcimi slovami a pozdravom miestneho fārára. Zaznačím pre farskú kartotéku potrebné dáta. Dôraz sa kladie na to, či sú cirkevne sobášení, deti pokrstené, či chodia na vyučovanie náboženstva a všetci do kostola. Takto nashromaždené záznamy odovzdám fārarovi, ktorý potom pre každú ulicu zvlášť alebo spoločne usporadúva poučné prednášky. Chudobným a chorým hneď pomáhame. Neporiadky manželské sa upravujú. Poriadajú sa zábavné večierky, divadielka pre deti, kurzy šitia a podobne, a život vo farnosti sa dáva do pohybu. Farníci si navzájom pomáhajú. Na spoločných schôdkach si dobre rozumie chudobný a bohatý, učený i neučený. Hľa, toto je pravé kresťanské spoločenstvo.

také by malo vládnuf na celom svete. Keď tak kto sleduje týchto ľudí, má pred duchovným zrakom prvých kresťanov. Áno, tak to bolo vtedy. Láska Kristova prenikala všetko.

Na istom mieste ma milo privíta príjemný starý pán. Vie hneď na prvé slovo, o čo ide. Núka mi stoličku, ľutuje ma, vraj sa aj tak dosť nachodím. Ba ohodnocuje aj moju námahu. Ale mne toto milé posedenie neprienesie toľko útechy, ako keď si inde postojím za dvermi.

Na inom mieste treba trochu nádeje vložiť do života. Ako sa raduje mojej návšteve 31-ročná žena, žijúca s dieťaťom bez muža. Tak túži po dobrom slove, poteche a láskavosti. Na tvári jej vidno zatrpkosť a krivý pohľad na ľudí. Je sklamaná. Vzdala sa už toho, že aj dobrí ľudia sa ešte nájdu. Potešila sa, keď som jej povedala, že môže prísť s každou vecou a ťažkosťou kedykoľvek na faru.

Inde stojím dlho vo dverách, až ma konečne pochopia. Ináč poriadni ľudia, len tak sami pre seba.

A na druhom mieste, až jej to susedka overí, u ktorej som už bola, čo vlastne chcem. S ochotou mi uverí a je dobre.

A tam zas vytáčajú, že už tu boli. Keď zistím, že nie, opäť nalieham. Vysvitne z toho, že muž je evanjelik, žena katolíčka a sú sobášení v evanjelickom kostole i proti zákazu ženíných rodičov. Dcéрку majú pokrstenú po katolícky a syna po evanjelicky.

Nemusím ísť ďaleko a zas mám iný prípad. Som v prepychovom byte bohatého obchodníka. Pani ma vlúdne prijala a hneď vyberala peniaze z peňaženky. Poďakovala som sa jej a ešte raz som jej vysvetlila, načo som prišla, ak ma zle rozumela. Potom zmenila výraz tváre, a nie a nie z nej dostať potrebné dáta. Celkom si ma prestala všímať a hoci som bola v jej izbe, ľahla si na diván. Teda som sa obrátila. Na pozdrav mi nedala ani odpoveď. Čo ju ohromilo, že sa na nohách neudržala? S Kristom nepochopení. Toto najviac bolí, ale pritom oblažuje.

Bezdetní starší manželia bez cirkevného sobáša. Vtedy vraj nemali peňazí, odkladali, potom prišla vojna atď. Ale majú úprimnú vôľu dať sa sosobášiť. Keby sme

im to neboly vysvetlili a posmelily ich, ešte ďalej by odkladali.

Ak natrafím na evanjelické rodiny, v mnohých prípadoch sú ochotní podporiť naše dielo. Všade musím opakovať, že peniaze nespieram. To je tak, ľudia radšej dávajú, aj keď nevedia na čo, len aby sa vás zbavili. Len slovo, dobré slovo počuť, na to sú ľahaví.

Istý pán mi na moju otázku, či je katolík, odpovedá len pokrútením hlavy. Pod bránou v sozname vidím, že je katolík. Tam musím ísť ešte raz. Možno, že je hluchý, nemý alebo duševne slepý? Druhý raz mi povie: „Nie, nie, my nič...“

Neskúsená 18.-ročná mladá žena s dieťaťom, len civilne sobášená, uznáva, že v takom stave nemôže ostať. Sľubuje, že sa riadne vezmú.

Na viac miestach sa na vás oboria a prudko zatvárajú dvere so slovami: Čo zas chcete, dajte nám s tým pokoj! Ale už aj podávam pozdrav. Potom sa ospravedlňujú, lebo vraj mysleli, že je to zas nejaká sektárka. Kde sa tak nestane, idem i druhý i tretí raz. Keď mi úsečne a nevrlo odpovedia, že sú evanjelici, neverím im, lebo viem, ako mi slušne odpovedajú skutoční evanjelici. Domovník mi to potvrdí. Niekedy sa musím veru ťažko dobíjať, ale nepoddám sa, lebo tí to vždy prehrávajú, a vysvitne z toho skoro vždy civilný sobáš. A koľko je ich. V starej mestskej štvrti aj v každom dome jeden. Dokonca v istom dome mimo poriadneho domovníka a niekoľkých židovských rodín niet platného manželstva. Niekedy sa to šíri ako nákaza, mor. Aj takáto zostava jestvuje: Matka rozvedená, jej dcéra civilne sobášená, na byte majú štyri dievčatá, jedna z nich má nemanželské dieťa. V takých domoch mimo duševnej biedy je pravda, aj dosť sociálnej. Tmavé, vlhké byty, malé miestnosti, mnoho ľudí, choroby na dennom poriadku.

„Áno, sme katolíci, ale chceme prestúpiť k Svedkom Jehovovým.“ Tu som sa zarazila a k slovu skoro neprišla. „No, nemusíte byť smutná,“ pokračovala pani, „áno, chceme. Tam sú pekné prednášky; mali by ste sa aj vy tam ísť pozrieť. My nepotrebujeme kňazov, svätých, obrazy a okrasy v kostole, mohyly, obelisky...“ Začala som ju presviedčať o ich a jej veľkom omyle.

„Nerobte to. Veď ste pokrsteni na kresťanov-katolíkov a nimi oslávate navždy. Takto idete dobrovoľne do záhuby.“ Ostala zamyslená a smutná, ako ja na začiatku. Tak sme sa rozišli. Ešte sa k nim definitívne neprihlásili, takže je nádej, že sa uchránia bludu. Zle je s tými, čo neveria, ale horšie, čo si vieru zapredajú.

V tmavých kútoch, v pivničných dierach, aj tam žije ľudské stvorenie. Ťažko rozoznať obrysy dverí a ešte ťažšie natrafiť na kľučku. Po zaklopaní chvíľku trvalo, než sa k dverám dotiahla chorá opustená starénka. Bledá, vychudnutá, len v jej nadmieru jasných belasých očiach zaiskril plamienok nádeje, keď zbadala, načo sme prišli. Pocítila som ľadový chlad v izbe. Nemá paliva. Malá je podpora od mesta. Aby neumrela hladom, známi jej nosia jedlo. Všade vidno hrubú vrstvu prachu. Toto sa hneď hlási charitatívnym sestram. Tie doteraz k nej chodia. Radostne ich víta: „Len častejšie sa prídte pozrieť, či ešte žijem.“

„My sa nikde nehlásime, ani nechodíme do kostola.“ Dajte nám pokoj, myslím si ďalej v duchu. A čo, deti chodia? Vidím dvoch školákov. „Ony ešte chodia, ale až vyrastú, dáme sa všetci vypísať z Cirkvi.“ K takým ďalšieho prístupu nieto. Nevie, čo aká nemožná vec sa môže skôr stať, ako takíto zatvrdilci a nenávisťníci obmäkčiť sa. Len v tom je šťastie, že si ešte deti nechajú vychovávať v náboženstve. Tak sa spreneveria a od cudzia, zradia svoju Matku Cirkev.

„Sme dobrí katolíci, chodíme do kostola (je pravda, poznám ich z videnia), len nie sme sobášni v kostole. Čo je na tom, veď aj na radnici je to platné;“ a hľadajú ma stoj čo stoj presvedčiť. „Prečo by nie, aj ku sviatostiam prístupujeme.“ Nevedeli, že sa to nesmie. Žena až po nejakom čase pristala na to, aspoň naoko, že mám pravdu. „Len ako tam muža vťahovať. Veď je to čudné, už máme veľké deti.“

A čo na to povedať, keď dieťa vo IV. triede ľudovej nebolo ešte na prvom svätom prijímaní? Matka je príslušníčka ktorejkoľvek sekty a už ma obsypáva poprekrúcanými citátmi z Písma svätého. Aj to i ono mi dokáže, že sa „mýlim“. Hovorí mi tiež: „A tak vám na tom záleží, aby moja dcérka išla na prijímanie?“ Áno, hoci

nemám na to právo, ale vy rodičia ste na prvom mieste za dieťa zodpovední. „A čo, keď sa tak dáme vypísať z Cirkvi?“ S takými ľuďmi ťažko rozprávať. Dieťa je už tým tiež celkom infikované. Ináč prvá žiačka v škole. Hrdo aj ona prisvedča, že chodí s mamičkou na prednášky, a veru sú pekné. Ale aj v tomto prípade to dieťa chodí na náboženstvo a aj sa ho zo všetkých žiačok najlepšie učí. Tak ako to rozriešiť? Pokarhanie zasluhuje matka, ktorá dieťa zavádza a bráni prístupu slov Kristových: „Nechajte malučkých prísť ku mne, lebo ich je kráľovstvo nebeské!“ Jej muž, slaboch a vlašný katolík jej predsa dohovára, aby dieťa v tom nenaúčala, lebo k podobným názorom môže prísť len dospelý človek. Ono nech vyrastá v tom, v čom bolo pokrstené, a keď bude veľké, nech si potom robí zas, ako chce. A keď som jej povedala: Veď sa pamätáte na svoje prvé sväté prijímanie, lebo toto v každom zanechá hlboký dojem, hrdo mi povedala: „Nepamätám sa!“

Touto drobnou prácou sa vnikne do rozličných záhad, očiam denného života skrytých. Tak podobne som si urobila obraz i o vlastnej ulici, kde bývam. Sú tu dobrí, horliví katolíci, ale aj zanedbaní, ktorí sa už nehlásia ani tým najmenším prejavom ku katolicizmu.

Mnohí sa dajú povzbudiť, dajú vám aj za pravdu, že veru je hodno dať sa sosobašif aj v kostole po dvadsiatich rokoch. Uvedomili si azda až teraz, že sú tým vytvorení zo všetkých milostí a výhod Cirkvi svätej.

Zvoním v istom byte. Otvorí mi milá staršia pani. Vojdem. Posadí ma. Všade vzorná čistota a poriadok, byt útulný. Pišem dáta a keď prídem na sobáš, tu mi veru trpkó povie: „Sme len civilne.“ A tu sa naširoko rozhovorí, mám čo počúvať. Azda na svoju obranu, aby sa nezdalo, že je taká zlá, ako to vyzereá. Jej muž si doniesol z domu nenávisť ku kňazom. Jeho rodičia totiž pre nejakú malichernú príčinu vystúpili i s deťmi z Cirkvi. Žena tiež od detstva vlašná vo viere pristala na civilný sobáš. Mali syna. Skúšala ho z náboženstva a mal vždy jednotku. V nej predsa plamienok horel. Otčenáš jej ostal jedinou modlitbou. Život im plynul inak dobre. Až zrazu jediného syna stratili. Pán Boh ich tak potrestal, so slzami v očiach mi rozprávala.

Nemci ho odvliekli a je doteraz nezvestný. Iba teraz zbadali, že sú na nesprávnej ceste. U nej nastal obrat. Je veľmi nábožná. Rada trpí, ľutuje a chce všetko napraviť, len aby jej Pán Boh syna vrátil. Muž tiež zmäkol. Celé roky im visely svetské obrazy v izbách, zamenila ich teraz za sväté, ozdobila byt soškami svätých. Priznala sa, že je lepšia, a cíti, že sa jej milosť božia dotkla. Chodia do kostola, modlia sa, dúfajú, vzývajú o pomoc P. Máriu, Matku ustavičnej pomoci. Hľa, pekný príklad; nie všetci sa vedú pod takýmto viditeľným trestom božím obrátiť. Veria, že ich Pán Boh vyslyší. Radi prinášajú túto obeť za svoj pomýlený život. Ó kiežby Pán Boh dal! A nakoniec mi povedala, vraj až keď sa jej syn vráti, len potom sa dajú sosobašiť. Je to pre nich neprijemné, veď im už hlavy belejú. Nie naopak?! Len to je chyba, že takto s Pánom Bohom vyjednávajú.

Mnoho prípadov sa hneď podarí nariadiť na správny smer, inde sa musí dlho naliehať. Či to ide rýchle či pomaly, už je to v našich rukách. Potom už akcia funguje nepretržite na každej ulici.

A keď píšem tu len o samej biede, nemyslíte si, že len ona jestvuje a iné nič. Môžem to pripodobniť k jednotlivým vredom na inak zdravom tele. Vredy odstraňovať, to je našou úlohou. Z toho, čo je zdravé, máme nesmiernu radosť, o tom sa už navonok tak veľmi nerozpráva. To práve dodáva sily pre ďalšiu prácu.

Zo skúsenosti som si zadelila veriacich takto: najlepší sú tí, ktorí sú, ako sa povie, od koreňa verní svätej Cirkvi, druhí od srdca, tretia skupina sú matrikovi katolíci a ostatní sú poblúdcenci, za ktorých sa musíme viac modliť, ako ich ľutovať.

A na záver. Dobře vystihuje význam KA táto jej definícia: Katolícka akcia je živé vedomie, že sme alebo máme byť živými údmi živého tela Kristovho. V. N

Čo sa týka nás kresťanov, oslobodených Cirkvou, my nepatríme ani terajšiemu storočiu, ani minulému, ani budúcemu, my patríme večnosti (P. Lacordaire, OP).

Treba byť tým, čím nás Boh chce mať, a ničím iným (Léon Bloy).

Nešovorme mnoho!

Predovšetkým mladí ľudia mali by sa riadiť touto osvedčenou zásadou, ak vlastne chcú v živote niečo znamenať. „Vy, ktorí ste veľmi múdri, hovoríte, pretože to vyžaduje dobro spoločnosti; ale hovorte múdro. Vy však, mladíci, buďte veľmi zdržanliví vo svojich rečiach a to najmä vtedy, keď vás niekto pozoruje; správajte sa pri mnohých veciach tak, ako keby ste o nich vôbec nič nevedeli: počúvaj v tichosti a odpovedaj iba na otázku“ (Eccli. 32, 12b). Ktosi sa pýtal istého veľmi múdreho človeka, ako si získal toľko múdrosti: „Tým, hovoril, že som počúval a že som sa pýtal na to, čomu som nerozumel, tých, od ktorých som sa to mohol naučiť.“ A skutočne, nenájdeme vhodnejšieho prostriedku pre vyformovanie ducha mladého človeka, ako keď bude málo hovoriť, často sa pýtať a mnoho počúvať, keď bude uvažovať, súc sám, o tom, čo povedal v rozhovore s inými.

Mladý človek, ktorý málo hovorí, získa si u každého úctu a vážnosť. Ak azda má nejaké zásluhy, jeho skromnosť a zdržanlivosť, budú ho poháňať k ďalšej práci; no ak ich nemá, jeho diskretnosť zabráni iným, aby si toho všimli. Keď Téofrast videl v spoločnosti istého človeka, ktorý bol stále ticho, povedal: „Ak si múdрым človekom, tak nekonáš správne, ale ak nie, tak si múdрым človekom.“ Aj Duch svätý nás učí, že ten, kto skrýva svoju nevedomosť, znamená viac, ako ten, kto skrýva svoju múdrosť; a že aj hlúpy, ak vie mlčať, má takú cenu, ako múdry (Eccli. 20, 33).

Tichosť by mala byť údelom tých, ktorým chýbajú kvality. No býva to obyčajne tak, že tieto chýbajú viacej práve tým, ktorí zvyknú mnoho hovoriť, ako aj tým, ktorí nevedia mlčať. Nevedomec, ktorý nemá pochybnosť o ničom, vypráva o všetkom a všade robí mnoho kriku. Stáva sa skoro vždy, že ten, kto má iba málo základov vyzerá ako briliant, ktorý nás na prvý pohľad omráči; podobný je bystrinám, v ktorých tečie voda s veľkým rachotom a ktoré nemajú často vody ani po členky.

Ten, ktorého musia stále iba počúvať a ktorý hovorí

mnoho a s veľkým krikom, má si uvedomiť, nezávisle od toho, čo hovorí, že je mudrlant alebo aspoň chytrák, a ak nehovorí o dobrých veciach, je spolu mudrlantom, chytrákom a hlupákom. Nemajte teda snahu príliš mnoho hovoriť len preto, aby ste hádam ukázali svojho ducha, ale radšej ho zakryte istým studom. Skromnosť je jemným závojom, ktorý pokrýva len preto, aby dal väčšiu odmenu. Kto chce, aby sa stal človekom rozumným, prejaví veľmi malú snahu, aby sa ním skutočne stal. Prílišná snaživosť byť slávnym, ukázať viac šikovnosti, ako ostatní majú, je neomylným prostriedkom, aby našli na nás menej, ako toho máme. Vyzerá to ako márnivosť, ktorá odpudzuje; a len zriedka sa podarí presvedčiť iných o vlastnej zásluhe, keď spomenutý sám je o nej príliš presvedčený.

S rozumom a rečami sa musí šetriť ako s peniazmi. Keď aj odporúčame iným, aby málo hovorili, nechceme tým však povedať, že to znamená byť celkom nemým. Ako umiernenosť v reči je symbolom múdrosti, tak aj mlčanlivosť je zase symbolom nevedomosti. Nevedomec, ktorý nič nehovorí, ten ani nič nemyslí. Pomalosť a suchosť v hovorení sú často známkou charakteru ducha; rýchle hovorí ten, kto má mnoho myšlienok, ktoré nasledujú veľmi rýchle za sebou; je to dobrý talent, ale nebezpečný, významný je len vtedy, keď je spomenutý výrečný, čo je však veľmi zriedkavé, alebo keď má mnoho múdrosti a úsudku. Nech by to bol akýkoľvek skvelý duch, nebude mať nikdy ceny, ak si nezvykne hovoríť v pravom čase a ak nebude vedieť v pravom čase mlčať. Je to pravda, že ten, čo zvykne mnoho vyprávať, ako aj ten, ktorý túži po tom, aby všetko vedel, a ktorý hovorí mnoho, najskôr odstúpi od svojho plánu. A skoro vždy v druhej štvrtine hodiny stratí všetku úctu, ktorú si bol získal v prvej. Začína s obdivom a končí s opovrnutím. Naopak zasa, skromný duch, ktorý netúži príliš po sláve, stane sa čoskoro svojou skromnosťou obľúbeným; je to akýsi spôsob skrytej úcty, ktorá sa preukazuje iným; a nech sa akokoľvek veľký duch skryje, keď sa bude musieť raz ukázať, skončí obdivom. Podobá sa cennému peniazu, na ktorom vidieť najprv len niekoľko temných čiastok zlata, kým niekto neobjaví veľké bohatstvo, ktoré v sebe skrýva.

Ten, kto zachováva tichosť príliš úzkostlivo, nikdy nespozná pravú múdrosť. A preto múdri ľudia majú vždy odporúčať umiernenosť v rozhovore. Prvé cvičenie, ktoré dal Pytagoras svojim žiakom, bolo: „Alebo buďte ticho, alebo hovorte voľačo, čo je lepšie ako mlčanie.“ Starý Egypt, ktorý bol kolískou umenia, vedy a múdrosti, mal vo svojom hlavnom meste sochu, ktorá bola symbolom mlčania. Táto hieroglyfická figúra mala prst položený na perách, ako keby odporúčala túto ctnosť všetkým občanom.

Veď čo môže byť cennejšie, ako keď niekto vie riadiť svoj jazyk tak, že nie je nikdy ponechaný sám na seba! A naopak, čo je viac odporné a opovrhnutia hodné, ako človek, ktorý stále rozpráva, ktorého reči sa podobajú potoku, ktorý nič nemôže zastaviť! Hovorí to, čo vie, a to, čo nevie. Nemôže udržať nič v skrytosti. Všetko, čo vidí, čo počuje, všetko, čo predpokladá, rozširuje hneď alebo to hovorí tajne všetkým tým, ktorí to chcú vedieť; lebo každý je jeho dôverníkom, hoci on nie je dôverníkom nikoho. Dychtivo sbiera všetky malé udalosti dňa, všetko, čo sa odohráva v rodinách, všetko, čo zaujíma česť a dobré meno, aby ho rozšíril. Je pohoršujúcou trúbou dediny. Ecclesiasticus hovorí: „Strašný je mnohovravník vo svojej obci; a nenávidený, kto neuvažuje v rozhovoroch!“ (9, 25.)

Je však nielen nenávideným, ale aj neznesiteľným. Najväčšiu radosť mu môže spôsobiť, keď ho niekto stále počúva. Ale koľko trpezlivosti ten spomenutý musí mať a koľko trápenia musí zniesť! Nudí každého svojimi neprerušovanými rečami, dlhými historkami, už sto ráz opakovanými, podrobnosťami zo svojho života a kto vie ešte čím.

Princ de Condé vzal raz na svoj koč istého človeka, ktorý zvykol mnoho vyprávať, aby sa s ním odviezol na určité miesto, kde išiel za svojou povinnosťou. Princ však čoskoro zaspal od ustavičného vyprávania, ktoré nemalo konca. Ten si však toho vôbec nevšimol a fahal princa stále za rukáv, aby ho počúval; keď to trvalo dlho, princ sa konečne zobudil a mu hovoril: „Ale, pane, alebo ma nechajte spať, alebo ma neuspávajte!“

Ten, kto nemá dosť rozumu alebo úsudku, aby vedel

dobre hovoriť a v pravom čase mlčať, je na poľutovanie; ale kto robí nátlak, aby ho niekto počúval, je ešte viacej na poľutovanie. *M. Blanchard.* — Prel. aš.

Poznámky o knihách.

Giuseppe Ricciotti: ŽIVOT JEŽIŠA KRISTA. Vydal Vyšehrad v Prahe 1947. Po 200.—, viaz. 235.—. Rozsah, dôkladnosť a spôsob spracovania tejto knihy svedčí, že ide o vážne a vedecké spracovanie života Ježiša Krista. Autor bol na jeho napísanie nad iných povolaný, lebo osvedčil sa ako dobrý znalec novozákonnej doby a jej pozadia náboženského, politického, archeologického aj zemepisného. V úvodných kapitolách podáva politické, náboženské a zemepisné pomery Palestíny za Kristových čias, vykladá o prameňoch Kristovho životopisu, najmä Evanjeliách, o chronológii Kristovho života, o jeho fyzickej podobe a racionalistickej biblickej kritike. Najväčšia časť je venovaná vlastnému líčeniu Kristovho života. Čo aj je to vedecké dielo, nie je nijako nudné, ale plne životné. Umožňuje preniknúť na podstatu všetkých otázok, ktoré vznikly okolo života Ježiša Krista.

Pius XII.: MEDIATOR DEI. Vydalo Museum, časopis katolíckych bohoslovcov v Brne 1948. Po 20.—. Je to encyklika Pia XII. o posvätnnej liturgii. Jasne a stručne načrta podstatu, vznik a vývin liturgie. Pri rozbore úcty k Eucharistii zdôrazňuje myšlienku nielen obetovania, ale aj obetovania seba pri eucharistickej obete s prijímaním najsvätejšej Sviatosti. V tretej časti dotýka sa božského officia a okruhu tajomstiev v liturgickom roku. Naostatok dáva smernice pre liturgický apoštolát. Hlboké prerodzjímame utešených právd tejto encykliky istotne veľmi požechnane oplodní našu duchovosť.

Tihamér Tóth: VELIKÝ BŮH. Vydalo Universum v Prahe 1948. Po 60.—. Sú to úvahy a rozjímania o jestvovaní Boha, jeho vlastnostiach a o jeho vzťahu k človeku. Tóth priamo obracia sa k človeku dvadsiateho storočia, všade ráta s týmto človekom, nezabúda na jeho problematiku, priamo čelí porušenému vedomiu moderného človeka, ktoré kladie toľko nástrah veriacemu. Jasne a presvedčivo vyvracia aj najzákernejšie námietky a pochybnosti, ktoré sú namierené proti božiemu zjaveniu a viere.

Paul Claudel: CESTA KRÍŽOVÁ. Vydal SSV v Trnave 1948. Po 50.—. V krásnom preklade Ľuboslava Lukáča vychádza táto perla náboženskej poézie. Žiari nevšedným myšlienkovým jasom a horí teplým mystickým zanietením. Účinne pomôže k hlbšiemu chápaniu krvavých tajomstiev Syna človeka.

F. W. Faber: VYSSI ŽIVOT. Vydalo nakl. Brněnské tiskárny v Brne 1948. Po 81.—, viaz. 111.—. Je to súbor myšlienok z jeho hojných spisov. Faber je hlboký náboženský mysliteľ minulého storočia. Prežil veľmi ťažké krízy, než sa ako anglikánsky duchovný dostal ku katolíckemu kňazstvu. Neobyčajne hlboko načrel do bohatstva katolíckej duchovnosti. Vyniká priam majstrovsky životným podaním veľkých zážitkov našej viery a na konkrétnosti rozlieva vysoké pravdy, čím ukazuje ich úzky súvis s denným, drobným životom kresťana, ktorý aj v malých rozmeroch môže a má sa stávať veľkým práve pre túto prebohatú nadprirodzenú náplň, každému prístupnú. Hlboká myšlienka, nadprirodzená teplota, živé, moderné podanie a utešený sloh sú nesporné prednosti Faberových prác. Výber Dr. Vaška je šťastne volený a jeho preklad lahodný.

Dr. Antonín Salajka: VE SVĚTLE VIRY. Vydalo naklad. Velehrad v Olomouci 1948. Po 110.—. Kniha obsahuje základnú náboženskú náuku a celú katolícku vierouku. Vychádza v ústrety túžbe po obširnejšom, dôkladnejšom a hlbšom poznaní náboženských právd. Autor podáva ich ľahkým štýlom, takže štúdiom tohto diela je prístupné aj prostým veriacim a pritom aj vzdelaný kresťan nájde vhodný prameň poučenia.

VŠEOBECNÁ CIRKEV. Vydal Posol BSJ v Trnave 1948. Po 90.—. Tento súhrn odborných prác zaoberá sa najmohutnejším zjavom svetových dejín — Kristovou Cirkvou, a to so stanoviska viery, vedy a umenia. Tým poukazuje na jej obrovské rozpätie, ktorým objíma a nad očakávanie povznáša všetko, čo je veľké a drahé ľudskému duchu. Táto kniha pomôže získať hlbší, krajší, božskejší a naraz ľudskejší pochop o svätej Cirkvi.

G. Chevrot: APOSTOL PETER. Vydal SSV v Trnave 1948. Po 70.—, viaz. 95.—. Je to psychoanalýza postavy sv. Petra na základe niekoľkých epizód z Evanjelií, kde je Peter hlavnou osobou. Dielo samovoľne vedie k sebvýchove, k formovaniu srdca i duše podľa Kristovho vzoru. Chevrot hlboko preniká k osobnému duševnému zážitku asketicky žijúceho človeka.

Dr. Rudolf Col: BIBLICKÁ STILISTIKA A POESIE. Vydalo naklad. Velehrad v Olomouci 1948. Po 60.—. Táto štúdia chce ukázať krásu Biblie s formálneho stanoviska a tým rozplameniť ľudské srdcia aj k láske k písanému božiemu slovu. Čo aj Biblia nemá za cieľ zaujať estetický cit čitateľa, jednako len v oblasti nášho duševného života umelecký cit je veľmi blízky náboženskému citu a pravé umenie vedie človeka istotne k poznaniu pravej Krásy-Boha a všetkého, čo je božie. Preto správne ocenenie umeleckej stránky Biblie nesnižuje jej náboženskú pôsobivosť, lebo božie slovo v Biblii má stálu hodnotu nielen s obsahového, ale aj s formálneho stanoviska.

O. J. Blažiček - P. J. M. Preiss: DOMINIKANSKÝ KOSTEL SV. VAVRINCE V JABLONNEM. Vydala edícia Krystal v Olomouci 1948. Po 30.—. Je to odborný rozbor vynikajúceho umeleckého diela staviteľského, severočeského kostola v Jablennom, kde už od prvej polovice 13. storočia pôsobili dominikáni.

L. Perlaky: ŽIVOT V SAMOTE. Vydal SSV v Trnave 1947. Po 45.—, viaz. 70.—. Autor volí si časovú tematiku a volí aj svojský postoj k nej; berie na seba podobu dobrého priateľa, dôverného spoločníka, ktorý sa prihovára úprimne, s pochopením a láskou. Rozvádza prednosti aj nevýhody samotárskeho života a učí správne životnému postoj.

Josephus Ryška: DE PROBATIONE PER IUSIURANDUM IN PROCESSU CRIMINALI CANONICO. Vydalo naklad. Velehrad v Olomouci 1948. Odborná štúdia z cirkevného práva.

Prof. Dr. Friedrich Dessauer: FILOZOFIA TECHNIKY. Vydal SSV v Trnave 1947. Po 70.—, viaz. 95.—. Dr. Dessauer vymedzuje pochop techniky a poukazuje na vyššiu skutočnosť, ktorá sa aj v technickej tvorbe prejavuje. Rieši otázku hospodárskeho významu techniky, sociálne poslanie technickej tvorby; technika sa mu stáva prejavom skutočnej a účinnej lásky k bližnému, teda prejavom ducha podstatne kresťanského. Potom prechádza k otázke „kritickej metafyziky“ techniky. Pomer náboženstva k technike, starostlivosť o duševné potreby priemyselného robotníka rozoberá podrobne a nástoječivo. Je to kniha mimoriadne podnetná a časová.

Nino Salvaneschi: TAJOMSTVO LASKY. Vydal SSV v Trnave 1948. Po 55.—, viaz. 75.—. Všetky diela tohto slepého talianskeho spisovateľa hlboko načierajú k základom života. Toto dielo je vychovávateľsky cenné a priam potrebné. Na témy, ktoré mnohí zneužívajú, autor hľadá veľmi vážne, vstupuje do svedomia a učí správne postoj. Dôverne prihovára sa mladej duši. Ne tvári sa príliš mentorsky, nie je doktrinársky, pozná život s mnohých strán, má bohaté skúsenosti. Preto aj jeho slovo má závažnosť a usmerňuje. Odpovedá na toľko otázok a pochyb, ktoré ťažia mladú dušu.

RENEŠANČNÁ PLASTIKA NA SLOVENSKU. Vydalo Novum v Bratislave. Po 200.—. Je to reprezentačná publikácia s úvodnou štúdiou výtvarného kritika Dr. Júliusa Kálmána.

Jozef Kúttnik Smálov: ZÁSTOJ KATOLICKEJ HIERARCHIE V SLOVENSKOM NÁRODNOM A KULTÚRNOM ŽIVOTE. Nákladom edície KA v spišskom biskupstve 1947. Kultúrno-historická i literárno-historická štúdia. Skúmateľovi dejinného vývinu a pokroku slovenskej národnej individuality zjavne vystupuje do popredia zástoj katolickej hierarchie, a to najmä v prelomových ob-

doboch, keď sa hľadala nová orientácia, vyznačovali nové cesty, ktorými sa uberaly ďalšie dejiny a osudy národa. Tejto otázke venuje sa toto dielo.

A. Manzoni: SNUBENCI. Vydal SSV v Trnave 1947. Po 135.— (I), 1945.— (II). Toto dielo s vyše storočnou minulosťou je vždy nové a moderné. Dej sa rozvíja v dramatickom boji medzi svetom reálnym a ideálnym, z ktorého ako víťaz zásluhou mravnej sily a pomocou Prozreteľnosti vychádza vždy to, čo je ideálne. Fabula je mocne inšpirovaná vznešenou myšlienkou náboženstvom: Boh je skrytý činiteľ ľudskej histórie a aj biče, ktoré na ľudí sosiela, majú svoj dôvod vo vyššom mravnom poriadku. Takto z deja samého vyplývajú vývody o čnosti, láske, dôvere v Boha, o kresťanskej a katolíckej mravnosti, o tom, že treba prijať božiu vôľu, aj keď sa zdá, že sa vkladá do násilia ľudí.

Ján Wiktor: PLEMENO KAINOVO. Vydal SSV v Trnave 1947. Po 110.—, viaz. 135.—. V tomto románe je načrtnutý zápas o hmotný život, ale aj zápas a vyrovnávanie sa s vnútrom, jeho túžbami, jeho zmietaním, postupujúcim cez všetky stupne: lásku, nenávisť, závisť, pomstu, zúfalstvo. Tu prepukáva v mrazivých podobách na jednej strane až čosi zverského v človekovi, no na druhej strane vyváža sa to hádam ešte s vrúcnejšou intenzitou, priamo křčovitým prilipnutím na Boha.

Henri Bordeaux: PRIEHRADA. Vydal SSV v Trnave 1947. Po 90.—, viaz. 115.—. Autor v tomto románe poukazuje na prirodzenú oporu národa, na zdravé fondy dedinského života, udržiavané tradíciou a ustálenosťou životného štýlu. Román vyznieva veľmi výrazne ako apotheóza kladných životných síl.

Marián Gerlach: KRV Z JEHO KRVI. Vydal SSV v Trnave 1947. Po 90.—, viaz. 115.—. Ústredná postava románu je akýsi petrovský typ veriaceho moderného človeka, ktorý si uvedomuje dve vily, doliehajúce na ľudstvo: Boha a Satana. Ich prostriedky, pokušenie a milosť, v najrozmanitejšej podobe vedú každé jeho rozhodnutie. Ide o to, aby si človek tento zápas nielen uvedomoval, ale aby našiel pri ňom aj svoju vlastnú cestu, podmienenú osobnými predpokladmi dosiahnutia konečného cieľa, ktorým má byť vnútorný pokoj a vyrovnanie.

Ján Kresánek-Ladčan: ZA NAMI PŮŠŤ! Vydal SSV v Trnave 1947. Po 85.—, viaz. 110.—. Autor osnovoje a vyvoláva z ríše utópií príbeh fantastických foriem a jednako len čitateľa v mnohých realistických prvkoch presvedča, že nie všade sa rozvyprávala jeho fantázia, že bola sošňurovaná triezvôu skutočnosťou.

Používanie novinových známok povolilo Riaditeľstvo pôšt v Bratislave pod č. 15.628-I-1947.

Dozorný poštový úrad, Trenčín.

Tlač: Vojtech Čelko a spol., Trenčín.